

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

Ανακοίνωση αριθ.

Περιεχόμενα

Σελίδα

I Ανακοινώσεις

.....

II Προπαρασκευαστικές πράξεις

Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Σύνοδος του Απριλίου 2000

2000/C 168/01

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 85/611/ΕΟΚ, 92/49/ΕΟΚ, 92/96/ΕΟΚ και 93/22/ΕΟΚ όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών με τρίτες χώρες»

1

2000/C 168/02

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η χρήση δημόσιων και ιδιωτικών μέσων συγκοινωνιών σε αστικό και περιαστικό περιβάλλον»

3

2000/C 168/03

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για:

— την «πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εφαρμογής προγράμματος κατάρτισης για τους επαγγελματίες της ευρωπαϊκής βιομηχανίας οπτικοακουστικών προγραμμάτων (Media — Κατάρτιση) (2001-2005)», και

— την «πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί της εφαρμογής προγράμματος για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης, της διανομής και της προώθησης των ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών έργων (Media Plus — Ανάπτυξη, διανομή και προώθηση) (2001-2005)»

8

2000/C 168/04	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά την κατανομή των αδειών των κρατών μελών τις οποίες λαμβάνουν βάσει των συμφωνιών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας περί θεσπίσεως ορισμένων όρων για τις οδικές μεταφορές εμπορευμάτων και την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών»	13
2000/C 168/05	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1255/1999 περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων»	16
2000/C 168/06	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις «Προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με τον καθορισμό των γεωργικών τιμών (2000/2001)»	17
2000/C 168/07	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την ίδρυση Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους πρόσφυγες»	20
2000/C 168/08	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της κινητικότητας στην Κοινότητα των σπουδαστών, των επιμορφωμένων ατόμων, των νέων εθελοντών, των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών»	25
2000/C 168/09	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί ευρωπαϊκής συνεργασίας για την αξιολόγηση της ποιότητας στη σχολική εκπαίδευση»	30
2000/C 168/10	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τη «Συνέχεια της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής για την Κοινωνική Ανάπτυξη»	34
2000/C 168/11	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Συνέχεια της Τέταρτης παγκόσμιας Διάσκεψης για τις γυναίκες»	42

II

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 85/611/ΕΟΚ, 92/49/ΕΟΚ, 92/96/ΕΟΚ και 93/22/ΕΟΚ όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών με τρίτες χώρες»

(2000/C 168/01)

Στις 10 Απριλίου 2000, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών κατήρτισε τη γνωμοδότησή του βάσει της εισηγητικής έκθεσης του κ. Burani στις 5 Απριλίου 2000.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στις 27 Απριλίου, κατά τη διάρκεια της 372ης συνόδου ολομέλειας, υιοθέτησε με 103 ψήφους υπέρ και 1 κατά την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Πρόλογος

1.1. Με την οδηγία 98/33/ΕΟΚ της 22ας Ιουνίου 1998⁽¹⁾ έγιναν ορισμένες τροποποιήσεις του άρθρου 12 της οδηγίας 77/780/ΕΟΚ⁽²⁾ (πρώτη τραπεζική οδηγία) και των άρθρων 2, 5, 6, 7, και 8 και των παραρτημάτων II και III της οδηγίας 89/647/ΕΟΚ⁽³⁾ σχετικά με τον συντελεστή φερεγγυότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων, όπως επίσης του άρθρου 2 και του παραρτήματος II της οδηγίας 93/6/ΕΟΚ⁽⁴⁾ σχετικά με την περιουσιακή επάρκεια των επενδυτικών επιχειρήσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων. Οι τροποποιήσεις, που αναφέρονται εδώ, αφορούν τους κανόνες ανταλλαγής εμπιστευτικών πληροφοριών, στα πλαίσια των συμφωνιών συνεργασίας με τα όργανα ή τις αρχές τρίτων χωρών που καθ' οποιονδήποτε τρόπο ή οποιαδήποτε μορφή συμβάλλουν στην παγίωση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα.

1.2. Οι εν λόγω κανόνες αποβλέπουν στη διεύρυνση του πεδίου ανταλλαγής πληροφοριών: ενώ προηγουμένως η ανταλλαγή αυτή προβλέπονταν μόνο μεταξύ των εποπτικών αρχών (και σε ορισμένες περιπτώσεις περιοριζόνταν στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης) η προαναφερθείσα οδηγία επεκτείνει αυτή τη δυνατότητα με την έννοια που αναφέρεται στην τελευταία παράγραφο του σημείου 1.1. Στόχος είναι προφανώς να συμβάλλει στη συγκρότηση ενός πλαισίου συλλογικών πληροφοριών που θα αποβλέπουν στην καλύτερη εποπτεία των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων που εμπίπτουν στους κανόνες της δεύτερης τραπεζικής οδηγίας.

1.3. Η Επιτροπή επεσήμανε (δεύτερη «αιτιολογική» σκέψη της υπό εξέταση πρότασης οδηγίας) ότι για λόγους συνοχής, οι ίδιοι κανόνες θα πρέπει να εφαρμόζονται επίσης και στα ιδρύματα που δεν υπόκεινται στους κανόνες της δεύτερης τραπεζικής οδηγίας, αλλά που με διαφορετικές μορφές πραγματοποιούν χρηματοοικονομικές δραστηριότητες που διέπονται από άλλες οδηγίες, δηλαδή στους οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων (ΟΣΕΚΑ) που προβλέπονται από τις οδηγίες 85/611/ΕΟΚ⁽⁵⁾ και 93/22/ΕΟΚ⁽⁶⁾ καθώς και στις εταιρίες άμεσης ασφάλισης, εκτός ασφάλισης ζωής [οδηγία 92/49/ΕΟΚ⁽⁶⁾ και 92/96/ΕΟΚ⁽⁷⁾].

(¹) ΕΕ L 204 της 21.7.1998.

(²) ΕΕ L 322 της 17.12.1977.

(³) ΕΕ L 386 της 30.12.1989.

(⁴) ΕΕ L 141 της 11.6.1993.

(⁵) ΕΕ L 375 της 31.12.1985.

(⁶) ΕΕ L 228 της 11.8.1992.

(⁷) ΕΕ L 360 της 9.12.1992.

1.4. Η πρόταση οδηγίας επιτρέπει συνεπώς στα κράτη μέλη να συνάπτουν συμφωνίες συνεργασίας με κάθε άλλη αρχή τρίτης χώρας που είναι σε θέση να προχωρήσει σε ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα ιδρύματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1.3 υπό την προϋπόθεση ότι οι πληροφορίες έχουν όλες τις εγγυήσεις προστασίας του απορρήτου.

2. Παρατηρήσεις

2.1. Η πρόταση οδηγίας είναι, όπως αναφέρει η Επιτροπή, συνεκτική με την κατεύθυνση δράσης που αποβλέπει στο να καταστεί πιο αποτελεσματική η εποπτεία και ο έλεγχος των χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων με οποιαδήποτε μορφή και από οποιονδήποτε και αν ασκείται. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή δεν μπορεί συνεπώς παρά να δηλώσει τη συμφωνία και την υποστήριξή της στην πρωτοβουλία της Επιτροπής.

2.2. Η ΟΚΕ επιθυμεί για το λόγο αυτό να εκδηλώσει μία ορισμένη αμηχανία όσον αφορά τον κατάλογο των οργανισμών

τρίτων χωρών που έχουν το δικαίωμα ανταλλαγής πληροφοριών: δίπλα σ' αυτές που αναφέρονται (αρχές εποπτείας, όργανα εκκαθάρισης ή πτώχευσης και όργανα σχετικά με τον έλεγχο, επόπτες λογαριασμών κ.λπ.), δεν θα ήταν παράλογο να ενσωματωθούν και τα όργανα καταπολέμησης της ανακύκλωσης χρήματος. Είναι προφανές ότι οι κανόνες που διέπουν την δραστηριότητα αυτών των οργανισμών — καθώς και η φύση τους, που είναι διαφορετική από αυτή των εποπτικών αρχών — μπορούν να δυσχεράνουν την ανταλλαγή πληροφοριών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ωστόσο, η καλή θέληση και η ανώτερη θεώρηση του δημόσιου συμφέροντος μπορούν να επικρατήσουν έναντι θεωρήσεων τυπικού χαρακτήρα ή περιοριστικής ερμηνείας των νομικών κανόνων.

2.3. Η ενσωμάτωση των οργανισμών που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο θα παρουσίαζε το εξής διπλό πλεονέκτημα: από τη μία μεριά, θα παρείχε έγκυρη πληροφόρηση στα εποπτικά όργανα για γεγονότα τα οποία εάν αντιμετωπιστούν εγκαίρως, επιτρέπουν να αποφευχθούν οι επακόλουθες καταστροφικές συνέπειες (βλέπε την περίφημη περίπτωση της BCCI), και από την άλλη, θα συνέβαλε — σε ορισμένες περιπτώσεις, στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, επιχείρημα που αποτέλεσε και αντικείμενο γνωμοδότησης που καταρτίζει η ΟΚΕ.

Βρυξέλλες, 27 Απριλίου 2000.

Η Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η χρήση δημόσιων και ιδιωτικών μέσων συγκοινωνιών σε αστικό και περιαστικό περιβάλλον»

(2000/C 168/02)

Στις 21 Οκτωβρίου 1999, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3, του Εσωτερικού Κανονισμού να καταρτίσει γνωμοδότηση για την «Χρήση δημόσιων και ιδιωτικών μέσων συγκοινωνιών σε αστικό και περιαστικό περιβάλλον».

Το τμήμα Μεταφορών, Ενέργειας, Υποδομών και Κοινωνίας των Πληροφοριών, στο οποίο ανατέθηκε η κατάρτιση της γνωμοδότησης, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του, στις 6 Απριλίου 2000 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Tosh.

Κατά την 372η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 27ης Απριλίου 2000) η ΟΚΕ υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η παρούσα γνωμοδότηση πρωτοβουλίας δείχνει το ενδιαφέρον της ΟΚΕ για το επίπεδο της συμφόρησης που παρατηρείται σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό σε όλες τις αστικές και περιαστικές περιοχές, το σημαντικό αντίκτυπο των υψηλών κυκλοφοριακών επιπέδων, τη σχετικά τυχαία διάρθρωση της χρήσης του αυτοκινήτου και την καταλληλότητα των δημόσιων υπηρεσιών να αντιμετωπίσουν αυτή την κατάσταση. Ειδική ανησυχία προκαλούν:

- ο αντίκτυπος και η γειτνίαση των εκπομπών και του θορύβου στις πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές με συνέπεια τη μείωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας τόσο για τους κατοίκους όσο και για τους μετακινούμενους εργαζόμενους,
- ο αντίκτυπος στην οικονομία καθώς τόσο η διάρκεια των διαδρομών όσο και η συμφόρηση οδηγούν σε αυξανόμενο κόστος των συγκοινωνιών και σε μειωμένες αποδόσεις καθώς και σε εκ των πραγμάτων μείωση της ανταγωνιστικότητας,
- ο αντίκτυπος στην κινητικότητα των ατόμων καθώς μεγαλώνει ο χρόνος πρόσβασης στην εργασία, ή στις κοινωνικές εκδηλώσεις και στις εκδηλώσεις αναψυχής, ανεξάρτητα από τον τρόπο μεταφοράς που επιλέγεται,

1.2. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι το δικαίωμα πρόσβασης στις αστικές συγκοινωνίες είναι βασικό δικαίωμα όλων των ατόμων⁽¹⁾. Όπου οι καταναγκασμοί είναι αναγκαίοι, θα πρέπει να προβλεφθούν αντιστάθμισεις για κοινωνικούς, οικονομικούς, περιβαλλοντικούς ή άλλους λόγους, ώστε να αναγνωριστεί η ανάγκη για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος στο οποίο οι επιχειρήσεις θα μπορούν να επιβιώσουν και να συνυπάρχουν ανταγωνιστικά με ανθρώπους που η ποιότητα ζωής τους έχει βελτιωθεί αισθητά. Δυνατότητα μετακίνησης δεν σημαίνει αχαλίνωτη χρησιμοποίηση των αυτοκινήτων.

1.3. Η γνωμοδότηση της ΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της καθώς και τις παρατηρήσεις και τις υποδείξεις της που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την κατάρτιση της πολιτικής και την διάρθρωση των δημοσιονομικών προτεραιοτήτων για τις συγκοινωνίες το επόμενο δημοσιονομικό έτος τόσο στα κράτη μέλη όσο και — το κυριότερο — στις υποψήφιες προς ένταξη χώρες.

2. Κύρια χαρακτηριστικά της παρούσας κατάστασης

2.1. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει την πολυπλοκότητα των θεμελιωδών παραγόντων που έχουν οδηγήσει στη σημερινή κατάσταση του τομέα των συγκοινωνιών και της κυκλοφορίας στις αστικές και περιαστικές περιοχές. Κυρίως:

- αύξηση του αριθμού των αυτοκινήτων και προτίμηση για τη χρήση ιδιωτικών οχημάτων λόγω της υποκειμενικής αντίληψης όσον αφορά τα πλεονεκτήματά της,
- χρονιά ανεπάρκεια επενδύσεων στις υποδομές των δημόσιων συγκοινωνιών σε ορισμένα κράτη μέλη, ορισμένες φορές λόγω έλλειψης μακροπρόθεσμου σχεδιασμού. Τα συστήματα μηχανισμών υποστήριξης για τις εμπορευματικές και επιβατικές μεταφορές πρέπει να βελτιστοποιηθούν σε όλα τα κράτη μέλη προκειμένου να δημιουργηθούν πραγματικές επιλογές καθώς η ζήτηση έχει αλλάξει,
- ένας χωροταξικός σχεδιασμός με έννοιες αναζωογόνησης των περιοχών αρχίζει να επανακαθορίζει βαθμιαία το αστικό περιβάλλον, ενώ έως τώρα επικρατούσε η αντίληψη της άτακτης επέκτασης των δομημένων ζωνών. Έχει ουσιαστική σημασία να αναγνωριστεί η αλληλεξάρτηση του χωροταξικού σχεδιασμού και του σχεδιασμού των συγκοινωνιών,
- άνοδος του βιοτικού επιπέδου στις διάφορες περιφερειακές αστικές περιοχές η οποία επιτρέπει ευρύτερες επιλογές τρόπων ζωής με τη συνακόλουθη ζήτηση κινητικότητας,
- μέριμνα για προσωπική ασφάλεια στις αστικές περιοχές στις οποίες επιβεβαιώνονται οι φόβοι από την αυξημένη εγκληματικότητα όπως αποδεικνύουν οι στατιστικές και οι μελέτες,

(1) Βλέπε επίσης τη γνωμοδότηση της ΟΚΕ για τις «Υπηρεσίες κοινής ωφελείας», ΕΕ C 368 της 20.12.1999.

— έλλειψη χώρου λόγω της περιορισμένης προσφοράς. Θα απαιτηθούν μηχανισμοί για την επιβολή τιμών ή φορολογικά μέτρα για να διασφαλισθεί η ισορροπία χρήσης, ζήτησης, και προσφοράς των διαθέσιμων οδών και αξόνων.

2.2. Η ΟΚΕ κρίνει ότι είναι δύσκολο να καταμετρηθεί η έκταση και να προσδιορισθεί ο χαρακτήρας της κυκλοφοριακής συμφόρησης ή να καταμετρηθούν επιπτώσεις της και το συνακόλουθο κόστος της. Έχουν γίνει εκτιμήσεις από τις διάφορες ομάδες συμφερόντων, π.χ., οι εκτιμήσεις της Συνομοσπονδίας της Βρετανικής Αυτοκινητοβιομηχανίας η οποία ισχυρίζεται ότι το πρόσθετο κόστος για τις επιχειρήσεις του Η.Β. από την κυκλοφοριακή συμφόρηση ανέρχεται σε 16 δισ. στερλίνες ετησίως.

2.3. Θα πρέπει να αναγνωριστεί ότι η κυκλοφοριακή συμφόρηση δεν οφείλεται μόνο στην υπερφόρτωση του δικτύου, η οποία μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη μόνο για το ένα τρίτο της συμφόρησης που σημειώνεται σχεδόν πάντοτε στις αστικές και περιαστικές περιοχές, αλλά επίσης και στην κακή ρύθμιση της κυκλοφορίας, στα οδικά έργα, στα ατυχήματα, σε εξαιρετικά γεγονότα, στις κλιματολογικές συνθήκες, σε δημόσιες διαδηλώσεις, κ.λπ.

2.4. Η ΟΚΕ κατανοεί ότι οι λύσεις θα είναι διαφορετικές για κάθε αστική περιοχή και ότι δεν υπάρχει γενική πανάκεια. Για το λόγο αυτό, ο περιφερειακός και τοπικός διάλογος θα πρέπει να επηρεάζει τις αποφάσεις που λαμβάνονται. Τα παρακάτω στοιχεία της γνωμοδότησης αποτελούν παρατηρήσεις της ΟΚΕ για τις προτεραιότητες που θεωρεί σημαντικές αλλά δεν αποτελούν απόπειρα εξαντλητικής αντιμετώπισης του κάθε ζητήματος.

3. Χαρακτηριστικά της κυκλοφορίας

3.1. Η συνολική αύξηση του αριθμού των νέων αδειών κυκλοφορίας οχημάτων από την δεκαετία του 60 έως την δεκαετία του 90 ήταν 6 % ετησίως στα κράτη μέλη. Τώρα, έχει μειωθεί σε 4 % ενώ προβλέπεται από την Επιτροπή να μειωθεί περαιτέρω κατά 1-2 % τα επόμενα 10 χρόνια. Η μείωση δεν είναι ομοιόμορφη, αλλά υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις. Στις ταχέως αναπτυσσόμενες χώρες, όπως είναι η Ελλάδα, η Ισπανία και η Ιρλανδία, τη δεκαετία του 90 σημειώθηκε αύξηση κατά 12 % ετησίως των επιβατικών οχημάτων ανά 1 000 κατοίκους. Στο Η.Β. και τη Γερμανία, η αύξηση των οχημάτων παρέμεινε στην κλίμακα του 4-6 % ετησίως έως το 1997 (βλέπε παράρτημα).

3.1.1. Η υπόθεση ότι προσεγγίζεται ένα σταθερό όριο πυκνότητας οχημάτων, δηλαδή 500 αυτοκίνητα ανά 1 000 κατοίκους, δεν είναι πειστική. Ο αριθμός έκδοσης νέων αδειών κυκλοφορίας παρουσίασε αύξηση 250 % τα τελευταία 30 χρόνια (δηλαδή έως το 1999) και οι προβλέψεις της ΕΕ δείχνουν συνολική αύξηση κατά 30 % από σήμερα έως το 2020. Τα σημερινά προβλήματα συμφόρησης μπορεί να μην επιταχυνθούν ώστε να δημιουργηθεί πλήρες αδιέξοδο. Ωστόσο, παραμένουν σοβαρά δεδομένου ότι οι Ευρωπαίοι ζουν πλέον σε αστικές και περιαστικές περιοχές.

3.2. Έχουν συντελεστεί βελτιώσεις στις προδιαγραφές ασφαλείας των οχημάτων καθώς και στις αποδόσεις των κινητήρων των νέων αυτοκινήτων προκειμένου να ανταποκρίνονται σε πιο αυστηρά όρια εκπομπών ρύπων και CO₂ (π.χ. 140 mg/km για το CO₂ έως το 2008). Χαμηλότερα επίπεδα εκπομπής ρύπων θα οδηγήσουν προοδευτικά σε βελτιωμένη ποιότητα της ατμόσφαιρας στις αστικές περιοχές η οποία, όμως, δεν πρόκειται να γίνει ικανοποιητική.

3.3. Η αύξηση της στάθμης του θορύβου και η εικόνα των δρόμων με τα ακινητοποιημένα από τη συμφόρηση αυτοκίνητα είναι στοιχεία ιδιαίτερα δυσάρεστα.

3.4. Οι επιλογές των δημόσιων μέσων συγκοινωνιών παραμένουν σοβαρή μέριμνα της ΟΚΕ. Αντί, όμως, να προβλέπεται η διασφάλιση της υπεραστικής και της αστικής κινητικότητας, στην πραγματικότητα υπάρχει η τάση οι δημόσιες συγκοινωνίες να ακολουθούν ακτινωτές αρτηρίες. Μόνο τα μικρά λεωφορεία φαίνεται να κινούνται προς την κατεύθυνση της ζήτησης και αυτό αποτελεί κίνητρο για τη χρήση του αυτοκινήτου. Τα δημόσια συστήματα θα μπορούσαν, παρόμοια, να καταστούν πιο ευέλικτα και να καθοδηγούνται από τη ζήτηση. Οι δυνατότητες που προσφέρουν τα συστήματα διαχείρισης της πλοήγησης, όπως το GPS και το Galileo, για τη βελτίωση της μέσης ταχύτητας διαδρομής και τη βελτίωση της διάθεσης κατά προτεραιότητα των δρόμων στα δημόσια μέσα συγκοινωνιών παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητες. Πρότυπες δράσεις υπάρχουν στο Μόναχο, το Τουρίνο, τη Ζυρίχη, τη Βιέννη, τη Γκρενόμπλ, την Κοπεγχάγη και το Άμστερνταμ.

4. Χωροταξία

4.1. Η ανάπτυξη των πόλεων οδήγησε σε πολύπλοκες μορφές μετακίνησης με σημαντικό τμήμα κυκλοφορίας μεταξύ των προαστίων να μην εξυπηρετείται από τα δρομολόγια των δημοσίων συγκοινωνιών.

4.2. Οι πρόσφορες αποφάσεις οι οποίες λήφθηκαν ή η έλλειψη αποφάσεων όσον αφορά την χωροταξία οδήγησαν σε επέκταση των δομημένων ζωνών η οποία ενίσχυσε και αύξησε την ανάγκη για κινητικότητα, για πρόσβαση στα σχολεία, τα νοσοκομεία, τα εμπορικά κέντρα και τις νέες περιοχές κατοικίας. Η αλληλεξάρτηση του σχεδιασμού, της πυκνότητας, του μίγματος χρήσεων γης, της κατανάλωσης ενέργειας και της κινητικότητας δεν γίνεται καλώς αντιληπτή. Ωστόσο, η συμπαγής πόλη, ή η αστική μορφή της, με τα διάφορα αυτόνομα συνοικιακά κέντρα της, συμβάλλει στη συντόμευση των διαδρομών και στη σημαντική μείωση της χρήσης των ιδιωτικών αυτοκινήτων.

Συστάσεις

5. Περιβάλλον

Η ΟΚΕ κρίνει ότι:

5.1. πρέπει να εφαρμοσθούν αυστηρές προδιαγραφές για την ποιότητα του αέρα και τη στάθμη του θορύβου στα αστικά περιβάλλοντα και οι αποκλίσεις πρέπει να αντιμετωπιστούν με τη θέσπιση κατάλληλων τιμών αναφοράς·

5.2. η διαχείριση των κέντρων των πόλεων πρέπει να προωθήσει και να προασπίσει τις δημόσιες συγκοινωνίες δεδομένου ότι αποτελούν βασικό συντελεστή επιτυχίας. Η ευρύτερη χρήση συστημάτων τηλεόρασης κλειστού κυκλώματος και η αστυνόμευση των συνοικιών θα συμβάλουν στην ενίσχυση της ασφάλειας·

5.3. πρέπει να εξετασθεί το ενδεχόμενο να δοθεί προτιμησιακό καθεστώς ή/και να επιτραπεί περιορισμένη πρόσβαση στο κέντρο των πόλεων στα οχήματα δημόσιας χρήσης ή στα οχήματα χαμηλών εκπομπών οι επιπτώσεις των οποίων, όσον αφορά την κατανάλωση ενέργειας και τα επίπεδα εκπομπών, θα αποτελούν καθοριστικό παράγοντα·

6. Κυκλοφοριακή συμφόρηση

Η ΟΚΕ κρίνει ότι η ΕΕ θα πρέπει να προσπαθήσει να επηρεάσει τα κράτη μέλη ώστε:

6.1. να δημιουργήσουν μια ενιαία μέθοδο μέσω της οποίας θα προσδιορίζεται η αστική και περιαστική κυκλοφοριακή συμφόρηση και να θεσπίσουν ελάχιστα επίπεδα υπηρεσιών τόσο για τους δημόσιους όσο και για τους ιδιωτικούς τρόπους μεταφοράς σε περιφερειακή βάση. Η ποσοτική εκτίμηση του κόστους της συμφόρησης στην οικονομία, στα επίπεδα κινητικότητας, στην ποιότητα του αέρα, και στη στάθμη του θορύβου θα επιτρέψει στην κοινή γνώμη να κατανοήσει την αξία τους·

6.2. να επεκτείνουν τις σημερινές πρωτοβουλίες ορθής πρακτικής προκειμένου να αναπτύξουν μέσα τηλεματικής⁽¹⁾ για την βελτίωση της διαχείρισης τόσο των αστικών όσο και των υπεραστικών οδικών και σιδηροδρομικών μεταφορών·

6.3. να προκαλέσουν το ενδιαφέρον και τη δέσμευση των τοπικών κοινοτήτων προκειμένου να ενθαρρυνθεί και να υποστηριχθεί η μεταβολή των μορφών μετακίνησης προς την εργασία και το σχολείο με σκοπό να εξισορροπηθεί η χρήση των πόρων·

6.4. να ισορροπήσουν την διάθεση των οδικών υποδομών για όλους τους χρήστες: αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης, φορτηγά, λεωφορεία, μοτοσικλέτες, ποδηλάτα και πεζοί, να προσπαθήσουν να καταναείμουν τις διαδρομές σε ένα ευρύτερο χρονικό πλαίσιο, και να βελτιστοποιήσουν την κατανομή υπέρ των δημοσίων συγκοινωνιών·

6.5. να χρησιμοποιούν πιο εξελιγμένα συστήματα και πρακτικές παράδοσης εμπορευμάτων στις αστικές περιοχές και να χρησιμοποιούν συστήματα διαχείρισης για όλες τις εμπορευματικές μεταφορές·

6.6. να χρησιμοποιούν τα καλύτερα διαθέσιμα υλικά κατασκευής και επίστρωσης οδοστρωμάτων και να τα διατηρούν τα οδοστρώματα καθαρά. Τα πεζοδρόμια θα πρέπει κατασκευάζονται με «έξυπνο» τρόπο ώστε να αναγνωρίζεται ο ρόλος τους όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών κοινής ωφελείας·

6.7. να κατασκευάσουν διαδρόμους οι οποίοι θα επιτρέπουν στους πεζούς και στους ποδηλάτες να πραγματοποιούν διαδρομές·

6.8. να λάβουν και να εφαρμόσουν μέτρα προτεραιότητας, μεταξύ των οποίων λωρίδες για οχήματα με πολλούς επιβάτες και άλλα μέτρα διαχείρισης της κυκλοφορίας στους αυτοκινητοδρόμους, ως εναλλακτική λύση έναντι των τελών χρηστών του οδικού δικτύου διευκολύνοντας έτσι τη διάθεση του περιορισμένου χώρου οδικής κυκλοφορίας προς όφελος αποτελεσματικότερων τρόπων μεταφοράς·

6.9. να εξετάσουν τη σκοπιμότητα δημιουργίας ζωνών στάθμευσης επί πληρωμή και περιορισμό του χρόνου στάθμευσης·

6.10. να εξετάσουν το ενδεχόμενο δημιουργίας ζωνών δημοσίων συγκοινωνιών ή/και πεζών στο κέντρο των πόλεων όταν αυτό αποτελεί την μόνη βιώσιμη εναλλακτική λύση.

7. Χωροταξικός σχεδιασμός

Η ανησυχία της ΟΚΕ μπορούν να κατευναστούν εάν οι περιφέρειες:

7.1. αντιμετωπίσουν υπεύθυνα την ανάπτυξη και αναβάθμιση των αστικών περιοχών και συμβάλουν ώστε να ανακτηθούν οι εγκαταλειμμένες βιομηχανικές εκτάσεις και να μετατραπούν σε χώρους νέων επενδύσεων·

7.2. υποστηρίξουν την ανάπτυξη κέντρων και προαστίων στα οποία θα προσφέρεται ένα μίγμα κατοικιών, υπηρεσιών αναψυχής και διασκέδασης, υπηρεσιών λιανικού εμπορίου και γενικών υπηρεσιών έτσι ώστε να ξαναδημιουργηθούν αστικές και περιαστικές κοινότητες οι οποίες θα είναι σε μεγάλο βαθμό αυτόνομες και σχεδιασμένες για τις δημόσιες συγκοινωνίες·

7.3. προβληματιστούν σχετικά με την ανάπτυξη των εκτός πόλεων εμπορικών κέντρων και κέντρων αναψυχής, ειδικότερα σε αυτοκινητοδρόμους που εξυπηρετούν χώρους πρασίνου, τα οποία προφανώς ενθαρρύνουν τη χρήση του ιδιωτικού αυτοκινήτου και δύσκολα εξυπηρετούνται με λεωφορεία αποκλείοντας στην πράξη όσους δεν διαθέτουν αυτοκίνητο. Η εξέλιξη αυτή θυμίζει την αμερικανικού τύπου επέκταση των δομημένων περιοχών με τη συνακόλουθη υψηλή κατανάλωση ενέργειας και με τις περιβαλλοντικά επιβλαβείς χρήσεις γης. Η διάθεση φθηνών καυσίμων πλησίον των εκτός πόλεων εμπορικών κέντρων καθιστά τα κέντρα αυτά ακόμη πιο ελκυστικά.

8. Οικολογικοί τρόποι μεταφοράς

Η ΟΚΕ προτείνει τις ακόλουθες απλές και χαμηλού κόστους βελτιώσεις στα κράτη μέλη:

8.1. να δημιουργηθούν ποδηλατόδρομοι και να βελτιωθούν οι εξόδομοι μακριά από τους δρόμους για αυτοκίνητα όποτε από ένα δυνατό·

(1) Βλέπε τη γνωμοδότηση της ΟΚΕ για τις «Εφαρμογές της τηλεματικής στις ευρωπαϊκές μεταφορές». ΕΕ C 18 της 22.1.1996.

8.2. να ενθαρρυνθούν τα παιδιά και οι γονείς προκειμένου να αναπτύξουν τη συνήθεια να περπατούν, π.χ., να πηγαίνουν στο σχολείο με τα πόδια όταν τούτο είναι ασφαλές·

8.3. να ενθαρρυνθούν οι εργοδότες να υιοθετήσουν κίνητρα και ορθές πρακτικές για τους εργαζόμενους με στόχο να προαχθεί η κοινή χρήση αυτοκινήτων ή η χρήση δημοσίων συγκοινωνιών και να αποθαρρυνθεί η χρήση των χώρων στάθμευσης της επιχείρησης από αυτοκίνητα ενός επιβάτη.

9. Δημόσιες συγκοινωνίες

Η ΟΚΕ, στην παρούσα γνωμοδότηση, εστιάζει την προσοχή της στις πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της κυκλοφοριακής συμφόρησης και τη βελτίωση της κινητικότητας και διατυπώνει τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

9.1. έχει ήδη τονιστεί σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις⁽¹⁾ ότι οι δημόσιες συγκοινωνίες καλής ποιότητας αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για την κινητικότητα και αυτό χρειάζεται να τονισθεί άλλη μια φορά·

9.2. πρέπει να εξεταστεί σοβαρά η θέσπιση ορισμένων περιορισμών, μεταξύ των οποίων σαφή κανονιστικά μέτρα όσον αφορά την πρόσβαση των αυτοκινήτων στο κέντρο των πόλεων, εκτός από ορισμένες εξαιρέσεις, παράλληλα με τη βελτίωση των χώρων στάθμευσης των αυτοκινήτων σε κόμβους για τη συνέχιση της διαδρομής με δημόσια συγκοινωνία. Άλλες μορφές συνδυασμένων τρόπων μεταφοράς, όπως οι «υβριδικές λύσεις» και οι νέες μορφές ιδιοκτησίας αυτοκινήτων, που εφαρμόστηκαν στην Γερμανία και το Εδιμβούργο, είναι εξίσου σημαντικές·

9.3. πρέπει να δημιουργηθούν γραμμές συγκοινωνιών οι οποίες λαμβάνουν υπόψη την αυξανόμενη πολυπλοκότητα των διαδρομών δεδομένου ότι οι δημόσιες συγκοινωνίες λειτουργούν αποτελεσματικά μόνο ως σύστημα. Απαιτείται συντονισμός και συνεργασία των επιχειρήσεων ή/και των τρόπων μεταφοράς προκειμένου να παρασχεθεί στους χρήστες η υψηλή ποιότητα που προσφέρει το αυτοκίνητο·

9.4. η δημιουργία και επίβλεψη, στη συνέχεια, δρόμων με προτεραιότητα και λεωφορειοδρόμων στις παρυφές ή στο κέντρο των πόλεων θα αυξήσει την αξιοπιστία και την επίδοση των δημοσίων συγκοινωνιών και θα τις καταστήσει ελκυστικότερες. Εάν δοθεί προτεραιότητα στην διερχόμενη κυκλοφορία, η χρήση των αξόνων αυτών θα βελτιστοποιηθεί.

10. Τελικές παρατηρήσεις

10.1. Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι οι μεταφορές τον 21ο αιώνα απαιτούν λύσεις αστικών μεταφορών που θα αντικατοπτρίζουν τις επιλογές της κοινωνίας όσον αφορά την κινητικότητα και ποιότητα της ατμόσφαιρας και της ζωής παράλληλα με μια βιώσιμη και ανταγωνιστική βιομηχανία. Πρέπει να υιοθετηθεί επιλεκτική εφαρμογή οδικών τελών και τελών στάθμευσης ιδιωτικών αυτοκινήτων σε περιοχές με μόνιμη κυκλοφοριακή συμφόρηση ή/και περιβαλλοντική υποβάθμιση και σε περιοχές στις οποίες πολιτικοί, χρηματοοικονομικοί, ή οικονομικοί περιορισμοί θέτουν όρια στις δυνατότητες της οδικής κυκλοφορίας. Μεταξύ των περιοχών αυτών περιλαμβάνονται εμπορικά κέντρα, ζώνες κατοικιών, ιστορικές πόλεις, κ.λπ.

10.2. Δεν πρέπει να παραβλεφθεί η υποχρέωση παροχής καθολικής υπηρεσίας. Οι λύσεις πρέπει να διακρίνουν μεταξύ ιδιοκτησίας και χρήσης των αυτοκινήτων ώστε να αποτραπεί η γενική καταδίκη του αυτοκινήτου λαμβανομένων υπόψη τόσο ρόλου που διαδραματίζει εξασφαλίζοντας την επαγγελματική κινητικότητα σε όσους δεν έχουν άλλες λύσεις και σε όσους ζουν σε αγροτικές περιοχές στις οποίες δεν υπάρχουν δημόσιες συγκοινωνίες όσο και της κοινωνικής εμπειρίας που συνδέεται με αυτό τον τρόπο μεταφοράς. Για τους λόγους αυτούς, οι μέθοδοι επιβολής τιμών από μόνες τους δεν είναι δυνατόν να είναι αποτελεσματικές ή δίκαιες.

10.3. Η ΟΚΕ επισημαίνει περαιτέρω ότι όταν υιοθετηθεί η επιβολή διοδίων, τα επιπλέον ποσά που θα προκύπτουν τοπικά πρέπει να διατίθενται για επενδύσεις σε πρωτοβουλίες δημόσιων μεταφορών στην περιοχή, έτσι ώστε από την επιβάρυνση αυτή να επωφελείται το ευρύτερο δυνατό φάσμα χρηστών και για να αποτραπεί ο κατακερματισμός και η εκτροπή των πόρων προς άλλους προορισμούς. Το γερμανικό σύστημα S-Bahn αποτελεί ενδιαφέρον παράδειγμα.

10.4. Είναι πασιγνώστο ότι οι δημόσιες συγκοινωνίες δεν είναι άνετες, δεν έχουν αναπτυχθεί επαρκώς, η επίδοσή τους δεν είναι ικανοποιητική, και ότι έχουν αποτύχει στο ρόλο τους ως κύριοι μεταφορείς ανθρώπων. Η αντιμετώπιση των αναγκών απαιτεί τόσο πολιτική βούληση όσο και χρηματοοικονομική σύμπραξη του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα προκειμένου να υποστηριχθούν περιφερειακές πρωτοβουλίες υποδομών και επενδύσεων οι οποίες εναρμονίζονται πλήρως με τα εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα και προωθούν οικολογικούς τρόπους μεταφορών. Τη διαχείρισή τους πρέπει να αναλάβουν οι υπάρχοντες περιφερειακοί οργανισμοί διαχείρισης της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό, η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής για αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/61 και τη θέσπιση κριτηρίων ποιότητας για τις δημόσιες συγκοινωνίες. Εξάλλου, η παρούσα γνωμοδότηση πρόκειται να αποτελέσει βασικό έγγραφο για την προσεχή ενημέρωση της πρωτοβουλίας της Επιτροπής για το δίκτυο των πολιτών. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην κατάσταση που επικρατεί στις Χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

(1) Βλέπε γνωμοδότηση ΟΚΕ για την ανακοίνωση της Επιτροπής «Αναπτύσσοντας το δίκτυο πολιτών — Γιατί οι καλές τοπικές και περιφερειακές μεταφορές επιβατών είναι σημαντικές και πώς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμβάλλει στην επίτευξή τους», COM(1999) 431 τελικό, ΕΕ C 138 της 18.5.1999.

10.5. Οι αποφάσεις ολοκληρωμένης χωροταξίας και η ερμηνεία τους απαιτείται να προβλέπουν αυστηρή αξιολόγηση των διατάξεων και προδιαγραφών χρήσης των δημοσίων συγκοινωνιών για όλη τη διάρκεια ζωής των υποβαλλόμενων προγραμμάτων η οποία θα περιλαμβάνει αναλύσεις ευαισθησίας των ορίων χρήσης καθώς και προδιαγραφές που μπορούν να διατηρηθούν.

10.6. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι η έρευνα, η προσομοίωση των επιπτώσεων του ηλεκτρονικού εμπορίου, η τηλεργασία, οι αυξανό-

μενες μορφές μετακινήσεων αναψυχής, η διανομή «τη στιγμή που χρειάζεται», η ανάπτυξη της κοινωνικής συνείδησης και οι οικολογικές αξίες όσον αφορά τις μεταφορές, και ειδικότερα τις αστικές, έχουν ουσιαστική σημασία προκειμένου η ΕΕ να δώσει μια θετική κατεύθυνση στην μελλοντική πολιτική. Είναι αδιανόητο, στο πλαίσιο της διεύρυνσης, να εφαρμοστεί στις δαπάνες η «παλαιά» συνταγή για την επίλυση των προβλημάτων των μεταφορών. Η προοπτική ότι η ανεξέλεγκτη κινητικότητα μπορεί να εξελιχθεί χωρίς σχεδιασμό ως το τέρας που πνίγει τα μεγάλα αστικά μας κέντρα μπορεί να ελεγχθεί και να αποτραπεί.

Βρυξέλλες, 27 Απριλίου 2000.

Η Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Μηχανοκίνηση

Επιβατικά αυτοκίνητα ανά 1 000 κατοίκους

	B	DK	D	EL	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	EU15	Δείκτης 1970= 100
1970	214	218	194	26	70	234	133	189	212	197	160	49	155	284	214	184	100
1980	321	271	330	89	202	341	217	313	353	322	298	94	257	347	277	291	158
1990	388	309	447	171	309	466	227	483	480	368	387	187	389	421	360	401	218
1991	397	309	460	173	322	474	233	501	496	369	397	204	384	420	360	410	223
1992	400	310	471	177	336	476	241	518	512	373	410	205	384	414	360	418	227
1993	408	312	479	189	344	479	249	520	526	376	421	224	370	409	366	423	231
1994	422	312	488	199	351	478	262	540	540	383	433	242	368	409	372	432	235
1995	428	319	495	211	362	478	265	553	559	364	447	258	372	411	374	437	238
1996	435	330	500	223	376	477	272	571	558	370	458	277	379	413	388	447	243
1997	441	338	504	238	389	478	310	577	565	372	469	297	377	419	399	454	247

Πηγή: Υπολογισμοί της ΓΔ Μεταφορές

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για:

- την «πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εφαρμογής προγράμματος κατάρτισης για τους επαγγελματίες της ευρωπαϊκής βιομηχανίας οπτικοακουστικών προγραμμάτων (Media — Κατάρτιση) (2001-2005)», και
- την «πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί της εφαρμογής προγράμματος για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης, της διανομής και της προώθησης των ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών έργων (Media Plus — Ανάπτυξη, διανομή και προώθηση) (2001-2005)»

(2000/C 168/03)

Στις 6 Μαρτίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις ανωτέρω προτάσεις.

Το τμήμα μεταφορών, ενέργειας, υποδομών, κοινωνίας των πληροφοριών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Απριλίου 2000, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Hernández Bataller.

Κατά την 372η σύνοδο ολομέλειας της 27ης Απριλίου 2000, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε 111 ψήφους υπέρ και 1 αποχή, την παρούσα γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Οι βιομηχανίες που συνδέονται με την κοινωνία των πληροφοριών, και ιδιαίτερα οι βιομηχανίες του οπτικοακουστικού τομέα, αντιπροσωπεύουν έναν από τους οικονομικούς κλάδους της Ευρωπαϊκής Ένωσης που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο δυναμικό ανάπτυξης. Υπάρχουν μελέτες που υπολογίζουν ότι τα έσοδα της αγοράς αυτής θα αυξηθούν κατά 70 % πριν από το 2005, μια αύξηση που θα μπορούσε να οδηγήσει στη δημιουργία περισσότερων από 300 000 θέσεων απασχόλησης υψηλής εξειδίκευσης, μόνο κατά την περίοδο αυτή⁽¹⁾.

1.2. Η ψηφιοποίηση, η διαλογικότητα, η σύγκλιση των τεχνολογιών οδηγούν σε μεταμόρφωση εις βάθος του οπτικοακουστικού τομέα, έτσι όπως αυτός γινόταν παραδοσιακά αντιληπτός, χάρη στην εμφάνιση νέων μεθόδων δημιουργίας, παραγωγής και διανομής, στη συμμετοχή νέων παραγόντων, στην εμφάνιση νέων περιεχομένων και υπηρεσιών, καθώς και στους νέους τρόπους άμεσης και παράγωγης εκμετάλλευσης των έργων.

1.2.1. Εξάλλου, οι αλλαγές αυτές που επέρχονται στον κλάδο είναι συμπληρωματικής φύσης και δεν αντιπροσωπεύουν φαινόμενο υποκατάστασης: παράλληλα με την επιταχυνόμενη ανάπτυξη της ψηφιακής τηλεόρασης και των νέων εφαρμογών, όπως οι υπηρεσίες on-line, η διαλογική τηλεόραση, το βίντεο κατ' αίτηση (VOD) και η ηλεκτρονική μετάδοση σε κινηματογραφικές αίθουσες, παρατηρείται επίσης μια αύξηση προσφοράς των πιο παραδοσιακών προϊόντων της αγοράς, όπως η πώληση ταινιών βίντεο, η παραγωγή και προβολή κινηματογραφικών έργων.

1.2.2. Μέσα σε αυτό το γενικό πλαίσιο, η παραγωγή οπτικοακουστικών περιεχομένων λαμβάνει τη μορφή σημαντικού κλάδου προστιθέμενης αξίας για τον 21ο αιώνα, δύναμει κανονί να προαγάγει την ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικής ευρωπαϊκής βιομηχανίας και, συνακόλουθα, την οικονομική ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.3. Εντούτοις, για να μπορέσει να αναλάβει όντως η οπτικοακουστική βιομηχανία περιεχομένων το ρόλο αυτό της κινητήριας δύναμης, οικονομικής και επιχειρησιακής, απαιτείται η κατάλληλη ανταπόκριση σε ορισμένες βασικές προκλήσεις, διαρθρωτικής φύσεως. Προκλήσεις που, σε ορισμένες περιπτώσεις, επηρεάζουν την εν λόγω βιομηχανία στο σύνολό της, όπως ο περιορισμός των εσόδων που προκύπτουν από την κάθε εκπομπή (λόγω ευρύτερης κατανομής της ακροαματικότητας) ή η πραγματική εσωτερικήευση των μεθόδων εκμετάλλευσης, αλλά που, σε άλλες περιπτώσεις, συνιστούν αδύνατα σημεία που χαρακτηρίζουν ειδικότερα τον ευρωπαϊκό χώρο, όπως:

- ο κατακερματισμός των εθνικών ή περιφερειακών αγορών, που αποδυναμώνει τη διακρατική κυκλοφορία των προγραμμάτων στην Ευρώπη·
- οι χαμηλές οικονομικές επενδύσεις για τον προγραμματισμό και την υλοποίηση των οπτικοακουστικών σχεδίων, γεγονός που με τη σειρά του μειώνει την αποδοτικότητα των έργων και περιορίζει τις δυνατότητες μελλοντικών επενδύσεων·
- η ανεπαρκής κεφαλαιοποίηση των επιχειρήσεων που αποδυναμώνει την επιχειρηματική τους αναπτυξιακή στρατηγική σε διεθνή κλίμακα.

1.4. Ως εκ τούτου, η ευρωπαϊκή βιομηχανία οπτικοακουστικών περιεχομένων βρίσκεται σε μειονεκτική θέση. Δεν μπορεί ακόμη να αντιμετωπίσει πλήρως τον αυξανόμενο παγκόσμιο ανταγωνισμό. Επομένως, επιβάλλεται η εξεύρεση νέων στρατηγικών χρηματοδότησης που να ενθαρρύνουν κατά προτεραιότητα την ικανότητα ανάπτυξης, ενσωμάτωσης, μετάδοσης και εμπορευματοποίησης σε διεθνές επίπεδο. Η στήριξη, εκ μέρους των δημοσίων αρχών, των πρωτοβουλιών αυτών, μέσω ειδικών και συμπληρωματικών μέτρων οικονομικής ενίσχυσης με στόχο την αύξηση της ποικιλίας των παραγωγών, ιδιαίτερα στους πλέον καινοτόμους τομείς της αγοράς, έχει καθοριστική σημασία. Η ποιότητα της ευρωπαϊκής παραγωγής, μέσω αποτελεσματικότερων εργαλείων κατάρτισης, και η ικανότητά της να εδραιωθεί μέσα σε μια παγκοσμιοποιημένη αγορά, επιτυγχάνοντας έτσι την αύξηση των ποσοστών της στην αγορά, μπορούν να διασφαλίσουν καλύτερα την παρουσία και τη συμμετοχή στα έσοδα των ευρωπαίων παραγωγών οπτικοακουστικών περιεχομένων.

(1) Μελέτη που πραγματοποιήθηκε, με ανάθεση της Επιτροπής, από την Norcontel Ltd, Economic Implications of New Communications Technologies on the Audiovisual Markets, τελική έκθεση, 15 Απριλίου 1997.

1.5. Από το 1997, η Επιτροπή έχει ενταχθεί σε μια διαδικασία διεξοδικής ανάλυσης της πολιτικής της για τον οπτικοακουστικό τομέα, με στόχο να λάβει υπόψη τον σημερινό και τον μελλοντικό αντίκτυπο της έλευσης της εποχής της ψηφιοποίησης. Ως παραδείγματα της δραστηριότητας αυτής αρκεί να αναφερθούν: το πρόγραμμα Media II⁽¹⁾· οι προβληματισμοί και οι συμμετοχές που ελήφθησαν με βάση την έκθεση της Ομάδας Μελέτης Υψηλού Επιπέδου για την Πολιτική του Οπτικοακουστικού τομέα⁽²⁾· ή ακόμη οι διαβουλεύσεις της Επιτροπής με τους επαγγελματικούς κύκλους, στα πλαίσια αφενός των Διασκέψεων που διοργάνωσε στο Birmingham (Απρίλιος 1998) και στο Ελσίνκι (Σεπτέμβριος 1999), και αφετέρου της Πράσινης Βίβλου σχετικά με τη σύγκλιση στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών, των μέσων επικοινωνίας και των τεχνολογιών των πληροφοριών⁽³⁾.

2. Πρόταση της Επιτροπής

2.1. Με την πρόταση του προγράμματος Media Plus, η Επιτροπή προσβλέπει στη δημιουργία των βέλτιστων συνθηκών, που θα στηρίζονται σε μια στρατηγική συνεκτική και με σαφείς στόχους, η οποία θα εξακολουθήσει να συμβάλλει στην υπερνίκηση των δυσκολιών που έχουν επισημανθεί για την ευρωπαϊκή βιομηχανία οπτικοακουστικών μέσων και θα επιτρέψει στους φορείς του κλάδου να καταλάβουν την καλύτερη δυνατή θέση στις νέες αγορές.

2.1.1. Η εστίαση των συστημάτων που θα καταρτισθούν για τη στήριξη των ευρωπαϊκών φορέων πρέπει να είναι ρεαλιστική και να προσαρμοσθεί στις ανάγκες της αγοράς του οπτικοακουστικού κλάδου, με ιδιαίτερη προσοχή στα διαρθρωτικά μέτρα. Ταυτόχρονα, πρέπει να ενισχύσει την προστιθέμενη αξία που συνδέεται τόσο με την κοινή ευρωπαϊκή διάσταση, όσο και με την πολιτιστική και εθνική ποικιλομορφία των κρατών μελών.

2.1.2. Με βάση τα όσα προηγούνται, θεωρούνται απαραίτητα τα εξής:

- Ένα σύστημα ενημέρωσης και παρακολούθησης των νέων αναγκών και εξελίξεων της αγοράς του οπτικοακουστικού τομέα, καθώς και η ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των κρατών μελών, με στόχο την καθιέρωση αποτελεσματικών συνεργιών.
- Η προαγωγή της διακρατικής κυκλοφορίας των ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών έργων εντός και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Η συμπληρωματικότητα και η συνεκτικότητα με τις υπόλοιπες κοινοτικές δράσεις που εντάσσονται σε μια κοινή στρατηγική (προγράμματα για θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, στήριξη των ΜΜΕ και των τεχνολογιών της κοινωνίας των πληροφοριών, πρωτοβουλία e-Europe⁽⁴⁾) — πρόγραμμα «Μια κοινωνία των πληροφοριών με ελεύθερη πρόσβαση», πέμπτο

πρόγραμμα-πλαίσιο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης⁽⁵⁾, προγράμματα INFO 2000 και SIML, άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα όπως το Socrates και το Leonardo, συνεργασία με ιδρύματα όπως το Eureka⁽⁶⁾ κ.λπ.).

- Η συμπληρωματικότητα που επιδιώκεται με τις πολιτικές που εφαρμόζονται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με μεγαλύτερη έμφαση στις ειδικές ανάγκες της βιομηχανίας των χωρών με περιορισμένη ικανότητα οπτικοακουστικής παραγωγής ή με περιορισμένη εδαφική έκταση ή γλωσσική εμβέλεια.
- Οι δράσεις παροχής στήριξης προς τις φάσεις εκείνες της αλυσίδας της οπτικοακουστικής παραγωγής όπου η παρέμβαση μπορεί να προσφέρει μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία (κυρίως στην αρχική και στην τελική φάση της παραγωγικής διαδικασίας).
- Η προσήκουσα και συστηματική αξιολόγηση των ενισχύσεων, συνοδευόμενη με τις κατάλληλες προσαρμογές και με μεγαλύτερη χρήση μηχανισμών αυτόματης στήριξης που θα θεμελιώνονται στα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται στην αγορά.
- Η υλοποίηση προτύπων σχεδίων που, αφού επιτύχουν πειστικά αποτελέσματα, θα επιτρέπουν την άμεση προσαρμογή των κυριότερων μηχανισμών ενίσχυσης του Προγράμματος⁽⁷⁾.
- Η συνέχιση της συνεργασίας με τρίτες χώρες που συμφωνούν ως προς τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέματα πολιτικής των οπτικοακουστικών περιεχομένων.

2.2. Όπως και στο Media II, οι δράσεις που προβλέπονται για το πρόγραμμα Media Plus συγκεντρώνουν τις ενισχύσεις σε δύο διαφορετικά πεδία δράσης: την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση, αφενός (άρθρο 150 της Συνθήκης), και τη βιομηχανία, αφετέρου (άρθρο 157 της Συνθήκης)⁽⁸⁾, στην οποία περιλαμβάνονται η ανάπτυξη σχεδίων, η παραγωγή, η διανομή, η διάθεση στην αγορά και η προώθηση.

2.2.1. Για το λόγο αυτό, καταρτίζονται δύο προτάσεις Απόφασης του Συμβουλίου, οι οποίες αφορούν την εφαρμογή μιας πολιτικής προσαρμοσμένης στα χαρακτηριστικά της αγοράς, που να προάγει αποφασιστικά τη βελτιστοποίηση των πλεονεκτημάτων που μπορεί να αντλήσει η ευρωπαϊκή βιομηχανία οπτικοακουστικών περιεχομένων από την τεχνολογική πρόοδο.

2.2.2. Οι πρακτικές λεπτομέρειες της οικονομικής ενίσχυσης θα αποτελούν αντικείμενο περιοδικής αξιολόγησης και προσαρμογής. Με βάση τις αξιολογήσεις, η Επιτροπή θα μπορεί, κατά περίπτωση, να προτείνει συμπληρωματικές δράσεις και για τους δύο μηχανισμούς.

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση της ΟΚΕ για το «5ο Πρόγραμμα Πλαίσιο E&TA (1998-2000)». ΕΕ C 407 της 28.12.1998.

⁽⁶⁾ Η Eureka Audiovisual είναι ένας πανευρωπαϊκός διακυβερνητικός οργανισμός που δημιουργήθηκε το 1989, σκοπός του οποίου είναι να προωθήσει την ευρωπαϊκή οπτικοακουστική βιομηχανία. Αποτελείται από 35 μέλη (μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται τα κράτη μέλη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθώς και το Συμβούλιο της Ευρώπης ως συνδεδεμένο μέλος).

⁽⁷⁾ ΕΕ C 343 της 11.11.1998, σ. 10-16.

⁽⁸⁾ Το πρόγραμμα Media II είχε επίσης ως βάση δύο Αποφάσεις του Συμβουλίου: για το κεφάλαιο της κατάρτισης (άρθρο 127 της Συνθήκης), το Πρόγραμμα εφαρμόστηκε βάσει της Απόφασης 95/564/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1995, ΕΕ L 321 της 30.12.1995, σ. 33· για το κεφάλαιο της ανάπτυξης και διανομής (άρθρο 130 της Συνθήκης), το Πρόγραμμα εφαρμόστηκε βάσει της Απόφασης 95/563/ΕΚ του Συμβουλίου, της 10ης Ιουλίου 1995, ΕΕ L 321 της 30.12.1995, σ. 25.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΟΚΕ για την «Πρόταση Οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα κατάρτισης για τους επαγγελματίες της ευρωπαϊκής βιομηχανίας οπτικοακουστικών προγραμμάτων (Media II)» ΕΕ C 256 της 2.10.95.

⁽²⁾ Η εποχή της ψηφιοποίησης και η ευρωπαϊκή πολιτική για τον οπτικοακουστικό τομέα, έκθεση της Ομάδας μελέτης υψηλού επιπέδου για την πολιτική του οπτικοακουστικού τομέα, Λουξεμβούργο, 1998.

⁽³⁾ COM(97) 623 τελικό και COM(1999) 108 τελικό. Γνωμοδότηση της ΟΚΕ (ΕΕ C 214 της 10.7.1998). Τα συμπεράσματα των διασκέψεων του Birmingham και του Ελσίνκι είναι διαθέσιμα στις ακόλουθες θέσεις στο διαδίκτυο: <http://europa.eu.int/eac> και <http://presidency.finland.fi>.

⁽⁴⁾ e-Europe. Κοινωνία των πληροφοριών για όλους. COM(1999) 687 τελικό.

2.3. Στον τομέα της κατάρτισης (Media — Κατάρτιση), οι προτεινόμενες δράσεις αφορούν βασικά:

- την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στην παραγωγή και διανομή των οπτικοακουστικών προγραμμάτων που παρουσιάζουν υψηλή καλλιτεχνική ποιότητα και μεγάλες εμπορικές δυνατότητες·
- τη μελέτη των δυνατοτήτων ανάπτυξης που παρέχει η ευρωπαϊκή και η διεθνής αγορά·
- την οικονομική διαχείριση σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων και των νομικών πτυχών, της χρηματοδότησης της παραγωγής, της διάθεσης στην αγορά και της διανομής·
- τις τεχνικές σύνταξης, κυρίως για τα διαλογικά προγράμματα που προορίζονται για τα νέα ηλεκτρονικά μέσα μετάδοσης.

2.4. Η ανάπτυξη και παραγωγή ποιοτικών οπτικοακουστικών προγραμμάτων, για όλο και περισσότερα είδη μέσων, που να μπορούν να αποφέρουν σημαντικά έσοδα, απαιτεί σημαντικές επενδύσεις. Η στήριξη του προγράμματος Media Plus πρέπει να ξεκινά ήδη κατά τη φάση προετοιμασίας των σχεδίων, μέσω κατάλληλης ανάπτυξης που να καθορίζει τη βιωσιμότητα του σχεδίου, καθώς και την προβλεπόμενη αποδοτικότητα του έργου, αφού ληφθούν υπόψη το κόστος παραγωγής και οι δυνατότητες εμπορευματοποίησης. Η διαδικασία αυτή, που αποτελεί τρέχουσα πρακτική για άλλους βιομηχανικούς κλάδους, είναι ιδιαίτερα περιορισμένη για τα οπτικοακουστικά έργα, γεγονός που συχνά οδηγεί στην παραγωγή σχεδίων που έχουν μικρές πιθανότητες να αποβούν αποδοτικά.

2.5. Η στήριξη της διανομής και της διάθεσης στην αγορά συνιστά το σημαντικότερο από τα πεδία δράσης που περιλαμβάνονται στην πρόταση για το Πρόγραμμα Media Plus, δεδομένου ότι έχει άμεση επίδραση επί της απόσβεσης και απόδοσης των επενδύσεων, που με τη σειρά της είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί η κατάκτηση μιας σταθερής θέσης στην αγορά για τα ευρωπαϊκά οπτικοακουστικά περιεχόμενα. Τούτο απαιτεί ειδικότερα τη δημιουργία και, κυρίως, την αξιοποίηση καταλόγων έργων προγραμμάτων, όπως π.χ. κινηματογραφικών ταινιών, μυθιστορηματικών ταινιών, ντοκιμαντέρ και κινουμένων σχεδίων, τα οποία θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν και να επαναχρησιμοποιηθούν μέσω διαφόρων διαύλων και σχημάτων.

2.6. Οι ειδικοί στόχοι των ενισχύσεων για την προώθηση είναι, σε γενικές γραμμές, παρόμοιοι με τους στόχους των ενισχύσεων για τη διανομή. Οι συμπληρωματικοί μηχανισμοί, όμως, που αφορούν τη διανομή έχουν ως στόχο τη βελτίωση της πρόσβασης των ευρωπαϊκών έργων και προγραμμάτων στις ευρωπαϊκές και διεθνείς αγορές.

2.7. Οι δράσεις που εφαρμόζονται βάσει του κεφαλαίου για την ανάπτυξη, διανομή και προώθηση θα πρέπει να συμβιβάζονται με τις διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν τον ανταγωνισμό και, ειδικότερα, με τη νομοθεσία για τις κρατικές ενισχύσεις.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ, ενώ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής, δεδομένου ότι αφορά συμπληρωματικά μέτρα που ευνοούν την διάδοση της κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς, κρίνει εντούτοις ότι:

- οι οικονομικοί πόροι που αφιερώνονται στο Πρόγραμμα Media Plus είναι μάλλον ανεπαρκείς για την επίτευξη των φιλόδοξων στόχων που προβλέπονται. Ζητά, επομένως, να αυξηθούν τα κονδύλια του προϋπολογισμού. Στον κλάδο αυτό οι μηχανισμοί της αγοράς είναι ανεπαρκείς για ορισμένους τομείς, δεδομένου ότι ο χρηματοπιστωτικός κλάδος στην Ευρώπη δεν συμμετέχει, γενικά, στις επενδύσεις στον οπτικοακουστικό κλάδο, επειδή δεν επιθυμεί να αναλαμβάνει κινδύνους στους εν λόγω κλάδους·
- δεδομένου ότι πρόκειται για την προώθηση της πολιτιστικής μας ταυτότητας, η παράμετρος αυτή θα έπρεπε να τονίζεται στην πρόταση·
- θα ήταν θετικό για τον κλάδο να διαθέτει περισσότερα στοιχεία σχετικά με την αξιολόγηση προγενέστερων προγραμμάτων, γιατί τα υπάρχοντα προς το παρόν σχετικά στοιχεία δεν είναι επαρκή·
- πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προτεραιότητα στην τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία, καθώς και στην ορθότερη κατανομή των διατιθέμενων πιστώσεων·
- η Επιτροπή θα πρέπει να συστήσει μια Ευρωπαϊκή Υπηρεσία της Κοινωνίας των Πληροφοριών που να συμβάλει στο συντονισμό των διαφόρων πρωτοβουλιών στον τομέα της σύγκλισης όσον αφορά τα πολυμέσα.

3.2. Συνεπώς, υπάρχει πραγματική ανάγκη για την υιοθέτηση της υπό εξέταση πρότασης, λόγω της προστιθέμενης αξίας που αντιπροσωπεύει, και επειδή ενισχύει την ελεύθερη διακρατική κυκλοφορία των οπτικοακουστικών έργων και εντείνει και βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας οπτικοακουστικής παραγωγής, αφενός, και τη γνώση σχετικά με την ευρωπαϊκή πολιτιστική ταυτότητα, αφετέρου. Όλα αυτά δικαιολογούν, και με το παραπάνω, την κοινοτική παρέμβαση στο πεδίο αυτό.

3.3. Εντούτοις, η ΟΚΕ εκφράζει τη δυσανεξία της για το γεγονός ότι η πρόταση δεν έχει λάβει υπόψη ότι η σημασία της ευρωπαϊκής οπτικοακουστικής βιομηχανίας δεν έγκειται αποκλειστικά στην επιχειρησιακή της διάσταση, αλλά και στο γεγονός ότι αποτελεί φορέα για την προώθηση του πολιτισμού μας και των δημοκρατικών μας αξιών.

3.3.1. Η αναγνώριση της πολιτισμικής διάστασης της οπτικοακουστικής βιομηχανίας, το προϊόν της οποίας είναι μοναδικό λόγω της ιδιαίτερης φύσης του, εξηγεί την προσέγγιση που υιοθετείται παραδοσιακά στην Ευρώπη ως προς τα οπτικοακουστικά μέσα, με την οποία επιδιώκεται η διατήρηση μιας ισορροπίας μεταξύ:

- αφενός, του δικαιώματος ελευθερίας της έκφρασης και της πληροφόρησης, που είναι στενά συνυφασμένο με μια δημοκρατική κοινωνία·
- και, αφετέρου, της προστασίας του γενικού συμφέροντος, που δικαιολογεί, μεταξύ άλλων στόχων, την προστασία των ανηλίκων, την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, τη διαφύλαξη του δικαιώματος της ιδιωτικότητας, την ανάπτυξη της κοινωνικής συνοχής, την εξασφάλιση της πολυφωνίας.

3.4. Η πρόταση θα έπρεπε να προβαίνει σε αξιολόγηση των δυνατοτήτων δημιουργίας απασχόλησης που προκύπτουν από την εφαρμογή της. Ο οπτικοακουστικός κλάδος διαθέτει μεγάλο δυναμικό αύξησης στον τομέα αυτό και η Επιτροπή θα έπρεπε, κατά τη διαμόρφωση και την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών και μέτρων, να λαμβάνει πάντοτε υπόψη το στόχο της επίτευξης υψηλού ποσοστού απασχόλησης.

3.5. Όσον αφορά τις ενισχύσεις για την κατάρτιση, θα πρέπει να αποτελέσουν μηχανισμό για την προώθηση του συντονισμού μεταξύ των τεχνικών κέντρων εφαρμοσμένης κατάρτισης και των πανεπιστημιακών κέντρων βασικής κατάρτισης, ώστε να αποτραπεί επίσης ο κίνδυνος του υπερβολικού κατακερματισμού των ενισχύσεων. Η ΟΚΕ εκφράζει την ελπίδα ότι θα θεσπιστούν κριτήρια δράσης που θα αποσκοπούν στην μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των προγραμμάτων και της αντίστοιχης χρηματοδότησης, με μεγαλύτερη έμφαση στις παιδαγωγικές πτυχές που αφορούν τους νέους.

3.5.1. Σε κάθε περίπτωση, θεωρείται σημαντική η ανάγκη διασφάλισης της αποτελεσματικής και βιώσιμης διασύνδεσης μεταξύ των κέντρων κατάρτισης και των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων με σκοπό να εξασφαλιστεί μια ισορροπία μεταξύ της βασικής κατάρτισης και της ειδικευμένης κατάρτισης, η οποία θα εγγυάται την ανάπτυξη της ειδικευμένης κατάρτισης των επαγγελματιών του οπτικοακουστικού κλάδου και θα αξιοποιεί τις ευκαιρίες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες και ειδικότερα η ψηφιοποίηση:

- για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μέσω της χρήσης των νέων τεχνολογιών και της εφαρμογής τους για την παραγωγή οπτικοακουστικών έργων και
- για την παιδαγωγική καινοτομία που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες και ιδιαίτερα η ψηφιακή.

3.5.2. Ορισμένα κατάλληλα μέτρα επαγγελματικής κατάρτισης μπορούν να βελτιώσουν την ικανότητα για επαγγελματική ένταξη και για προσαρμογή, να προαγάγουν το επιχειρηματικό πνεύμα — ειδικότερα μέσω δράσεων υπέρ των ΜΜΕ που να παρέχουν κίνητρα για την τεχνολογική καινοτομία — και να προωθήσουν την ισότητα ευκαιριών μεταξύ των υπολοίπων φορέων, ενώ ταυτόχρονα η υιοθέτηση τέτοιας μορφής συμπληρωματικών μέτρων θα αξιοποιήσει την πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία της Ευρώπης.

Οπωσδήποτε, πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες ώστε να διασφαλισθεί ότι η κατάρτιση θα προσαρμοστεί στην πραγματικότητα, με την παροχή μεγαλύτερης στήριξης στις παιδαγωγικές πτυχές που απευθύνονται στους νέους.

3.5.3. Εξάλλου, η ΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή τη συμπερίληψη μέτρων για την ενεργό προώθηση της μεγαλύτερης συμμετοχής των γυναικών στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω προγράμματος κατάρτισης, καθώς και για τη διασφάλιση της μελλοντικής αύξησης της παρουσίας των γυναικών στον κλάδο, καθότι αυτή θα αποβεί θετική για την ανάπτυξή του.

3.6. Όσον αφορά τα μέτρα τόνωσης της ανάπτυξης, της διανομής και της προώθησης των οπτικοακουστικών έργων, η ΟΚΕ θεωρεί αναγκαία τη διευκόλυνση της ευρωπαϊκής οπτικοακουστικής βιομηχανίας, της πρόσβασης στην αγορά των ανεξάρτητων

ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και της προώθησης των ευρωπαϊκών έργων και επιχειρήσεων του οπτικοακουστικού κλάδου, και ιδιαίτερα της πρόσβασης στην αγορά των ανεξάρτητων επιχειρήσεων. Επίσης, κρίνει απαραίτητα όλα τα μέτρα που μπορούν να βελτιώσουν την πρόσβαση του κοινού στην ευρωπαϊκή οπτικοακουστική κληρονομιά, μέσω της ψηφιοποίησής της και της διασύνδεσής της σε ευρωπαϊκό επίπεδο, κυρίως προς όφελος της εκπαίδευσης και με παιδαγωγικούς σκοπούς. Κατ' αρχήν, η ΟΚΕ φρονεί ότι θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις πτυχές που σχετίζονται με την ανάπτυξη των οπτικοακουστικών έργων, έναντι των πτυχών που αφορούν τη διανομή και την προώθησή.

3.6.1. Θα πρέπει να εξετασθούν περισσότερο εις βάθος τα μέτρα που προβλέπονται για τη συνεργασία μεταξύ ραδιοτηλεοπτικών φορέων, ειδικότερα μέσω της υλοποίησης σχεδίων μαζί με εξειδικευμένους οργανισμούς, όπως το Eureka — Οπτικοακουστικός κλάδος, προκειμένου να διεξαχθούν κοινές δράσεις που να ανταποκρίνονται στους στόχους του Προγράμματος στον τομέα της προώθησης.

3.6.2. Θα ήταν σκόπιμη η ανάπτυξη πρότυπων σχεδίων στα πλαίσια του e-Eurore, για την εναρμόνιση και το συντονισμό του συνόλου των μέτρων στήριξης των επενδύσεων στον οπτικοακουστικό κλάδο και την αξιοποίηση των συνεργιών που υπάρχουν μεταξύ των διαφόρων μηχανισμών ενίσχυσης. Προς την κατεύθυνση αυτή, η ΟΚΕ επαναλαμβάνει την ανάγκη να υπάρχουν εκθέσεις με στοιχεία επαρκή για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων που έχουν επιτευχθεί με τα διάφορα μέσα προώθησης της οπτικοακουστικής βιομηχανίας που έχουν χρησιμοποιηθεί μέχρι σήμερα. Οι εν λόγω εκθέσεις θα πρέπει να υποβληθούν προς εξέταση στα άλλα κοινοτικά όργανα.

3.6.3. Η ΟΚΕ χαιρετίζει την πρόθεση να διασφαλισθεί αποτελεσματικός συντονισμός με τις δράσεις που αναλαμβάνονται στο χώρο των νέων τεχνολογιών, ειδικότερα δε με εκείνες που προβλέπονται στο Πέμπτο Πρόγραμμα-πλαίσιο, δεδομένου ότι η ποιότητα του κοινοτικού προϊόντος είναι απαραίτητη για να ανακτηθεί η εμπιστοσύνη της έρευνας στους μηχανισμούς ενεργοποίησης του εν λόγω Προγράμματος-πλαίσιο.

3.6.4. Πρέπει να θεσπιστούν κατά τρόπο αποτελεσματικό οι μηχανισμοί παροχής κινήτρων που ενδείκνυνται για τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων που θα υποβάλουν ομάδες σχεδίων, να δοθεί προτεραιότητα στα αυτόματα συστήματα ενισχύσεων και να εξασφαλισθεί η μέγιστη δυνατή διαφάνεια των δράσεων.

3.6.5. Σε κάθε περίπτωση, η ΟΚΕ φρονεί ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στα προϊόντα των οποίων η εμπορική εκμετάλλευση μπορεί να έχει μεγαλύτερο κύκλο ζωής στις διάφορες αγορές. Όσον αφορά τη διάδοση των προγραμμάτων, η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ της προώθησης του υποτιτλισμού στα πλαίσια επιδίωξης ισορροπίας μεταξύ της ακεραιότητας του έργου και της πολιτισμικής ποικιλομορφίας, της βελτιστοποίησης του κόστους, των αιτημάτων των πολιτών. Τάσσεται επίσης υπέρ της συμπληρωματικότητας μεταξύ του υποτιτλισμού και της μεταγλώττισης με στόχο την επίτευξη μιας ισορροπίας που οι τεχνολογικές δυνατότητες καθιστούν ολοένα και πιο εφικτή.

4. Τέλος, η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν επιδεικνύει μεγαλύτερη φιλοδοξία, από την άποψη των οικονομικών πόρων και της προστιθέμενης αξίας, ως προς τους στόχους που επιδιώκει το Πρόγραμμα και, πιο συγκεκριμένα:

— Επαναλαμβάνει ότι, προκειμένου να αναληφθεί πιο απτή δράση σε πολιτιστικά θέματα και να προωθηθεί η ευρωπαϊκή πολιτιστική ταυτότητα και να αποκτήσει πολιτική διάσταση, πρέπει να ευαισθητοποιηθούν και να ενημερωθούν σχετικά οι χρήστες, παράλληλα με την εξυπηρέτηση της βιομηχανίας και των κρατών μελών. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα πρέπει να αποκτήσει μια Ευρωπαϊκή Υπηρεσία της Κοινωνίας των Πληροφοριών, η οποία θα συμβάλλει στο συντονισμό των διαφόρων πρωτοβουλιών στο πεδίο της σύγκλισης των πολυμέσων.

— Ο οργανισμός αυτός που προτάθηκε ήδη από την ΟΚΕ με την ευκαιρία της Δήλωσης του Ουίλνι, θα μπορούσε να αποτελέσει πραγματικά, και χωρίς γραφειοκρατία, ένα χώρο αντιστάθμισης, συνεργασίας και συντονισμού σε διάφορα πεδία, από την παραγωγή έως τη διανομή, με ενιαίο ευρωπαϊκό σήμα, συνδυάζοντας την αξιοποίηση της χρηματοδότησης και των προβλεπόμενων μηχανισμών χρηματοδοτικών κινήτρων.

— Θα ήταν σκόπιμο να θεσπιστούν και άλλοι μηχανισμοί προώθησης στον οπτικοακουστικό κλάδο, όπως το Ταμείο Εγγυήσεων, μια πρόταση που είχε διατυπώσει κάποια στιγμή η Επιτροπή και στην οποία προς το παρόν δεν έχει δοθεί καμιά συνέχεια.

Βρυξέλλες, 27 Απριλίου 2000.

Η Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά την κατανομή των αδειών των κρατών μελών τις οποίες λαμβάνουν βάσει των συμφωνιών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας περί θεσπίσεως ορισμένων όρων για τις οδικές μεταφορές εμπορευμάτων και την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών»

(2000/C 168/04)

Στις 10 Απριλίου 2000 το Συμβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 71 της Συνθήκης περί ιδρύσεως των ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, να ζητήσει τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών» στο οποίο είχε ανατεθεί η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Απριλίου 2000 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Kielman.

Κατά την 372η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 27ης Απριλίου 2000), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 111 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Στις 7 Δεκεμβρίου 1995, το Συμβούλιο εξουσιοδότησε την Επιτροπή να διαπραγματευθεί μία ή περισσότερες συμφωνίες για την οδική διαμετακόμιση με την Ουγγαρία, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία προκειμένου να λυθεί το πρόβλημα των σχέσεων στις οδικές εμπορευματικές μεταφορές μεταξύ της Ελλάδας και των υπόλοιπων κρατών μελών, ιδίως με αμοιβαία ανταλλαγή αδειών οδικής διαμετακόμισης.

1.2. Η προσπάθεια της Επιτροπής εστράφη, καταρχήν, στη σύναψη μίας πολυμερούς συμφωνίας. Τα τρία εν λόγω κράτη προτίμησαν, όμως, ειδικές συμφωνίες, οι οποίες θα καταργηθούν αυτομάτως με την είσοδό τους στην ΕΕ.

1.3. Η πρόταση της Επιτροπής στηρίζεται στην «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την υπογραφή και σύναψη της Συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας περί θεσπίσεως ορισμένων προϋποθέσεων για την οδική μεταφορά αγαθών και την προαγωγή των συνδυασμένων μεταφορών» (COM(1999) 666 τελικό). Η γνωμοδότηση της ΟΚΕ περιορίζεται στην «Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά την κατανομή των αδειών των κρατών μελών τις οποίες λαμβάνουν βάσει των συμφωνιών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας περί θεσπίσεως ορισμένων όρων για τις οδικές μεταφορές εμπορευμάτων και την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών» (COM(1999) 667 τελικό).

1.4. Η Επιτροπή κατέληξε σε καταρχήν συμφωνίες με τη Δημοκρατία της Ουγγαρίας και της Βουλγαρίας, όχι όμως ακόμη με τη Δημοκρατία της Ρουμανίας. Συνεπώς, η υπό εξέταση πρόταση περιορίζεται στην απόφαση του Συμβουλίου για τη σύναψη συμφωνιών με την Ουγγαρία και την Βουλγαρία. Ωστόσο, η Επιτροπή είναι αποφασισμένη να επιτύχει σύντομα τη σύναψη συμφωνίας και με τη Ρουμανία, διότι διαφορετικά οι συμφωνίες με την Ουγγαρία και τη Βουλγαρία θα έχουν πολύ περιορισμένη εμβέλεια.

1.5. Επειδή κατά το παρελθόν στην Ανατολική Ευρώπη καταλογίζονταν συχνά υψηλά και διακριτικής υφής φορολογικές και παραφορολογικές επιβαρύνσεις στις οδικές μεταφορές, στις συμφωνίες θεσπίζεται ότι επιτρέπεται να εισπράττονται μόνο εισφορές ή διόδια που δεν είναι διακριτικής υφής ή αφορούν τη χρήση υποδομών. Για τις μεταφορικές δραστηριότητες καθ' εαυτές δεν επιτρέπεται η καθιέρωση ειδικών φόρων ή εισφορών.

1.6. Στις συμφωνίες θεσπίζεται ρητώς ότι η χρήση των αδειών μέσω της Βουλγαρίας και της Ουγγαρίας μπορεί να γίνει μόνο με οχήματα που πληρούν, τουλάχιστον, το ευρωπαϊκό πρότυπο 1.

1.7. Στην πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη σύναψη των συμφωνιών με τη Βουλγαρία και την Ουγγαρία, σημειώνεται ότι οι 13 000 άδειες από τη Βουλγαρία και οι 12 500 από την Ουγγαρία που θα λαμβάνει ετησίως η Κοινότητα θα κατανέμονται μεταξύ των κρατών μελών βάσει ιδιαίτερου κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Σκοπός επομένως της παρούσας πρότασης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου είναι η κατανομή των αδειών αυτών μεταξύ των κρατών μελών.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η Επιτροπή χρησιμοποίησε ως βάση για τον υπολογισμό της κατανομής αδειών διαμετακόμισης μεταξύ των κρατών μελών τα αντίστοιχα στατιστικά στοιχεία της Ουγγαρίας.

2.2. Δεδομένου ότι ο σκοπός των διαπραγματεύσεων από πλευράς Κοινότητας είναι να διευκολυνθεί η οδική διαμετακόμιση εμπορευμάτων μεταξύ της Ελλάδας και των υπόλοιπων κρατών μελών μέσω του διαδρόμου που διέρχεται από τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Ουγγαρία, τα στατιστικά στοιχεία της Ουγγαρίας προσφέρονται περισσότερο ως στατιστική βάση. Ωστόσο, από τα στοιχεία αυτά πρέπει να προκύπτει ότι η μεταφορά με προορισμό «τα υπόλοιπα κράτη μέλη» καλύπτει όλο το διάδρομο που περνά από τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Ουγγαρία. Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί στις διαδρομές μέσω της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας και τις Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας.

2.3. Τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία διαμετακόμισης της Ουγγαρίας υποδιαιρούνται ανά:

- χώρα έναρξης του ταξιδιού, και
- χώρα καταχώρησης του οχήματος.

Είναι επομένως δυνατόν από τα στατιστικά στοιχεία διαμετακόμισης της Ουγγαρίας να επιλεγούν:

- τα ταξίδια με τόπο αναχώρησης την Ελλάδα, και
- τα ταξίδια που πραγματοποιούνται με οχήματα καταχωρημένα σε κάθε κράτος μέλος.

2.3.1. Δεδομένου ότι τα στατιστικά στοιχεία διαμετακόμισης της Ουγγαρίας για τα πρώτα τρίμηνα του 1998 είναι διαθέσιμα και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον προαναφερθέντα στόχο, η Επιτροπή προτείνει να αποτελέσουν τα στοιχεία αυτά τη βάση για την κατανομή μεταξύ των κρατών μελών.

2.3.2. Η ΟΚΕ εκφράζει την άποψη ότι, επειδή δεν υπάρχουν αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία για τις οδικές διαμετακομιστικές μεταφορές, οι διαθέσιμες συγγκρίσιμες στατιστικές για τα πρώτα τρία τρίμηνα του 1998 αποτελούν την πλέον κατάλληλη πηγή πληροφόρησης.

2.3.3. Ωστόσο, η ΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει ότι η συμμετοχή της Ρουμανίας έχει καθοριστική σημασία για την καλή λειτουργία του διαδρόμου Ελλάδα-λοιπά κράτη μέλη. Καλεί δε την Επιτροπή να επίζητήσει επιμόνως τις διαπραγματεύσεις με τη Ρουμανία και να επιδιώξει τη σύντομη ολοκλήρωσή τους.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Με βάση τα συγγρικά στατιστικά στοιχεία, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο συνολικός αριθμός των διαμετακομίσεων της Ουγγαρίας με οχήματα καταχωρημένα σε κάποιο κράτος μέλος με προέλευση Ελλάδα κατά τα πρώτα τρίμηνα του 1998 ανέρχεται σε 6 723. Τα 6 646 από τα οχήματα αυτά, δηλαδή το 99 %, είναι καταχωρημένα στην Ελλάδα. Για τέσσερα κράτη μέλη, την Ισπανία, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο και την Πορτογαλία δεν έχει καταγραφεί καμία διαδρομή (βλ. παράρτημα).

3.2. Με βάση αυτά τα προσωρινά δεδομένα η Επιτροπή συμπεραίνει ότι δεν είναι «σκοπικό η Ελλάδα να λαμβάνει το 99 % των αδειών». Η ΟΚΕ κρίνει ότι η πραγματική κατάσταση πρέπει να αντικατοπτρίζεται με αντικειμενικά κριτήρια. Καλεί, συνεπώς, την Επιτροπή να αναζητήσει το ταχύτερο δυνατό ακριβέστερες πληροφορίες, ώστε να προκύψει μία αξιόπιστη εικόνα και έτσι να υπάρξει για την Ελλάδα η ίδια μεταχείριση όπως και για τα άλλα κράτη μέλη.

3.3. Στη συνέχεια η Επιτροπή προτείνει να λαμβάνει το κάθε κράτος μέλος «κατ' αποκοπήν» 100 άδειες, δηλαδή κάτι λιγότερο από το 1 % του συνόλου των διαθέσιμων αδειών και οι υπόλοιπες άδειες να κατανέμονται μεταξύ των κρατών μελών κατ' αναλογία του αριθμού διαμετακομίσεων που πραγματοποιήθηκαν μέσω της Ουγγαρίας κατά τα πρώτα τρία τρίμηνα του 1998.

3.3.1. Η ΟΚΕ κρίνει ότι, εφόσον τέσσερα κράτη μέλη δεν πραγματοποιήσαν καμία διαμετακόμιση κατά τα πρώτα τρία τρίμηνα του 1998, ενώ έξι κράτη μέλη πραγματοποιήσαν λιγότερες από πέντε διαμετακομίσεις, ο «κατ' αποκοπήν» αριθμός των 100 αδειών για κάθε κράτος μέλος είναι υπερβολικά υψηλός. Προτείνει γι' αυτό να περιοριστεί ο αριθμός αυτός σε 50 άδειες. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα απομένουν ακόμη 750 άδειες οι οποίες θα μπορούν να κατανέμονται ποσοστιαία, ανάλογα με τον αριθμό των διαμετακομίσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τα πρώτα τρία τρίμηνα του 1998.

Η ΟΚΕ θεωρεί ότι μια παρόμοια κατανομή θα ήταν δικαιότερη και θα ανταποκρινόταν περισσότερο στην πραγματικότητα.

3.4. Και στις δύο περιπτώσεις ο αριθμός σταθερών αδειών ανέρχεται σε 750, αντί των 1 500 που προτείνει η Επιτροπή, ενώ η Ελλάδα θα λαμβάνει 12 109 άδειες για τη Βουλγαρία, αντί των 11 368 και 11 614 για την Ουγγαρία, αντί των 10 874.

3.4.1. Αυτός ο τρόπος υπολογισμού ανταποκρίνεται άλλωστε στο σκεπτικό που εκφράζει και η ίδια η Επιτροπή στο έγγραφό της ότι η χορήγηση των αδειών πρέπει να βασίζεται σε κριτήρια με βάση τα οποία λαμβάνονται πλήρως υπόψη οι παρατηρούμενες ροές χερσαίων μεταφορών μεταξύ Ελλάδας και υπόλοιπων κρατών μελών.

3.5. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση της Επιτροπής, όπως διατυπώνεται στο άρθρο 4, να επιστρέφουν τα κράτη μέλη στην Επιτροπή, πριν τις 15 Σεπτεμβρίου κάθε έτους, τις άδειες που δεν πρόκειται να χρησιμοποιηθούν ώστε να επωφεληθούν άλλα κράτη μέλη από αυτές.

3.6. Δεδομένου ότι η ΟΚΕ υποστηρίζει την πρόθεση της Επιτροπής να επιτύχει μία δικαιότερη κλίδα κατανομής, είναι απαραίτητο να προσαρμοστεί ανάλογα το σχετικό παράρτημα του σχεδίου κανονισμού.

4. Συμπεράσματα

4.1. Η ΟΚΕ κρίνει ότι η Επιτροπή προβαίνει σε μία ορθή επιλογή με τη χρησιμοποίηση των συγγκρίσιμων στατιστικών στοιχείων για τη διαμετακόμιση, προκειμένου να υπολογισθεί η κλίδα κατανομής των αδειών.

4.2. Προκειμένου να αξιοποιηθούν αποτελεσματικά οι άδειες, η ΟΚΕ θεωρεί ότι η σύντομη επίτευξη συμφωνίας με τη Ρουμανία έχει εξαιρετική σημασία.

4.3. Σχετικά με την πρόταση κατανομής, η ΟΚΕ επισημαίνει ότι, σε περίπτωση που τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι ένα κράτος μέλος δικαιούται υψηλό ποσοστό αδειών, θα πρέπει να χορηγηθεί στο κράτος αυτός ο απαιτούμενος αριθμός αδειών.

4.4. Επιπλέον, λαμβανομένου υπόψη του μικρού αριθμού αδειών, η ΟΚΕ δεν θεωρεί σκόπιμο να διαθέτει κάθε κράτος μέλος

έναν σταθερό αριθμό 100 αδειών. Άλλωστε, όπως προκύπτει από τα στατιστικά στοιχεία, πολλά κράτη δεν πραγματοποιούν σχεδόν καμιά διαμετακόμιση μεταξύ της Ελλάδας και άλλων κρατών μελών. Συνεπώς, η ΟΚΕ θεωρεί ότι ο αριθμός των 50 αδειών ανά κράτος μέλος επαρκεί απόλυτα.

4.5. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση της Επιτροπής να επιστρέφουν τα κράτη μέλη, πριν από τις 15 Σεπτεμβρίου κάθε έτους, στην Επιτροπή τις άδειες που δεν πρόκειται να χρησιμοποιήσουν, ώστε να χορηγηθούν σε κράτη μέλη που τις χρειάζονται.

Βρυξέλλες, 27 Απριλίου 2000.

Η Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Κατανομή των αδειών μεταξύ των κρατών μελών

Τα πλέον πρόσφατα στοιχεία για τις διαμετακομίσεις μέσω Ουγγαρίας αφορούν τα πρώτα τρία τρίμηνα του 1998. Ο αριθμός διαμετακομίσεων μέσω Ουγγαρίας από την Ελλάδα με σχήματα καταχωρημένα σε ένα κράτος μέλος κατά τα πρώτα τρία τρίμηνα του 1998 ήταν:

Κράτος μέλος καταχώρησης	Αριθ. Διαμετακομίσεων
Βέλγιο	2
Δανία	6
Γερμανία	20
Ελλάδα	6 646
Ισπανία	0
Γαλλία	1
Ιρλανδία	0
Ιταλία	1
Λουξεμβούργο	0
Κάτω Χώρες	29
Αυστρία	11
Πορτογαλία	0
Φινλανδία	1
Σουηδία	4
Ηνωμένο Βασίλειο	2
Σύνολο	6 723

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1255/1999 περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων»

(2000/C 168/05)

Στις 24 Ιανουαρίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 37 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα γεωργίας, ανάπτυξης της υπαίθρου και περιβάλλοντος, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότηση του στις 19 Απριλίου 2000 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Kienle.

Κατά την 372η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 27ης Απριλίου 2000), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με ψήφους 78 υπέρ, 2 κατά και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Εδώ και 16 χρόνια, παρέχεται κοινοτική ενίσχυση με σκοπό την ενθάρρυνση της κατανάλωσης γάλακτος από τα παιδιά και τους εφήβους. Κάθε μαθητής που απολαύει της εν λόγω ρύθμισης λαμβάνει ημερησίως ένα τέταρτο του λίτρου επιδοτούμενο γάλα. Η επιδότηση αυτή έχει κοστίσει μέχρι στιγμής στην Κοινότητα 96 εκατ. ευρώ ετησίως.

1.2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο της εν λόγω πρότασης, αναθεωρεί την αρχική της πρόθεση να παύσει την κοινοτική ενίσχυση στο πρόγραμμα διανομής γάλακτος στα σχολεία. Ωστόσο, επιθυμεί τη μείωση της κοινοτικής βοήθειας και τη συνέχεια του προγράμματος με συμμετοχή σε ποσοστό 50 % της Ένωσης και 50 % των κρατών μελών. Κατ' αυτόν τον τρόπο η χρηματοδοτική συνεισφορά της ΕΕ αναμένεται να περιοριστεί σε 48 εκατ. ευρώ.

2. Παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι το πρόγραμμα διανομής γάλακτος στα σχολεία, περισσότερο από την αύξηση των πωλήσεων, αποσκοπεί κυρίως στην υλοποίηση στόχων που αφορούν την πολιτική στον τομέα της υγείας, της διατροφής καθώς και την κοινωνική πολιτική, ιδιαιτέρως τη στιγμή που η συνολική ποσότητα που καλύπτεται από το πρόγραμμα δεν αντιπροσωπεύει παρά μόνο το 0,3 % του συνόλου των παραδόσεων στα γαλακτοκομεία.

2.2. Η παύση του προγράμματος θα οδηγούσε ασφαλώς στη μείωση των διαθέσιμων ποσοτήτων γάλακτος στα σχολεία και, επομένως, στη μειωμένη κατανάλωση γάλακτος σε αυτά. Κάτι τέτοιο θα απέβαινε εις βάρος των παιδιών και των εφήβων. Κατά συνέπεια, η ΟΚΕ επισημαίνει ότι δυστυχώς πολλά παιδιά πηγαίνουν στο σχολείο χωρίς να έχουν καταναλώσει κάποιου είδους πρόγευμα. Για πολλούς μαθητές το σχολικό γάλα είναι και το μόνο γάλα που καταναλώνουν.

2.3. Η ΟΚΕ επικροτεί κατά βάση το γεγονός ότι το Συμβούλιο των Υπουργών Γεωργίας υποστήριξε με σθένος τη συνέχεια του προγράμματος διανομής γάλακτος στα σχολεία, γεγονός που επέτρεψε στην Επιτροπή να αναθεωρήσει την αρχική της πρόθεση να καταργήσει την κοινοτική ενίσχυση.

2.4. Η ΟΚΕ τονίζει την εξαιρετική σημασία που έχει η ισορροπημένη διατροφή κατά την παιδική και τη σχολική ηλικία. Το γάλα είναι ένα από τα πολυτιμότερα μέσα διατροφής και θα πρέπει να παρουσιασθεί με ελκυστικό τρόπο στα παιδιά και τους μαθητές με τη χρήση όλων των σύγχρονων μεθόδων διανομής και μάρκετινγκ. Ακόμη, η ΟΚΕ θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να συνεχιστεί η διάδοση επιδοτούμενου γάλακτος στα παιδιά και τους εφήβους σε ολόκληρη της Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.5. Ωστόσο, διακατέχεται από το φόβο ότι η υλοποίηση της πρότασης της Επιτροπής θα οδηγήσει στη διακοπή της χορήγησης σχολικού γάλακτος σε πολλά κράτη μέλη και ζητεί να εξευρεθεί λύση, η οποία να διασφαλίζει την συνέχεια του προγράμματος χορήγησης σχολικού γάλακτος. Η πολιτική διαφωνία επί της αρχής της συγχρηματοδότησης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση αποβεί σε βάρος των παιδιών.

Βρυξέλλες, 27 Απριλίου 2000.

Η Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις «Προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με τον καθορισμό των γεωργικών τιμών (2000/2001)»

(2000/C 168/06)

Το Συμβούλιο αποφάσισε στις 13 Μαρτίου 2000, και βάσει των άρθρων 43 και 198 της ΣΕΚ να ζητήσει τη γνωμοδότηση της ΟΚΕ για τις ανωτέρω προτάσεις.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 19 Απριλίου 2000, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Strasser.

Κατά την 372η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 27ης Απριλίου 2000), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 71 ψήφους υπέρ, 12 κατά και 8 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Κύρια σημεία της πρότασης της Επιτροπής

1.1. Προτάσεις για τις τιμές

1.1.1. Η Επιτροπή παραπέμπει στην εισαγωγή των προτάσεων της για τον καθορισμό των γεωργικών τιμών όσον αφορά το έτος 2000/2001 στις αποφάσεις του Μαΐου 1999, στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης 2000, οι συνέπειες των οποίων υπάρχουν προς το παρόν μόνο σε ολίγους τομείς, για τους οποίους επιβάλλεται να καθορισθούν σε ετήσια βάση θεσμικές τιμές ή ποσά. Για το οικονομικό έτος 2000/2001 πρέπει, συνεπώς, να καθορισθούν οι μηνιαίες προσαυξήσεις για σιτηρά και ρύζι, οι διάφορες τιμές και ποσά για την ΚΟΑ ζάχαρης, οι επιδοτήσεις για τη σηροτροφία, οι βασικές τιμές για το πρόβειο και αίγαιο κρέας και η βασική τιμή για το χοίρειο κρέας. Η Επιτροπή προτείνει να τηρηθεί το αποκαλούμενο πολυετές σχέδιο, δηλαδή να καθοριστούν για απροσδιόριστη περίοδο οι θεσμικές τιμές και τα ποσά στους σχετικούς τομείς — εκτός της ζάχαρης.

1.1.2. Η τιμή παρέμβασης για τα σιτηρά (σημερινή τιμή 119,18 Ευρώ ανά τόνο) μειώνεται, βάσει των αποφάσεων για το πρόγραμμα δράσης 2000 όσον αφορά το οικονομικό έτος 2000/2001 κατά 7,5 % (110,25 Ευρώ ανά τόνο) και κατά 7,5 % ακόμη όσον αφορά το οικονομικό έτος 2001/2002 (101,31 Ευρώ ανά τόνο). Ταυτόχρονα το επίδομα επιφάνειας αυξάνεται από 54,34 Ευρώ ανά τόνο σε 58,67 και 63,00 Ευρώ αντίστοιχα. Η Επιτροπή προτείνει, επίσης, τη μείωση των μηνιαίων προσαυξήσεων από 1 Ευρώ ανά τόνο σε 0,93 Ευρώ για το 2000/2001 και σε 0,85 Ευρώ για το οικονομικό έτος 2001/2002. Επιπλέον, η Επιτροπή προτείνει όπως η περίοδος παρέμβασης για τη Σουηδία (που τώρα εκτείνεται από 1 Δεκεμβρίου έως 30 Ιουνίου) εναρμονισθεί με εκείνη που ισχύει για τα άλλα κράτη (εκτός των νοτίων κρατών μελών).

1.1.3. Όσον αφορά τους ελαιούχους σπόρους το βασικό ποσό για άμεσες επιδοτήσεις μειώνεται σε τρία στάδια στο ύψος των επιδοτήσεων για σιτηρά και για την παύση της καλλιέργειας.

1.1.4. Σύμφωνα με τις αποφάσεις του Μαΐου 1999 καθορίστηκε υποχρεωτικός συντελεστής παύσης της καλλιέργειας σε 10 % για την περίοδο 2000 μέχρι 2006. Ο συντελεστής πάντως αυτός μπορεί να μεταβληθεί ανάλογα με την κατάσταση στην αγορά.

1.1.5. Όσον αφορά το ρύζι, η Επιτροπή προτείνει να διατηρηθούν οι μηνιαίες προσαυξήσεις στο επίπεδο των 2 ευρώ ανά τόνο και ανά μήνα.

1.1.6. Σχετικά με τη ζάχαρη η Επιτροπή προτείνει τη διατήρηση τόσο για τις θεσμικές τιμές (βασική, κατώτερη, παρεμβατική ή ενδεικτική τιμή) όσο και για τη μηνιαία απόδοση των δαπανών αποθήκευσης στο σημερινό ύψος.

Η Επιτροπή προτείνει στο σημείο αυτό ότι βάσει των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη ΓΣΔΕ ενδέχεται οι ποσοστώεις παραγωγής για το οικονομικό έτος 2000/2001 να μειωθούν συγκριτικά με το άρθρο 26 του βασικού κανονισμού.

1.2. Δημοσιονομική κατάσταση

1.2.1. Τον Ιανουάριο 2000 η Επιτροπή υπολόγισε τη μέση επιβάρυνση του προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος 2000 σε 37 471 εκατ. Ευρώ. Τούτο σημαίνει σε σύγκριση με το σχέδιο προϋπολογισμού (που αποφάσισε η Επιτροπή στις 16.12.1999) αύξηση κατά 582 εκατ. Ευρώ. Έναντι του ποσού που αποφάσισε το Συμβούλιο στο Βερολίνο θα είναι αναγκαία μία υπέρβαση κατά 119 εκατ. Ευρώ.

1.2.2. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι κατά τον υπολογισμό που πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο για το μέσο ποσό εις βάρος του ΕΓΤΠ-Εγγυήσεις ελήφθησαν υπόψη οι εξελίξεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν σε σχέση με τις κατά τη θέσπιση του σχεδίου προϋπολογισμού τεθείσες οικονομικές υποθέσεις και νομικές καταστάσεις. Η Επιτροπή τονίζει ότι οι προτάσεις για τις τιμές δεν θα έχουν καμία επίπτωση για τον υπολογισμό που πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο όσον αφορά την ανάγκη κονδυλίων για το οικονομικό έτος 2000.

1.2.3. Στο σχέδιο προϋπολογισμού τέθηκε σχέση ευρώ προς δολάριο: 1 : 1,12. Με μέση σχέση για το οικονομικό έτος, 1 ευρώ = 1,04 USAD θα προκύψει κατά την Επιτροπή οικονομία 400 εκατ. ευρώ.

1.2.4. Η ανάγκη πόρων για το πρόβειο και αίγαιο κρέας, για το γάλα, το κρασί και τις ελιές διορθώθηκε προς τα κάτω, ενώ για το βόειο κρέας, τα «υφαντουργικά» φυτά και τη ζάχαρη ελήφθη υπόψη ένα μεγαλύτερο ποσό όταν ετέθησαν οι προϋποθέσεις για το σχέδιο προϋπολογισμού.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ διαπιστώνει με λύπη ότι στην πρόταση της Επιτροπής για το καθορισμό των τιμών των γεωργικών προϊόντων (2000/2001), κατ' αντίθεση προς τα παρελθόντα έτη, δεν γίνεται ανάλυση ούτε της γενικής κατάστασης της γεωργίας, ούτε της εξέλιξης της γεωργικής παραγωγής, της παραγωγής τροφίμων ή του γεωργικού εισοδήματος και των τιμών των τροφίμων.

2.2. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει εκ νέου ότι η Επιτροπή έχει αναζητήσει να ερευνήσει τις επιπτώσεις της ΚΓΠ, ιδιαίτερα μειώσεων των τιμών των γεωργικών προϊόντων, στις τιμές καταναλωτή, στην ποιότητα των τροφίμων, στο περιβάλλον, στην απασχόληση, κλπ. Η ΟΚΕ λαμβάνει γνώση του γεγονότος ότι η Επιτροπή σε μία ανάλυση, που δημοσιεύθηκε το Φεβρουάριο 2000, για τις επιπτώσεις της μεταρρύθμισης της ΚΓΠ, προέκυψαν ενδεχόμενα πλεονεκτήματα για τους καταναλωτές. Η ανάλυση αυτή μπορεί, πάντως, να καλύψει μόνο μερικές πτυχές της έρευνας που επιθυμεί η ΟΚΕ.

2.3. Η ΟΚΕ εξέφρασε ήδη κατά το παρελθόν έτος, στη γνωμοδότηση για τη δέσμη τιμών, την ανησυχία της για την εξέλιξη του εισοδήματος των γεωργών στα περισσότερα κοινοτικά κράτη μέλη. Η ανησυχία μήπως η πίεση επί του εισοδήματος συνεχισθεί επιβεβαιώθηκε, ατυχώς, λόγω της εξέλιξης του εισοδήματος κατά το 1999. Σύμφωνα με τις προεκτιμήσεις του Eurostat τα εισοδήματα από τη γεωργική δραστηριότητα στα περισσότερα κοινοτικά κράτη το 1999 υπεχώρησαν εκ νέου κατά μέσο όρο 2,8 %. Η εντονότερη μείωση εκδηλώθηκε στην Ιρλανδία (- 11,7 %), Δανία (- 10,5 %), Βέλγιο (- 9,1 %) και Ολλανδία (- 5,8 %). Από τη μαζική μείωση του εισοδήματος εθίγησαν, ιδίως, εκείνες οι χώρες των οποίων η δραστηριότητα στρέφεται έντονα προς την κτηνοτροφία, επειδή σε ορισμένα κτηνοτροφικά προϊόντα, ιδιαίτερα το χοίρειο κρέας, παρουσιάσθηκαν έντονες υποχωρήσεις των τιμών. Σε ορισμένες περιοχές σημειώθηκαν υψηλές πτώσεις στην παραγωγή, όπως τα σιτηρά στην Ισπανία, ή οι ελιές στην Ισπανία, Ελλάδα, και Πορτογαλία που χειροτέρευσαν την εισοδηματική κατάσταση των γεωργών.

2.4. Ενόψει της αρνητικής εξέλιξης του εισοδήματος των γεωργών και της ανησυχητικής κατάστασης σε σημαντικές γεωργικές αγορές η ΟΚΕ θεωρεί αναγκαίο όπως τα μέσα που διατίθενται για την κοινή γεωργική πολιτική χρησιμοποιηθούν πλήρως. Επιπλέον, η ΟΚΕ αναμένει ότι θα τηρηθούν οι αποφάσεις του προηγούμενου έτους για τη μεταρρύθμιση προς το συμφέρον της αναγκαίας συνέχειας — όπως εξάλλου καθίσταται απαραίτητο και λόγω των διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του ΠΟΕ — και ότι τα μέσα που είναι αναγκαία και για τη μεταρρύθμιση θα διατεθούν καταλλήλως.

2.5. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Βερολίνο διαβεβαίωσε τους γεωργούς ότι για τα μέτρα σχετικά με τη μεταρρύθμιση υφίστανται οι αναγκαίοι χρηματοδοτικοί πόροι. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι τα αποκαλούμενα περιθώρια (διαφορά μεταξύ των θεωρητικών και πραγματικών ανώτατων ορίων δαπανών) πρέπει να χρησιμοποιηθούν και για μέτρα της ΚΓΠ όταν τούτο είναι αναγκαίο. Σε καμία

περίπτωση δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη ότι ήδη στο πρώτο έτος μετά την έναρξη της ισχύος της μεταρρύθμισης πραγματοποιήθηκαν διορθώσεις στα εφαρμοζόμενα μέτρα για λόγους οικονομίας.

2.6. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει τον αναγκαίο χαρακτήρα του προγράμματος ανοικοδόμησης του Κοσσυφοπεδίου και διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων που ασκούν επιρροή το Μάρτιο 2000 τάχθηκαν εναντίον της μεταφοράς πόρων από το γεωργικό προϋπολογισμό προς το σύμφωνο σταθερότητας των Βαλκανίων. Η ΟΚΕ αναμένει από την Επιτροπή να ικανοποιήσει το αίτημα και να τηρήσει τις αποφάσεις του Βερολίνου όσον αφορά την Ατζέντα 2000 για λόγους που δεν αφορούν μόνο την αξιοπιστία της.

2.7. Η ΟΚΕ αναφέρεται επιπλέον στη γνωμοδότηση της επιτροπής γεωργίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προς την επιτροπή προϋπολογισμού, όπου σημειώνεται ότι οι οικονομικές επιπτώσεις για ειδικές ανάγκες του προϋπολογισμού πρέπει να κατανέμονται σε όλες τις γραμμές του προϋπολογισμού.

2.8. Κατά τα λοιπά η ΟΚΕ τονίζει και πάλι την κακή κατάσταση αξιόλογων αγορών — που χειροτέρευσε λόγω των αυξανόμενων εισαγωγών — και αναμένει ότι η Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει με τρόπο αποδοτικό τα υφιστάμενα μέσα και πόρους προϋπολογισμού για τη λήψη μέτρων διάθεσης στην αγορά, και προτείνει μία αύξηση των πόρων. Η ΟΚΕ θεωρεί δίκαιο όπως οι προβλεπόμενοι πόροι για την ενίσχυση της διάθεσης στην αγορά ανθέν και διακοσμητικών φυτών χρησιμοποιηθούν και κατά την περίοδο 2000/2001, επειδή μία μείωση της αποτελεσματικότητας των ανωτέρω μέτρων για τη διάθεση στην αγορά βλάπτει.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Σιτηρά

3.1.1. Οι προτεινόμενες μειώσεις των μηνιαίων προσαυξήσεων απορρίπτονται επειδή δεν δικαιολογούνται αντικειμενικά. Το κόστος της αποθήκευσης δεν εμφανίζεται μόνο ως χρηματοδοτικό κόστος, αλλά απορρύνει και από άλλους παράγοντες, όπως το προσωπικό, τα κτίρια και η ενέργεια. Το κόστος είναι εντελώς άσχετο από την εξέλιξη της τιμής των αγαθών στα σιτηρά. Τούτο αφορά, επίσης, το γενικό ύψος των επιτοκίων. Η ΟΚΕ τονίζει ότι η μείωση των ετήσιων συμπληρωματικών πληρωμών όχι μόνο θα προκαλέσει περαιτέρω μείωση τιμών, αλλά θα περιορίσει και την έναντι του εξωτερικού προστασία.

3.1.2. Η ΟΚΕ υποστηρίζει καταρχήν κατάλληλα μέτρα για την ενίσχυση της ποιότητας, λυπάται όμως διότι η Επιτροπή έχει καταστήσει αυστηρότερα τα όρια για την παρέμβαση κατά το οικονομικό έτος 2000/2001, σε ορισμένο χρονικό σημείο όπου οι παραγωγοί δεν θα ήταν πλέον σε κατάσταση να ανταποκριθούν στις νέες αυτές προϋποθέσεις, επειδή η φθινοπωρινή σορά έχει ήδη πραγματοποιηθεί. Επιπλέον, ο τρόπος ενέργειας δεν είναι δυνατόν να ληφθεί υπόψη σε συνδυασμό με τη μεταρρύθμιση που

αποφασίσθηκε το παρελθόν έτος, επειδή η πραγματοποιηθείσα αυστηρότητα (των ορίων) περιορίζει σαφώς τη λειτουργία της παρέμβασης ως δικτύου ασφαλείας και, σαν συνέπεια, προκαλεί μία πρόσθετη πίεση στις τιμές. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει τη ρύθμιση όσον αφορά το μέγεθος του σπόρου στο κριθάρι, ωστόσο, συνηγορεί υπέρ μιας εξέτασης των κριτηρίων παρέμβασης στο πλαίσιο της λήψης αποφάσεων για τη δέσμη τιμών. Πρέπει να παρατηρηθεί ότι βάσει της εξάρτησης από τον καιρό ο γεωργός δεν μπορεί να επηρεάσει όλους τους παράγοντες που έχουν σημασία για την ποιότητα, π.χ. το περιεχόμενο σε νερό ή το ποσοστό της σίκαλης που δεν θα ωριμάσει.

3.1.3. Ενόψει της τεταμένης κατάστασης στις αγορές σιτηρών η ΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να ερευνήσει σε ποιο βαθμό οι υπόλοιποι παραγωγοί παγκοσμίως συμβάλλουν στην επιβάρυνση της αγοράς και με βάση τα ευρήματα να εξετάσει το ποσοστό της υποχρεωτικής παύσης της καλλιέργειας για το οικονομικό έτος 2001/2002.

3.1.4. Η ΟΚΕ χαίρει διότι η Επιτροπή προτείνει την μη τροποποιημένη διατήρηση των νομισματικών πληρωμών για το ρύζι. Η κακή κατάσταση για τους παραγωγούς ρυζιού καθιστά σαφές, ότι κατά βάση τα μέσα της ΚΟΑ για το ρύζι δεν είναι δυνατό να καταργηθούν και στο μέλλον.

3.2. Ζάχαρη

3.2.1. Η πρόταση της Επιτροπής, όπως η θεσμική τιμή και η επιδότηση της αποθήκευσης όσον αφορά τη ζάχαρη παραμένουν αμετάβλητα, υποστηρίζεται από την ΟΚΕ.

3.2.2. Η ΟΚΕ θεωρεί σαν βάση ότι πρέπει να θεσπισθούν, ταυτόχρονα και με κατάλληλο τρόπο, μέτρα για τη μείωση των ποσοτήτων της παραγωγής, για να υπάρξει ανταπόκριση στις υποχρεώσεις του Γύρου της Ουρουγουάης βάσει του οποίου η ευρωπαϊκή ζαχαροβιομηχανία συμβάλλει ουσιαδώς στην ποσοτική ελάφρυνση της παγκόσμιας αγοράς.

3.3. Λινάρι/Κάνναβη

3.3.1. Η Επιτροπή θεωρεί ως προφανές στο δημοσιονομικό κλίμα της πρότασης για τις τιμές ότι οι μεταρρυθμιστικές προτάσεις για την ΚΟΑ Λιναριού/Κάνναβης θα αρχίσουν να ισχύουν ήδη στο οικονομικό έτος 2000/2001. Η ΟΚΕ θεωρεί τούτο μη αποδεκτό, επειδή είναι απαραίτητη μία ανάλογη προκαταρκτική περίοδος όσον αφορά τη μετατροπή και τη συζήτηση, όπως τούτο αναφέρεται ρητώς και στη γνωμοδότηση της ΟΚΕ για την ΚΟΑ κάνναβης και λίνου. Ζητά από την Επιτροπή όπως λάβει υπόψη τις αντιρρήσεις που αναφέρονται στη γνωμοδότηση αυτή και τις συνεκτιμήσει επαρκώς κατά την αναγκαία επεξεργασία των προτάσεων για τη μεταρρύθμιση.

3.4. Φρούτα και λαχανικά

3.4.1. Η ΟΚΕ τονίζει ότι τα σημερινά κοινοτικά κατώτερα όρια για τα προϊόντα μεταποίησης από τα κитροειδή και η ρύθμιση των ποσοστώσεων για τα προϊόντα μεταποίησης από τομάτες, προκαλούν πρακτικές δυσχέρειες και, κατά συνέπεια, είναι απαραίτητο να διορθωθούν προς τα άνω οι εν λόγω ποσότητες. Επιβάλλεται, συνεπώς, να εξετασθεί αν είναι δυνατό να ληφθούν καλύτερα υπόψη οι ανάγκες της παραγωγής και της αγοράς με βάση τα ανά επί μέρους κράτους κατώτερα όρια για μεταποιητές κитροειδών και τοματών.

3.4.2. Η ΟΚΕ παρατηρεί ότι η πίεση για διάφορα ειδικά προϊόντα του οπωροκηπευτικού τομέα, π.χ. οι καρποί με κέλυφος, οι ασπάραγοι ή τα σκόρδα, αυξάνεται σταθερά λόγω ευθυνών εισαγωγών. Ως εκ τούτου τίθενται σε κίνδυνο πολλές θέσεις απασχόλησης, επειδή πρόκειται κυρίως για μία παραγωγή έντασης εργασίας. Η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ της συνέχισης των αντίστοιχων μέτρων υποστήριξης ή για την εφαρμογή ειδικών ρητρών προστασίας.

3.5. Ζωικά προϊόντα

3.5.1. Η ΟΚΕ χαίρει διότι οι βασικές τιμές για το πρόβειο και χοίρειο κρέας δεν μεταβάλλονται και διότι απαιτούνται πρόσθετοι δημοσιονομικοί πόροι γι' αυτούς τους παραγωγικούς τομείς. Η ΟΚΕ πάντως διερωτάται πως, ενόψει των μειωμένων τιμών του βοείου κρέατος ως συνέπεια της μεταρρύθμισης, βάσει του προγράμματος δράσης 2000 (μείωση των θεσμικών τιμών κατά 6,7 % ακόμη στα μέσα του έτους) και της συγκριτικά υψηλής πίεσης των εισαγωγών, είναι δυνατό να υλοποιηθούν οι αισιόδοξες προσδοκίες της Επιτροπής όσον αφορά τις τιμές του πρόβειου κρέατος. Πρέπει, επίσης, να παρατηρηθεί ότι σε πρόβειο κρέας που εισάγεται από τρίτα κράτη τα νωπά προϊόντα αντικαθίστανται όλο και περισσότερο από κατεψυγμένο προϊόν και, συνεπώς, μια περαιτέρω πίεση τιμών ασκείται στις ευρωπαϊκές αγορές.

3.5.2. Η ΟΚΕ λαμβάνει γνώση ότι βάσει της μεταρρύθμισης του προγράμματος δράσης 2000 οι θεσμικές τιμές για το βόειο κρέας θα μειωθούν σε τρία στάδια και ότι για το 2000 δεν υφίσταται ανάγκη για πρόσθετους πόρους. Αναμένει ότι η Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει όλες τις δυνατότητες για μία περαιτέρω σταθεροποίηση της αγοράς βοείου κρέατος.

3.5.3. Η ΟΚΕ παρατηρεί με κριτικό πνεύμα ότι η Επιτροπή για πρώτη φορά αποπειράται — ακριβώς στη σχολική δράση που αφορά την παροχή γάλακτος σε παιδιά και νέους — να εφαρμόσει

μία χρηματοδότηση που κατανέμεται μεταξύ Κοινότητας και κρατών μελών. Η ΟΚΕ αναμένει μία ταχεία απόφαση σε μια

διασφαλισμένη συνέχιση του σχολικού προγράμματος ανάλογα με τη γνωμοδότησή της για την πρόταση της Επιτροπής.

Βρυξέλλες, 27 Απριλίου 2000.

Η Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την ίδρυση Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους πρόσφυγες»

(2000/C 168/07)

Στις 6 Μαρτίου 2000 και βάσει του άρθρου 262 της ΣΕΚ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα Απασχόληση, Κοινωνικές υποθέσεις και Δικαιώματα του πολίτη στο οποίο ανατέθηκε η επεξεργασία των σχετικών εργασιών υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 11 Απριλίου 2000. Εισηγήτρια ήταν η κα Gräfin zu Eulenburg.

Κατά την 372η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 27ης Απριλίου 2000) η ΟΚΕ υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με ψήφους 78 υπέρ, 2 κατά και 3 αποχές.

Γενικές Παρατηρήσεις

1. Κύρια σημεία της πρότασης της επιτροπής

Η πρόταση απόφασης προβλέπει, για μία πενταετή περίοδο, την ενοποίηση σε ένα ενιαίο μέσο των μέτρων για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο, την ένταξη προσφύγων και τον εκούσιο επαναπατρισμό τους.

Η προτεινόμενη ίδρυση του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους πρόσφυγες στηρίζεται στο άρθρο 63 § 2β) της Συνθήκης ΕΚ. Αποβλέπει στην επίτευξη δίκαιης κατανομής των βαρών που αναλαμβάνει κάθε κράτος μέλος για την υποδοχή προσφύγων και εκτοπισθέντων καθώς και των σχετικών επιπτώσεων.

Συνεπώς η κατανομή των πόρων στα κράτη μέλη θα πρέπει, αφενός, να πραγματοποιείται αναλογικά προς τον αριθμό των αιτούντων άσυλο που υποδέχονται (2/3) και, αφετέρου, αναλογικά στον αριθμό των προσφύγων που στεγάζονται στην επικράτειά τους (1/3). Η οικονομική συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους πρόσφυγες θα ανέρχεται σε 50 %. Ωστόσο όσον αφορά τα κράτη μέλη που εντάσσονται στο ταμείο συνοχής η συμμετοχή αυτή μπορεί να αυξηθεί έως 75 % προκειμένου να ενθαρρυνθούν τα εν λόγω κράτη να καλύψουν την καθυστέρησή τους σε αυτόν τον τομέα.

Τα μέτρα που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους πρόσφυγες αποσκοπούν στην υποστήριξη δύο κατηγοριών ατόμων: πρόσφυγες (άτομα στα οποία έχει αναγνωρισθεί το καθεστώς προσφύγων και αιτούντες άσυλο) και εκτοπισθέντες (άτομα στα οποία έχει αναγνωρισθεί με οποιονδήποτε τρόπο το καθεστώς της προσωρινής διεθνούς προστασίας ή άτομα που ζητούν να τύχουν της προστασίας αυτής)

Τα μέτρα που αποσκοπούν στην επίτευξη συγκεκριμένων στόχων θα έχουν προτεραιότητα κατά την υποστήριξη αυτή. Στα μέτρα αυτά συγκαταλέγονται τα εξής:

- όσον αφορά τους χώρους υποδοχής: ανάπτυξη ή προσαρμογή των υποδομών και των υπηρεσιών που προορίζονται για τη στέγαση, την παροχή υλικής ενίσχυσης (π.χ. ρουχισμός ή τρόφιμα) την κοινωνική μέριμνα ή τη βοήθεια κατά τα διοικητικά διαβήματα για την παροχή ασύλου·
- όσον αφορά την ένταξη: μέτρα ενίσχυσης για την στέγαση, την παροχή κοινωνικής μέριμνας ή ιατρικής φροντίδας και τη συμμετοχή σε γλωσσικά μαθήματα, ενέργειες που αποβλέπουν να καταστήσουν τα εν λόγω άτομα αυτόνομα, και ιδιαίτερα υποστήριξη κατά την αναζήτηση εργασίας·
- όσον αφορά τον εκούσιο επαναπατρισμό και την επανένταξη των ατόμων αυτών στη χώρα καταγωγής: ενημέρωση σχετικά με τα προγράμματα εκούσιου επαναπατρισμού και την κατάσταση στις χώρες καταγωγής, ενέργειες γενικής και επαγγελματικής κατάρτισης και ενέργειες για την καθαυτή επανεγκατάσταση·

— όσον αφορά τα έκτακτα μέτρα: υποδοχή και στέγαση, παροχή των μέσων που είναι απαραίτητα για τη διαβίωση, παροχή ιατρικής, ψυχολογικής ή άλλης φροντίδας.

Η διαχείριση των σχεδίων και προγραμμάτων ανατίθεται στα κράτη μέλη μέσω των αιτήσεων συγχρηματοδότησης που εναρμονίζονται σε συνεργασία με την Επιτροπή. Προβλέπεται, ωστόσο, να χρηματοδοτείται ένα ποσοστό της τάξης του 10 % των διαθέσιμων πόρων από την Επιτροπή για την υποστήριξη καινοτόμων ή διασυννοριακών σχεδίων, προκειμένου να προωθηθεί κατ'αυτόν τον τρόπο η ανταλλαγή εμπειριών και η συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τα μέτρα αυτά μπορεί να χρηματοδοτηθούν κατά 100 %.

2. Αξιολόγηση της πρότασης της επιτροπής

2.1. Γενική αξιολόγηση

Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας υπέβαλε πρόταση για απόφαση του Συμβουλίου για την ίδρυση Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους πρόσφυγες.

Η ΟΚΕ είχε τονίσει και στη γνωμοδότησή της για την πρόταση απόφασης τους Συμβουλίου περί θέσπισης κοινοτικού προγράμματος δράσης για την προώθηση της ένταξης των προσφύγων⁽¹⁾ που εξέδωσε στις 20 και 21 Οκτωβρίου 1999 ότι «λόγω της υψηλής σημασίας που έχει το θέμα της διακίνησης και της ένταξης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη και θα έχει και στο μέλλον, θα πρέπει να επιδιώκεται η κατάλληλη διάθεση πόρων στα Ευρωπαϊκά μέσα προώθησης».

Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η ίδρυση Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους πρόσφυγες αποτελεί αναγκαίο μέσο προκειμένου να αντιμετωπιστούν με συνοχή οι προκλήσεις που απορρέουν για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της από την υποδοχή, την ένταξη και τον εκούσιο επαναπατρισμό προσφύγων και εκτοπισθέντων.

Επιπλέον, η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση για την υποστήριξη των έκτακτων μέτρων μέσω ενός ειδικού κονδυλίου στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους πρόσφυγες.

2.2. Η έναρξη της ενίσχυσης

Η ΟΚΕ κρίνει ότι η πρόταση θα πρέπει να εγκριθεί το συντομότερο δυνατό προκειμένου να διασφαλισθεί η συνέχεια των μέτρων που εφαρμόζονται σήμερα με βάση τα κονδύλια του προϋπολογισμού για την ένταξη, τη βελτίωση των όρων υποδοχής και τον εκούσιο επαναπατρισμό. Η έλλειψη συνέχειας σ' αυτό τον σημαντικό τομέα δράσης θα έχει ενδεχομένως ως αποτέλεσμα να απολεσθούν οι θετικές βάσεις που δημιούργησαν τα προγράμματα που χρηματοδοτεί η Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και τα δίκτυα συνεργασίας υπέρ των προσφύγων.

2.3. Η διάθεση των πόρων

Το ύψος των πόρων που διατίθενται για το Ευρωπαϊκό Ταμείο προσφύγων δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες. Όπως διαπιστώνει η Επιτροπή στο δημοσιονομικό δελτίο της πρότασης, οι σημερινοί πόροι δεν επαρκούν προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες που διαπιστώνονται επιτόπου.

Αν ο στόχος του Ευρωπαϊκού Ταμείου προσφύγων είναι να επιτευχθεί μια ισορροπημένη κατανομή των ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών οι πόροι που προορίζονται γι' αυτό ύψους 26 εκατ. ευρώ για τα διαρθρωτικά μέτρα και 10 εκατ. ευρώ για τα έκτακτα μέτρα, είναι υπερβολικά περιορισμένοι. Η ΟΚΕ καλεί γι' αυτό τους υπεύθυνους να φροντίσουν για την κατάλληλη χορήγηση πόρων.

2.4. Ομάδες στόχοι των μέτρων που θα χρηματοδοτούνται από το Ταμείο για τους πρόσφυγες (Άρθρο 2)

Η πρόταση της Επιτροπής παραπέμπει με τον ορισμό των ομάδων στόχων σε πολύ παλαιότερες προτάσεις. Από αυτή την άποψη χρειάζεται, κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, να διευκρινισθεί η διατύπωση ορισμένων σημείων και να προσαρμοστεί ανάλογα.

Ως ομάδες στόχοι των μέτρων που θα χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους πρόσφυγες η πρόταση αναφέρει τους πρόσφυγες (που δικαιούνται ασύλου ή έχουν υποβάλλει σχετική αίτηση) και εκτοπισμένους οι οποίοι χαίρουν προσωρινής προστασίας (Άρθρο 2) — και οι δύο ομάδες αποτελούν είτε υπηκόους τρίτης χώρας είτε άπατρις.

Δεδομένου ότι τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρέχουν διαφορετικές μορφές προστασίας σε πρόσφυγες δικαιούχους ασύλου ή εκτοπισθέντες, ο ορισμός των ομάδων στόχων όσον αφορά το καθεστώς της παραμονής τους έχει ιδιαίτερη σημασία.

Για το λόγο αυτό η ΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να χρησιμοποιηθεί ένας ευρύτερος ορισμός ο οποίος να συμπεριλαμβάνει και άτομα τα οποία χαίρουν συμπληρωματικών μορφών προστασίας, άτομα τα οποία, όπως οι λεγόμενοι *de facto* πρόσφυγες, οι οποίοι δεν εμπίπτουν στη Σύμβαση της Γενεύης, αλλά δεν είναι εκτοπισθέντες και μπορεί να αποτελέσουν ομάδες στόχων με την έννοια των μέτρων που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο προσφύγων.

Παρόμοιος ορισμός ανταποκρίνεται άλλωστε στα κοινά μέτρα του Συμβουλίου.

Προτείνεται να καταργηθεί ο περιορισμός σε υπηκόους τρίτων χωρών προκειμένου να μην αποκλείονται από τις ενισχύσεις του Ευρωπαϊκού Ταμείου προσφύγων οι αιτούντες άσυλο από κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ακόμη και αν ο αριθμός τους περιορίζεται σε μεμονωμένες περιπτώσεις.

2.5. Αποστολές (Άρθρο 3)

Όσον αφορά τα μέτρα για την υποδοχή προσφύγων, το περιεχόμενο της πρότασης υπολείπεται του κοινού μέτρου 1999/290/JHA της 26ης Απριλίου 1999 σχετικά με την αποδοχή και την εθελούσια επιστροφή προσφύγων και αιτούντων άσυλο.

⁽¹⁾ ΕΕ C 368 της 20.12.1999.

Στην πρόταση δεν γίνεται ειδική αναφορά στη λήψη μέτρων που αφορούν την παροχή συμβολών για τις διαδικασίες χορήγησης ασύλου, την παροχή νομικών συμβουλών, τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε νομικές διαδικασίες και τη νομική υποστήριξη. Επιπλέον, δε γίνεται καμία αναφορά σχετικά με την υποστήριξη ατόμων που χρειάζονται ιδιαίτερη προστασία. Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ η πρόταση θα πρέπει να διευκρινιστεί προς αυτή την κατεύθυνση.

Όσον αφορά τα μέτρα για την ένταξη των προσφύγων το κείμενο του Άρθρου 3 αποκλίνει από την αιτιολογική έκθεση αλλά και από το δημοσιονομικό δελτίο της πρότασης. Η ΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να ληφθεί κατάλληλα υπόψη ο ρόλος της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης. Επίσης προτείνεται να προωθηθούν μέτρα για τη διευκόλυνση της συνένωσης οικογενειών, της κάλυψης εξόδων μεταφοράς για άπορους πρόσφυγες, παροχή συμβουλών και υποδομές υποστήριξης για τις οικογένειες τα μέλη των οποίων ζούσαν για μεγάλο χρονικό διάστημα χωριστά.

Σε σύγκριση με το κοινό μέτρο — κοινή δράση 1999/290/JHA διαπιστώνεται ένα κενό όσον αφορά τα μέτρα για την πληροφόρηση και διαφώτιση της κοινής γνώμης. Επειδή τα μέτρα αυτά έχουν ιδιαίτερη σημασία για την γενική ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και την εξάλειψη προκαταλήψεων, η ΟΚΕ συνιστά να συμπεριληφθούν κατάλληλα μέτρα στην πρόταση.

2.6. Κοινοτικές ενέργειες (Άρθρο 4)

Για την προώθηση της συνεργασίας σε κοινοτικό επίπεδο η πρόταση προβλέπει το 10 % των πόρων να παραμένει στη δικαιοδοσία της Επιτροπής.

Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόθεση που περιλαμβάνεται στην πρόταση να παραμένουν στη δικαιοδοσία της Επιτροπής πόροι για την ενίσχυση καινοτόμων διασυνοριακών σχεδίων.

Η ΟΚΕ θεωρεί ωστόσο ότι η ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας και της διασυνοριακής ανταλλαγής απόψεων καθώς και της μεταφοράς τεχνολογίας δεν θα πρέπει να περιορίζεται στο ποσοστό του 10 % των μέτρων που θεσπίζονται σε κοινοτικό επίπεδο.

Η ΟΚΕ θα χαιρόταν ιδιαίτερα αν τα κράτη μέλη είχαν τη δυνατότητα να θεσπίζουν με δική τους πρωτοβουλία εθνικά μέτρα στα πλαίσια της επιλογής σχεδίων καθώς και της κατάρτισης εθνικών αιτήσεων συγχρηματοδότησης και αν μπορούσαν επίσης να ενισχύσουν κατάλληλα τα μέτρα αυτά, ώστε να μην απολεσθούν οι εμπειρίες που έχουν αποκτηθεί σε ευρωπαϊκό και διεθνικό επίπεδο κατά τα τελευταία έτη λόγω της αλλαγής των διοικητικών διαδικασιών.

Ιδιαίτερα κατά την ενίσχυση των διαρθρώσεων σε κράτη μέλη τα οποία διέθεταν έως σήμερα ελάχιστα μέτρα υποδοχής και ένταξης προσφύγων και εκτοπισθέντων, η διεθνική συνεργασία μπορεί να συμβάλλει ουσιαστικά στην μεταφορά εμπειριών και επιτυχημένων προτύπων.

2.7. Κριτήρια επιλογής (Άρθρο 8) και Επιτροπή (Άρθρο 19)

Στο άρθρο 8 η πρόταση αναφέρει ως οργανώσεις που δικαιούνται την ενίσχυση μεταξύ άλλων τις μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και τους κοινωνικούς εταίρους. Ήδη από αρκετά χρόνια και οι δύο διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο κατά την ανάπτυξη και εφαρμογή σχεδίων.

Θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε οι πόροι του Ταμείου να μην διοχετεύονται αποκλειστικά σε κρατικές υπηρεσίες. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της πρόσκλησης και υποβολής προτάσεων όλων των ενδιαφερόμενων ομάδων.

Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις και οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να ληφθούν τόσο σε εθνικό όσο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπόψη, στα πλαίσια της επιτροπής που πρόκειται να συσταθεί (Άρθρο 19). Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις καθώς και οι οργανώσεις προσφύγων αλλά και οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν να συμμετάσχουν στην επιτροπή αυτή ως παρατηρητές. Προτείνεται επίσης η συμμετοχή της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες.

Η πρόταση που διατύπωσε η ΟΚΕ σχετικά με το ρόλο των μη κυβερνητικών οργανώσεων στη γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης για την προώθηση της ένταξης των προσφύγων που εξέδωσε στις 20 και 21 Οκτωβρίου 1999, («επειδή η ένταξη των προσφύγων συντελείται σε πολλά κράτη μέλη μέσω αντίστοιχων προγραμμάτων και πρωτοβουλιών μη κυβερνητικών οργανισμών, πρέπει οι τελευταίοι να αναφερθούν σαφώς, ή δυνατόν, στο σημείο αυτό.») ισχύει και για την πρόταση για το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους πρόσφυγες.

2.8. Η κατανομή των πόρων (Άρθρο 9)

Το έγγραφο της Επιτροπής προτείνει ένα σύστημα κατανομής το οποίο στηρίζεται σε στοιχεία αναφοράς σχετικά με τον αριθμό των ατόμων που έχουν ζητήσει άσυλο (65 %) καθώς και των ατόμων στα οποία έχει αναγνωριστεί το καθεστώς του πρόσφυγα ή το καθεστώς προσωρινής προστασίας (35 %).

Με αυτή τη μορφή κατανομής είναι σχεδόν δεδομένο ότι το μεγαλύτερο μέρος των διαθέσιμων πόρων θα διοχετευθεί προς τις χώρες οι οποίες ήδη διαθέτουν πλήρης υποδομές για την υποδοχή και ένταξη προσφύγων και εκτοπισθέντων και ότι οι χώρες που διαθέτουν περιορισμένη εμπειρία στον τομέα αυτό δεν θα επωφεληθούν επαρκώς από το Ευρωπαϊκό Ταμείο προσφύγων.

Η διαδικασία αυτή, όχι μόνο εξουδετερώνει τις διατάξεις που περιέχει το άρθρο 11 για τα κράτη μέλη τα οποία λαμβάνουν πόρους από το Ταμείο Συνοχής, αλλά είναι επίσης αντίθετη προς τους στόχους του Ευρωπαϊκού Ταμείου προσφύγων, όπως διατυπώνονται στην αιτιολογική έκθεση, σύμφωνα με την οποία ενθαρρύνονται τα κράτη μέλη των οποίων η υποδομή και οι υπηρεσίες που διατίθενται για το άσυλο και τους πρόσφυγες δεν είναι τόσο αναπτυγμένες να καλύψουν την καθυστέρησή τους σε αυτό τον τομέα.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της ΟΚΕ θα πρέπει για αυτό το προτεινόμενο σύστημα κατανομής να αντικατασταθεί από μία διαδικασία κατά την οποία η Επιτροπή, με βάση την ανάγκη των κρατών μελών και την ποιότητα των υποβαλλόμενων αιτήσεων θα αποφασίζει για την κατανομή των πόρων. Προτείνεται σχετικά επίσης όπως κράτη με περιορισμένο αριθμό προσφύγων προσφέρουν ένα κατώτερο ποσό, ανεξάρτητα από τις ποσοστώσεις.

2.9. Χρονοδιάγραμμα ('Αρθρο 10)

Προτείνεται η θέσπιση νομικής πράξης πενταετούς ισχύος.

Ωστόσο, οι αποφάσεις σχετικά με το ύψος του προϋπολογισμού και το μερίδιο των κρατών μελών θα λαμβάνονται σε ετήσια βάση, με αποτέλεσμα τα κράτη μέλη να μην μπορούν να αναλάβουν τη δέσμευση της χρηματοδότησης πολυετών προγραμμάτων.

Οι εμπειρίες των τελευταίων ετών καταδεικνύουν ότι τα μονοετή προγράμματα δεν είναι αποτελεσματικά. Συνεπώς, θα πρέπει κατ' αρχήν να υποστηριχθούν σχέδια πολυετούς διάρκειας.

Η ΟΚΕ προτείνει γι' αυτό η διαχείριση του Ευρωπαϊκού Ταμείου προσφύγων να επιτρέπει την κατά προτεραιότητα επιλογή πολυετών σχεδίων και την έγκριση προτάσεων σε ετήσια βάση.

2.10. Η διάρθρωση της χρηματοδότησης ('Αρθρο 11)

Η πρόταση που περιέχει το έγγραφο της Επιτροπής να περιοριστεί η οικονομική συνδρομή που παρέχεται από το Ταμείο σε 50 % του συνολικού κόστους κάθε μέτρου, μειώνει μόνο την ενίσχυση της Επιτροπής για εθνικές δράσεις. Συνιστάται, σχετικά, όπως η επίσημη ενίσχυση ιδίως μέτρων που υλοποιούνται από ΜΚΟ και κοινωνικούς εταίρους ανέρχεται συνολικά σε 100 % σε περίπτωση εθνικής συγχρηματοδότησης.

2.11. Παρακολούθηση και αξιολόγηση ('Αρθρο 18)

Στην πρόταση προβλέπεται η κατάρτιση ετήσιας έκθεσης των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών προς την Επιτροπή και μία πρώτη ενδιάμεση έκθεση το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2002. Η ΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο οι νέες διαδικασίες εφαρμογής καθώς και τα διαθέσιμα κονδύλια από το 2001 και μετά να πρέπει, κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, να ελέγχονται από την Επιτροπή ήδη από το 2001 με βάση τις ετήσιες εκθέσεις και την αξιολόγηση του νέου συστήματος. Παρόμοια αξιολόγηση θα πρέπει να εξετάζει τόσο τα διαθέσιμα κονδύλια όσο και την εφαρμογή των εθνικών προγραμμάτων δράσης αλλά και την εξισορροπημένη κατανομή των επιβαρύνσεων των κρατών μελών που προκύπτουν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους πρόσφυγες.

2.12. Κατανομή των πόρων/Δημοσιονομικό Δελτίο, 'Αρθρο 2

Όσον αφορά την κατανομή των πόρων για τους τρεις τομείς των μέτρων, δηλαδή όροι υποδοχής, ένταξη και εθελούσιος επαναπατρισμός, η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την ενδεικτική κλείδα κατανομής που περιέχει η πρόταση για τους επιμέρους τομείς δράσης (υποδοχή: 36 %, ένταξη: 36 %, εθελούσιος επαναπατρισμός: 18 %)

και καλεί τα κράτη μέλη να προσανατολίσουν τα μέτρα τους προς αυτή την κλείδα κατανομής. Η ΟΚΕ θεωρεί αναγκαίο να συνεχιστεί η χορήγηση ενισχύσεων, κυρίως για σχέδια που αφορούν την ένταξη.

Ειδικές Παρατηρήσεις

3. Προτάσεις για την τροποποίηση και τη συμπλήρωση της πρότασης της Επιτροπής

3.1. 'Αρθρο 2

Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης οι ομάδες πληθυσμού περιλαμβάνουν τις ακόλουθες κατηγορίες:

1. «Πρόσφυγες»: νοούνται όλοι οι υπήκοοι τρίτου κράτους ή οι απάτριδες στους οποίους εφαρμόζεται το καθεστώς που προσδιορίζεται στη Συνθήκη της Γενεύης από 28.07.51 και με την ιδιότητα αυτή έχουν δικαίωμα παραμονής σε ένα κράτος μέλος.
2. «Εκτοπισθέντες»: νοούνται όλοι οι υπήκοοι τρίτου κράτους ή οι απάτριδες, οι οποίοι απολαμβάνουν σε ένα κράτος μέλος πρόσκαιρης προστασίας, επικουρικής προστασίας ή οιασδήποτε άλλης μορφής διεθνούς προστασίας που παρέχεται από ένα κράτος μέλος.
3. «Αιτούντες άσυλο»: νοούνται όλοι οι υπήκοοι ενός τρίτου κράτους ή οι απάτριδες οι οποίοι έχουν ζητήσει την εφαρμογή του καθεστώτος του πρόσφυγος ή εκτοπισθέντος.
4. «Αιτούντες άσυλο των οποίων η αίτηση απορρίφθηκε»: νοούνται όλοι οι υπήκοοι τρίτου κράτους ή οι απάτριδες των οποίων η αίτηση για την παραχώρηση του καθεστώτος του πρόσφυγα ή του εκτοπισθέντος (άρθρο 1.2) απερρίφθη, οι οποίοι όμως ταυτόχρονα παραμένουν στο κράτος αυτό άνευ άδειας.
5. Υπήκοοι τρίτου κράτους ή απάτριδες οι οποίοι δεν χρειάζονται πλέον τη διεθνή προστασία και για τους οποίους προκύπτει θέμα ελεύθερης επιστροφής.

3.2. 'Αρθρο 3, §2

Να τροποποιηθεί ως εξής:

2. «Όσον αφορά την υποδοχή των προσφύγων και των εκτοπισθέντων και τις διαδικασίες, τα μέτρα μπορούν να αφορούν τη βελτίωση ή τη δημιουργία υποδομών, τη διασφάλιση βασικής φροντίδας, τη βελτίωση της διοικητικής και της νομικής προστασίας για την παροχή ασύλου (συμπεριλαμβανομένης της διάθεσης υπηρεσιών συμβουλών καθώς και νομικής υποστήριξης), ιδιαίτερη υποστήριξη για τις ομάδες που χρειάζονται προστασία (μη συνοδευόμενοι ανήλικοι, θύματα καταχρήσεως των ατομικών δικαιωμάτων όπως π.χ. εξευτελιστική μεταχείριση, βασανιστήρια και βιασμοί καθώς και άτομα τα οποία χρειάζονται ιδιαίτερη ιατρική περίθαλψη) αλλά και την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση, υλική και κοινωνική βοήθεια.»

3.3. Άρθρο 3, §3

3. «Όσον αφορά την ένταξη προσφύγων και εκτοπισθέντων οι οποίοι, βάσει του καθεστώτος τους ή ορισμένης διάρκειας της παραμονής δικαιούνται ένταξης καθώς και των οικογενειών τους στη κοινωνία του κράτους μέλους διαμονής, μπορεί να πρόκειται για ενέργειες σε τομείς όπως η στέγαση, τα μέσα διαβίωσης και οι ιατρικές φροντίδες, και μέτρα για τη διευκόλυνση της επανασύνδεσης της οικογένειας. Ιδιαίτερα τέτοια μέτρα είναι εκείνα που αφορούν τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση, ενώ επιβάλλεται να ενισχυθούν όλες οι ενέργειες που καταλήγουν σε μια ταχεία και διαρκή ένταξη στην αγορά εργασίας. Προς το συμφέρον της ένταξης επιβάλλεται να δοθεί προτεραιότητα σε εκείνα τα μέτρα που διευκολύνουν τους πρόσφυγες σε ένα ανεξάρτητο και υπεύθυνο τρόπο ζωής στην κοινωνία των κρατών μελών.»

3.4. Άρθρο 3 — Παράγραφος 5 (νέο)

5. «Σε συνδυασμό με συγκεκριμένα προγράμματα και μέτρα, που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων, πρέπει να προβλεφθεί ένα συγκεκριμένο ποσοστό της ενίσχυσης ώστε να ενημερωθεί το κοινό για την υποχρέωση των κρατών μελών έναντι εκείνων που ζητούν διεθνή προστασία καθώς και για την ευρωπαϊκή πολιτική επί των προσφύγων.»

3.5. Άρθρο 7 — σημείο ε) (νέο)

«Περιγραφή της προβλεφθείσας διεθνικής συνεργασίας στα πλαίσια των μέτρων αυτών.»

3.6. Άρθρο 8 α (να μετονομαστεί το άρθρο)

Να τροποποιηθεί ως εξής:

«Οι ενέργειες παρουσιάζονται κατόπιν πρόσκλησης προς υποβολή προτάσεων από όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς από δημόσιες, διοικητικές υπηρεσίες (εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές), κεντρικές ή αποκεντρωμένες) από εκπαιδευτικά ή ερευνητικά ιδρύματα, από οργανισμούς κατάρτισης, από κοινωνικούς εταίρους, από κυβερνητικές οργανώσεις, από διεθνείς οργανώσεις και τις εθνικές δομές τους ή μη κυβερνητικούς οργανισμούς, ατομικά ή σε συνεργασία για τη χρηματοδότηση από τα ταμεία.»

Τελευταία παράγραφος:

Στο τέλος προστίθεται το εξής:

«Η υπεύθυνη αρχή οφείλει να διαβουλεύεται με μη κυβερνητικούς οργανισμούς, και τους κοινωνικούς εταίρους με σκοπό να γίνει η τελική επιλογή των σχεδίων.»

3.7. Άρθρο 8 β (νέο)

«Διεθνικά μέτρα: Σε σχέση ιδιαίτερα με την ανταλλαγή εμπειριών και μεταβίβαση γνώσεων για την ανάπτυξη των δομών μέτρα με διεθνικό χαρακτήρα παρουσιάζουν ιδιαίτερη σημασία. Επομένως, προτείνεται, όπου είναι σκόπιμο, όπως οι εθνικοί οργανισμοί για το σχέδιο προβλέπουν διεθνική συνεργασία στο πλαίσιο των εθνικών μέτρων.»

3.8. Άρθρο 9

Να τροποποιηθεί ως εξής:

«Κατά την κατανομή των διαθέσιμων πόρων στα κράτη μέλη θα διατίθεται ορισμένο βασικό ποσό για την ενίσχυση των δομών υπέρ κρατών με oligότερο αναπτυγμένο σύστημα ασύλου.

Οι υπόλοιποι πόροι κατανέμονται μεταξύ των κρατών μελών ανάλογα με:

- α) αφενός, το μέσο αριθμό των ατόμων τα οποία έχουν ζητήσει χορήγηση μιας μορφής διεθνούς προστασίας, και ο οποίος έχει καταγραφεί κατά τη διάρκεια των τριών προηγούμενων ετών, για το 65 % του ύψους τους,
- β) αφετέρου, τον αριθμό των ατόμων στα οποία χορηγείται το καθεστώς του πρόσφυγα ή καθεστώς προσωρινής προστασίας κατά τη διάρκεια των τριών προηγούμενων ετών, για το 35 % του ύψους τους.

Τα στοιχεία αναφοράς είναι τα τελευταία στοιχεία που δόθηκαν από τη Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Η Επιτροπή θα στηρίζεται κατά την απόφαση για την κατανομή των πόρων στην ποιότητα των ετήσιων που έχουν λάβει τα κράτη μέλη, στις ανάγκες του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους καθώς και στην καταλληλότητα των προτεινόμενων μέτρων με βάση τις ισχύουσες οδηγίες.

Η Επιτροπή θα πρέπει να συνεκτιμήσει την αναγκαιότητα να υποστηριχτούν οι ενέργειες που αφορούν πράγματι την παροχή ασύλου, τις διαδικασίες υποδοχής και ένταξης στα κράτη μέλη στα οποία οι ενέργειες αυτές δεν ήταν κατά το παρελθόν επαρκώς αναπτυγμένες.»

3.9. Άρθρο 11

Το τέλος του άρθρου αυτού να συμπληρωθεί ως εξής:

«Η υπό του δημοσίου ενίσχυση, ιδίως μέτρων που υλοποιούνται από μη κυβερνητικούς οργανισμούς και κοινωνικούς εταίρους, μπορεί σε περίπτωση αντίστοιχης εθνικής χρηματοδότησης να ανέλθει σε 100 % .»

3.10. Άρθρο 18

Να τροποποιηθεί ως εξής:

«3. Η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο τις ετήσιες εκθέσεις των κρατών μελών καθώς και την ενδιάμεση έκθεση το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου 2002 και τελική έκθεση το αργότερο την 1η Ιουνίου 2005.

Επιπλέον, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο το αργότερο ως τις 31 Μαρτίου 2001 αξιολόγηση από την οποία να προκύπτει αν ο νέος τρόπος λειτουργίας και η

εφαρμογή του στα κράτη μέλη ανταποκρίνεται στους στόχους του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους πρόσφυγες.»

3.11. Άρθρο 19

Το τέλος του άρθρου αυτού να συμπληρωθεί με το ακόλουθο κείμενο:

«Στις εργασίες της επιτροπής αυτής θα πρέπει να συμμετάσχουν ως παρατηρητές οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί, οι οργανώσεις των προσφύγων καθώς και οι κοινωνικοί εταίροι. Η ΟΚΕ, στο βαθμό που για λόγους επιτροπολογίας δεν δύναται να εκπροσωπείται στην επιτροπή, θα δίνει τη γνώμη της στην επιτροπή.»

Βρυξέλλες, 27 Απριλίου 2000.

Η Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της κινητικότητας στην Κοινότητα των σπουδαστών, των επιμορφωνόμενων ατόμων, των νέων εθελοντών, των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών»

(2000/C 168/08)

Το Συμβούλιο αποφάσισε στις 29 Φεβρουαρίου 2000, βάσει των άρθρων 149 και 150 της Συνθήκης ΕΕ να ζητήσει γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη» που ανέλαβε τη διεξαγωγή των εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 11 Απριλίου 2000 με βάση την εισηγητική έκθεση της κας Hornung—Draus.

Η ΟΚΕ, κατά τη 372η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 27ης Απριλίου 2000), υιοθέτησε με 111 ψήφους υπέρ και 5 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Σύμφωνα με το άρθρο 18 της Συνθήκης ΕΕ, η ιθαγένεια της Ένωσης διασφαλίζει σε κάθε πολίτη κράτους μέλους το δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στην επικράτεια της ΕΕ. Το θεμελιώδες δικαίωμα του ατόμου περιορίζεται ωστόσο από ορισμένες αντιξοότητες και δυσχέρειες που εμποδίζουν την κινητικότητα εκείνων που επιδιώκουν πρόσβαση σε δυνατότητες κατάρτισης εκτός των συνόρων της χώρας προέλευσής τους.

1.2. Η ελεύθερη κυκλοφορία των ατόμων αφορά τους μισθωτούς και τους ελεύθερους επαγγελματίες, κατηγορίες στις οποίες περιλαμβάνονται οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές. Όμως εκείνοι που δεν ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα και επιθυμούν να αρχίσουν ή να συνεχίσουν σπουδές, κατάρτιση ή

εθελοντική δραστηριότητα σε άλλο κράτος μέλος, πρέπει να μπορούν να επωφελούνται από την ελευθερία αυτή. Όταν επιλέγουν να μεταβούν σε άλλο κράτος μέλος, είτε στο πλαίσιο ενός κοινοτικού προγράμματος, είτε εκτός, η Κοινότητα οφείλει να εξαλείφει τα διοικητικά εμπόδια που μπορεί να παρουσιαστούν.

Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ υποστηρίζει ανεπιφύλακτα το στόχο που επιδιώκεται με την υπό εξέταση σύσταση. Τούτη δίνει ένα κατάλληλο μήνυμα στους ευρωπαίους πολίτες σε μια χρονική στιγμή όπου, αφενός, η ΕΕ αναμένεται να διευρυνθεί — όπως αποφασίσθηκε στην έκτακτη διάσκεψη κορυφής της Λισσαβόνας⁽¹⁾ —, και, αφετέρου, πραγματοποιείται η μετάβαση στην κοινωνία των πληροφοριών και της γνώσης, προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι απαιτήσεις της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας.

⁽¹⁾ ΕΕ C 117 της 26.4.2000.

1.3. Όσον αφορά τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής κοινωνίας της γνώσης, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η προώθηση της διασυνοριακής κινητικότητας. Προκειμένου να υλοποιηθεί η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση υπό την έννοια μιας Ευρώπης των πολιτών και να ενισχυθεί η διεθνής ανταγωνιστικότητά της, είναι απαραίτητο να ασκείται η κινητικότητα χωρίς εμπόδια. Επιπλέον, η διδασκαλία «ευρωπαϊκών γνώσεων» αποτελεί ολοένα και περισσότερο ένα σημαντικό κριτήριο για την ποιότητα και το ενδιαφέρον της κατάρτισης και της εκπαίδευσης. Οι δεξιότητες «ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος» όπως οι γλωσσικές γνώσεις, η γνώση των διαφόρων πολιτικών, δικαστικών, κοινωνικών και οικονομικών ευρωπαϊκών συστημάτων και η κατανόηση του τρόπου ζωής των ευρωπαίων γειτόνων πρέπει να προωθηθούν περισσότερο από τους υπεύθυνους για την κατάρτιση στο εσωτερικό της ΕΕ. Τα εθνικά συστήματα κατάρτισης πρέπει να προσανατολισθούν με βάση τις εξελίξεις και τις ανάγκες στην Ευρώπη. Προς τούτο, απαιτούνται «ευρωπαϊκές γνώσεις», οι οποίες για το συμφέρον των πολιτών, θα χαρακτηρίζονται από ευρύτητα πνεύματος και διαφάνεια.

1.4. Σημαντικό στοιχείο για την υλοποίηση της κινητικότητας είναι μια σφαιρική πολιτική πληροφοριών, η οποία απαιτεί μια ενεργητική και επιθετική προσέγγιση εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών. Πράγματι, τα άτομα που επιζητούν ή ενδιαφέρονται για την κινητικότητα, αντιμετωπίζουν συχνά δυσκολίες προκειμένου να ενημερωθούν για τις δυνατότητες που τους παρέχονται ώστε να χρησιμοποιήσουν μια περίοδο διαμονής στο εξωτερικό για να παρακολουθήσουν κύκλους κατάρτισης ή επιμόρφωσης. Χωρίς κατάλληλη και κατανοητή πληροφόρηση και χωρίς επαρκή διάδοση που να φθάνει μέχρι τα ιδρύματα γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, τις υπηρεσίες απασχόλησης, τα πανεπιστήμια και άλλα ιδρύματα κατάρτισης καθώς και τις επιχειρήσεις, η κινητικότητα θα παραμείνει προνόμιο εκείνων που διαθέτουν καθηγητές ή εκπαιδευτές που δραστηριοποιούνται ιδιαίτερα στον τομέα. Για το σκοπό αυτό, η ΟΚΕ προτείνει την μεσοπρόθεσμη εξέταση της σκοπιμότητας επανεισαγωγής των ατομικών ενισχύσεων για άτομα που επιδιώκουν την κινητικότητα, όπως τούτο ισχύει από καιρό στον τομέα της έρευνας. Ως βάση για αυτό μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι εμπειρίες των ευρωπαϊκών προγραμμάτων κατάρτισης της προτελευταίας γενιάς όπως Petra ή Lingua, τα οποία προσέφεραν δυνατότητες ατομικών ενισχύσεων, οι οποίες εξάλλου χρησιμοποιήθηκαν εκτεταμένα.

1.5. Οι γνώσεις ξένων γλωσσών έχουν μεγάλη σημασία για την απασχολησιμότητα των εργαζομένων, την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και την ευρωπαϊκή οικονομία στο σύνολό της. Η ανάπτυξη της κινητικότητας στην Ευρώπη θα πολλαπλασιάσει τις ευκαιρίες των ευρωπαίων πολιτών να μάθουν ξένες γλώσσες. Διότι ακριβώς η άγνοια ξένων γλωσσών αποτελεί ένα μεγάλο εμπόδιο για την κινητικότητα. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ χαιρετίζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής να κηρύξει το 2001 Ευρωπαϊκό έτος γλωσσών, ένας από τους κύριους στόχους του οποίου είναι να αποδειχθούν σε όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους τα πλεονεκτήματα της γνώσης ξένων γλωσσών. Ακόμη, εκτός από την ατομική εξέλιξη και την κατανόηση άλλων πολιτισμών, πρέπει να υπογραμμισθεί και η επίπτωση στην απασχολησιμότητα των ενδιαφερομένων, η οποία βελτιώνεται με τις παραμονές κατάρτισης και επιμόρφωσης στο εξωτερικό.

2. Η σύσταση

2.1. Το έγγραφο της Επιτροπής υποδιαιρείται σε γενικές συστάσεις που απευθύνονται σε όλους τους ενδιαφερόμενους και σε ειδικές συστάσεις που απευθύνονται στους σπουδαστές, στα επιμορφωθέντα άτομα, στους νέους εθελοντές, στους εκπαιδευτικούς και τους επιμορφωτές.

2.2. Μετά τις εμπειρίες που προέκυψαν από τα κοινοτικά προγράμματα επιμόρφωσης και κατάρτισης όπως Petra, Commett, Leonardo Da Vinci και Socrates καθώς και τις πρωτοβουλίες του ΕΚΤ στον τομέα του ανθρώπινου δυναμικού, η Επιτροπή υπέβαλε το 1996 το Πράσινο Βιβλίο της με θέμα «Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση: τα εμπόδια στη διακρατική κινητικότητα». Η Επιτροπή διαπίστωνε ότι εμπόδιο στην κινητικότητα αποτελούν οι διαφορές στα καθεστώτα που ισχύουν στα κράτη μέλη για τους σπουδαστές, τα επιμορφωθέντα άτομα, τους νέους εθελοντές, τους εκπαιδευτικούς και τους επιμορφωτές όσον αφορά κυρίως τις διατάξεις στον τομέα του εργατικού δικαίου, της κοινωνικής ασφάλισης και της φορολογίας. Η σύσταση που υποβάλλει σήμερα η Επιτροπή βασίζεται συγκεκριμένα στο εν λόγω έγγραφο με τη διαφορά ότι δεν ασχολείται με τους τομείς που αφορούν την έρευνα και επικεντρώνεται στην εκπαίδευση και την κατάρτιση.

3. Παρατηρήσεις

3.1. Γενικές παρατηρήσεις

3.1.1. Με τη σύσταση καλούνται τα κράτη μέλη να εξαλείψουν τα εμπόδια στην κινητικότητα, τα οποία παρά το κοινοτικό κεκτημένο, συνεχίζουν να υφίστανται στην ελεύθερη κυκλοφορία των σπουδαστών, των επιμορφούμενων, των νέων εθελοντών, των εκπαιδευτικών και των επιμορφωτών.

3.1.2. Ακόμη, αναφέρεται ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα προκειμένου οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν μόνιμα στην Κοινότητα να μπορούν να επωφεληθούν από το κοινοτικό κεκτημένο όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία και την ίση μεταχείριση καθώς και από τις ρυθμίσεις που προβλέπει η σύσταση. Τα κράτη μέλη πρέπει να αποδεχθούν να παραχωρήσουν στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν μόνιμα στο έδαφός τους την ίδια μεταχείριση με εκείνη που απολαμβάνουν οι πολίτες από την ΕΕ, όταν στο πλαίσιο ενός κοινοτικού προγράμματος, πραγματοποιούν σπουδές ή κατάρτιση, συμμετέχουν σε μια εθελοντική προσπάθεια ή ασκούν δραστηριότητα εκπαιδευτικού ή επιμορφωτή.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκφράζει σαφώς την ικανοποίησή της για τον έντονο προσανατολισμό της σύστασης στο πρόβλημα των υπηκόων τρίτων χωρών. Ειδικότερα ενόψει της διευρύνσης και στο πλαίσιο της πραγματοποιούμενης διακυβερνητικής διάσκεψης, τούτο αποτελεί ένα σαφές θετικό μήνυμα προς τις υποψήφιες προς ένταξη χώρες. Προκειμένου να καταστεί δυνατή η οικοδόμηση μιας διευρυμένης Ένωσης που θα λειτουργεί καλώς, χρειάζεται να δοθεί στους πολίτες από τις υποψήφιες χώρες η δυνατότητα να γνωρίσουν την ΕΕ. Τούτο μπορεί να πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της προενταξιακής στρατηγικής για τις υποψήφιες χώρες και με βάση τις συναφθείσες ευρωπαϊκές συμφωνίες. Ειδικότερα, είναι απαραίτητο να χρησιμοποιηθούν περισσότερο τα προγράμματα εκπαιδευτικών επισκέψεων του CEDEFOP στο πλαίσιο του Leonardo, προκειμένου να δημιουργηθούν και να ενισχυθούν οι επαφές και η συνεργασία με τις υποψήφιες προς ένταξη χώρες.

3.1.3. Ακόμη, τα κράτη μέλη οφείλουν, στο μέτρο των δυνατοτήτων τους, να ενσωματώσουν στις εθνικές πολιτικές τους και να προωθήσουν την πτυχή της διακρατικής κινητικότητας προς όφελος των ατόμων που αναφέρονται στη σύσταση. Για το σκοπό αυτό, είναι σημαντικό να γίνει χρήση των υφιστάμενων εμπειριών στον τομέα της διακρατικής συνεργασίας με βάση τα κοινοτικά προγράμματα: δεν χρησιμεύει σε τίποτε να διαπιστώνεται μία κατάσταση αλλά τα προβλήματα να παραμένουν άλυτα.

3.1.4. Ωστόσο, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεωρεί ότι η υπό εξέταση πρόταση της Επιτροπής δεν αντικατοπτρίζει επαρκώς την εμβέλεια της σύστασης. Τούτη δεν αφορά μόνο την αναγνώριση της εμπειρίας που αποκτήθηκε στο εξωτερικό κατά τη διάκεια της κατάρτισης αλλά αφορά καθαρά θεμελιώδη ζητήματα όπως το δικαίωμα διαμονής, το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης καθώς και το εργατικό ασφαλιστικό και φορολογικό δίκαιο. Η πληθώρα των λεπτομερειών που θέτουν προβλήματα, οι διαφορετικές αρμοδιότητες και η ελλειψία αρμοδιότητες της ΕΕ (για παράδειγμα στον τομέα της φορολογικής πολιτικής) δεν επιτρέπουν καμία βραχυπρόθεσμη λύση ανά περίπτωση προκειμένου να εξαλειφθούν τα υφιστάμενα εμπόδια στην κινητικότητα. Ήδη η ΟΚΕ έχει εξετάσει στην πρόσφατη σχετική γνωμοδότησή της το ζήτημα του εκσυγχρονισμού της κοινωνικής προστασίας και έχει παρουσιάσει τις προτάσεις της.

3.1.5. Είναι ικανοποιητικό ότι στην εν λόγω πρόταση ψηφίσματος περιλαμβάνονται περισσότερες κατηγορίες ατόμων. Ωστόσο, πρέπει να δοθεί προσοχή στο γεγονός ότι οι διάφορες κατηγορίες ενδιαφερομένων παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές, οι οποίες κατά βάθος απαιτούν ειδική προσέγγιση. Για το λόγο αυτό, είναι λυπηρό ότι δεν διατυπώθηκαν ειδικές ουσιαστικότερες προτάσεις για τις διάφορες ομάδες στόχους. Αυτή η παράθεση διαφόρων εξειδικευμένων προβληματικών προσδίδει ένα πολύ αφηρημένο χαρακτήρα στην πρόταση σύστασης. Συνεπώς, η ΟΚΕ εκφράζει το φόβο ότι η σύσταση θα έχει απλώς μια βραχυπρόθεσμη επίπτωση διότι τα απαρτιζόμενα εμπόδια στην κινητικότητα προκαλούνται από ετερογενείς αιτίες. Η ΟΚΕ εκφράζει επίσης τη λύπη της διότι αγνοείται πλήρως ο τομέας της έρευνας. Συνεπώς, η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να υποβάλει παρόμοια πρόταση για την έρευνα στην Ευρώπη, κυρίως διότι η κινητικότητα στον τομέα αυτό είναι πολύ μεγαλύτερη και ότι οι σχετικές εμπειρίες θα είναι χρήσιμες.

3.1.6. Κρίνεται σκόπιμο και ευκαίιο η σύσταση να καταστήσει δυνατό να ενσωματωθεί μεσοπρόθεσμα το ζήτημα της κινητικότητας των ατόμων που παρακολουθούν κύκλους εκπαίδευσης ή κατάρτιση σε όλες τις μεγάλες ευρωπαϊκές πολιτικές (mobility mainstreaming). Έτσι, θα ευνοηθεί σημαντικά ο στόχος ενός ευρωπαϊκού χώρου της κατάρτισης.

3.2. Ειδικές παρατηρήσεις

3.2.1. Γενικές συστάσεις

3.2.1.1. Η ΟΚΕ υποστηρίζει σαφώς τη σύσταση που διατυπώθηκε προς τα κράτη μέλη προκειμένου να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για την ενθάρρυνση της κινητικότητας των ατόμων που επιθυμούν να μεταβούν σε άλλο κράτος μέλος για σπουδές,

κατάρτιση, εθελοντική εργασία, εκπαιδευτική ή επιμορφωτική δραστηριότητα, είτε στο πλαίσιο κοινοτικών προγραμμάτων, είτε όχι.

3.2.1.2. Τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα άτομα αυτά δεν είναι πάντοτε οικονομικής φύσης. Εκτός από τα διοικητικά εμπόδια, συχνά τα προβλήματα που δεν αφήνουν τα άτομα να διαβούν τα εθνικά σύνορα είναι γλωσσικά και πολιτιστικά. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ συνιστά την εντονότερη προώθηση της εκμάθησης ξένων γλωσσών, τόσο σε σχολικό επίπεδο (ενδεχομένως στο νηπιαγωγείο και στο δημοτικό), όσο και σε επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης. Το ευρωπαϊκό έτος γλωσσών που σχεδιάζεται να διοργανωθεί το 2001, μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά κύριο λόγο για την προώθηση σχετικών πειραματικών σχεδίων. Επίσης, χρειάζεται να υπάρξει στοχοθετημένη στήριξη της κινητικότητας σε ορισμένους τομείς καινοτόμων δραστηριοτήτων. Έτσι, μπορεί να δημιουργηθεί ένας υγιής ανταγωνισμός μεταξύ των διαφόρων συστημάτων, ο οποίος θα έχει ως αποτέλεσμα την δυνατότητα πρόσβασης των ατόμων σε ένα φάσμα ευρωπαϊκών προσφορών κατάρτισης.

3.2.1.3. Η δυνατότητα χρησιμοποίησης στην χώρα προέλευσης των γνώσεων και δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν στο εξωτερικό είναι σημαντική. Προκειμένου κατά τη διάρκεια μιας παραμονής στο εξωτερικό, να αποκτηθεί μια ουσιαστική πρόσθετη δεξιότητα, η οποία να μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη συνέχεια του επαγγελματικού βίου, είναι σημαντικό να προωθήσει η ΕΕ τη διαφάνεια των διαφόρων εκπαιδευτικών συστημάτων. Για το σκοπό αυτό, η Ομάδα Υψηλού Επιπέδου (με Πρόεδρο την κα Veil) πρότεινε τη σύσταση φόρουμ ή παρατηρητηρίου που θα διδαχθεί από την εθνική τεχνολογία προκειμένου να παρακολουθήσει τις μεταβολές στα προσόντα και τους τίτλους σπουδών, να διευκολύνει τη διάδοση της ενημέρωσης και να προετοιμάσει πρότυπα για την προώθηση της διαφάνειας και της αμοιβαίας αναγνώρισης. Μεγάλη πρόοδος έχει σημειωθεί στην ανώτατη εκπαίδευση και σημαντική πρόοδος στην επαγγελματική κατάρτιση με την εισαγωγή της κατάρτισης «Europass». Η ΟΚΕ ζητεί να εφαρμοσθούν στην πράξη τα συμπεράσματα και οι προτάσεις που επεξεργάζεται η Επιτροπή, το CEDEFOP και οι εθνικοί εμπειρογνώμονες στον τομέα της κατάρτισης στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού φόρουμ για την διαφάνεια. Για την επίτευξη προόδου στο μέλλον, απαιτούνται διαφάνεια και συνοχή και παράλληλα, σεβασμό των εθνικών και επαγγελματικών ιδιαιτεροτήτων. Πράγματι όσο πιο μεγάλη είναι η διαφάνεια των διαφόρων εκπαιδευτικών συστημάτων, τόσο ταχύτερα θα προχωρήσει η ΕΕ, βήμα προς βήμα, όσον αφορά την αναγνώριση των τίτλων σπουδών και των προσόντων. Και παραμένει ένας από τους στόχους της ΟΚΕ, όπως επανειλημμένα έχει επισημάνει. Με την υλοποίηση του τελικού αυτού στόχου θα μπορούσε να αρθεί ένα από τα σημαντικά εμπόδια στην ελεύθερη διακίνηση των πολιτών της ΕΕ.

3.2.1.4. Η πρόσκληση για τη λήψη κατάλληλων μέτρων έτσι ώστε οι κατηγορίες ατόμων που περιλαμβάνονται στη σύσταση να μπορέσουν να εξασφαλίσουν όλα τα πλεονεκτήματα που παρέχονται στους υπηκόους της χώρας υποδοχής που ασκούν την ίδια δραστηριότητα, είναι αιτιολογημένη αλλά όχι σαφώς διατυπωμένη. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να ερμηνευθεί ως ελεύθερη και γενική δέσμευση των κρατών μελών να παραχωρήσουν ιδιαίτερες κοινωνικές παροχές. Τούτο ισχύει ιδιαίτερα για το δικαίωμα στέγης, το οποίο παραχωρείται στα περισσότερα

κράτη μέλη σε περιορισμένο αριθμό ατόμων, ύστερα από αναλυτική εξέταση της οικονομικής τους κατάστασης. Πιθανώς νοούνται οι διευκολύνσεις που παρέχονται στους φοιτητές και σπουδαστές λόγω της ιδιαίτερης κατάστασής τους, η οποία αποδεικνύεται από τη φοιτητική ή σχολική ταυτότητα. Η ΟΚΕ προτείνει την εισαγωγή μιας ενιαίας κοινοτικής ταυτότητας για τους φοιτητές και σπουδαστές, η οποία να χορηγείται σε κάθε άτομο που επιδιώκει την κινητικότητα. Με τον τρόπο αυτό, δημιουργείται ένα αποτελεσματικό και διαφανές μέσο χωρίς διοικητικές δαπάνες.

3.2.1.5. Η προώθηση της συμμετοχής υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν μόνιμα στην Κοινότητα σε ανταλλαγές στο πλαίσιο κοινοτικών προγραμμάτων συμβάλλει σημαντικά στη διασφάλιση των ίσων ευκαιριών για τους πολίτες που διαμένουν στην ΕΕ. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα σε ένα κράτος μέλος αντιμετωπίζουν συνήθως περισσότερες δυσκολίες, οι οποίες προστίθενται στις ήδη υπάρχουσες δυσχέρειες κινητικότητας. Κατά συνέπεια, η ΟΚΕ υποστηρίζει τα μέτρα που ευνοούν την ενσωμάτωση των πολιτών αυτών, με σκοπό κυρίως την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στην ΕΕ.

3.2.1.6. Στην παρούσα κατάσταση των πραγμάτων, κρίνεται μη ρεαλιστικό να ληφθούν περαιτέρω μέτρα σε επίπεδο κρατών μελών προκειμένου να διασφαλισθεί τέλεια ισότητα μεταχείρισης όσον αφορά το κοινοτικό κεκτημένο της ελεύθερης κυκλοφορίας. Τέτοιου είδους διατάξεις θα προσέκρουαν σε πολλές περιπτώσεις στις εθνικές διατάξεις για τους υπηκόους τρίτων χωρών.

3.2.2. Μέτρα που αφορούν ειδικότερα τους σπουδαστές

3.2.2.1. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της διότι η σύσταση αναφέρεται στο σύστημα ECTS (European Credit Transfert System — Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς των Ευσήμων) και τάσσεται υπέρ της γενίκευσης της χρήσης του. Συγκεκριμένα, πρόκειται για ένα πολύ αποτελεσματικό σύστημα που μπορεί να διασφαλίσει τη διαφάνεια των σπουδών. Η αναγνώριση των ακαδημαϊκών γνώσεων διασφαλίζεται χάρη σε μια σύμβαση που έχει συναφθεί εκ των προτέρων από το φοιτητή και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα των χωρών καταγωγής και υποδοχής.

3.2.2.2. Ωστόσο, η ΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να διασαφηνισθεί ότι το απαιτούμενο δικαίωμα προσφυγής μπορεί να περιοριστεί μόνο στην τήρηση της συναφθείσας σύμβασης μεταξύ του φοιτητή και του εκπαιδευτικού του ιδρύματος. Δεν πρέπει με κανένα τρόπο να μπορεί να υποβληθεί προσφυγή σχετικά με την αρχή της συμμετοχής ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος στο ECTS, διότι στην αντίθετη περίπτωση, η ύπαρξη ενός αυτού του καλώς λειτουργούντος συστήματος θα τεθεί σε κίνδυνο από την αρχή της διακριτικής ευχέρειας.

3.2.2.3. Όσον αφορά την χορήγηση υποτροφιών και την καταβολή των ποσών, η ΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη δύο πτυχές. Πρώτον, οι τράπεζες οφείλουν να εγγραφθούν την έγκαιρη μεταφορά και καταβολή των υποτροφιών. Κυρίως στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus, οι εθνικές αρχές συντονισμού ανέφεραν πολλές περιπτώσεις όπου οι φοιτητές αντιμετωπίζουν λογιστικά προβλήματα. Τέτοια εμπόδια στην κινητικότητα μπορούν εύκολα να αποφευχθούν και, συνεπώς, η ΟΚΕ καλεί τους αρμόδιους οργανισμούς να προβούν σε ενέργειες για την επίλυση των προβλημάτων αυτών χωρίς γραφειοκρατίες και προς όφελος

των φοιτητών. Δεύτερον, η ΟΚΕ επισημαίνει ότι πρέπει οι φοιτητές να μπορούν γενικά να χρησιμοποιούν στο εξωτερικό τις υποτροφίες που τους χορηγούνται στη χώρα προέλευσής τους (με την προϋπόθεση ότι δεν προορίζονται για την συνέχιση των σπουδών σε ένα συγκεκριμένο ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης ή δεν περιλαμβάνουν τέτοιου είδους δεσμεύσεις). Όταν σε ένα άλλο κράτος μέλος υφίστανται καλύτερες δυνατότητες κατάρτισης σε ένα συγκεκριμένο τομέα, ο υπότροφος που αναζητεί την καλύτερη δυνατή κατάρτιση πρέπει να διαθέτει τις ίδιες δυνατότητες με εκείνον που χρηματοδοτεί ελεύθερα τις σπουδές του.

3.2.3. Μέτρα που αφορούν ειδικότερα τα επιμορφωνόμενα άτομα

3.2.3.1. Η ΟΚΕ τάσσεται σαφώς υπέρ της ευρείας χρήσης της κατάρτισης Eurorpass (Προώθηση των ευρωπαϊκών περιόδων εναλλασσόμενης κατάρτισης, συμπεριλαμβανόμενης της μαθητείας). Η Eurorpass δεν καλύπτει μόνο την απόκτηση κατάρτισης αλλά περιλαμβάνει και δράσεις συνεχούς κατάρτισης και περιόδους κατάρτισης στο εξωτερικό. Είναι ικανοποιητικό ότι με τη Eurorpass υφίσταται πλέον στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης ένα μέσο, χάρη στο οποίο τα επιμορφωνόμενα άτομα μπορούν να αποδείξουν τα διακρατικά προσόντα τους. Τα κράτη μέλη καλούνται να προωθήσουν την ευρύτερη χρήση του εγγράφου αυτού. Ακόμη, είναι ευκαίριο οι σπουδαστές που στο πλαίσιο των σπουδών τους πραγματοποιούν περίοδο άσκησης σε άλλο κράτος μέλος, να μπορούν να επωφελούνται από τη Eurorpass.

3.2.3.2. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρωτοβουλία της Επιτροπής να επεξεργασθεί προτάσεις στο πλαίσιο ενός «Ευρωπαϊκού φόρουμ στον τομέα της διαφάνειας των τυπικών προσόντων» από κοινού με οργανισμούς επαγγελματικής κατάρτισης. Οι προτάσεις αυτές επιδιώκουν τη βελτίωση της παρούσας κατάστασης των επαγγελματικών τυπικών προσόντων στην Ευρώπη. Η ΟΚΕ καλεί σαφώς τα κράτη μέλη να λάβουν όσο το δυνατόν υπόψη σε εθνικό επίπεδο τις εν λόγω προτάσεις.

3.2.3.3. Η ΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση, η οποία αφορά την εξασφάλιση για τους ανέργους που αρχίζουν επαγγελματική κατάρτιση σε άλλο κράτος μέλος, να διατηρούν το επίδομα ανεργίας που δικαιούνται στο κράτος καταγωγής, λαμβανομένων υπόψη των ρυθμίσεων του κάθε κράτους μέλους. Οι αρμόδιες για την απασχόληση αρχές οφείλουν να στηρίζουν έντονα και ενεργά τους ανέργους που μπορούν και επιθυμούν να συμμετάσχουν σε μια δράση άσκησης, κατάρτισης ή επιμόρφωσης στο εξωτερικό για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Προκειμένου να αξιολογηθούν οι διασυνοριακές ευκαιρίες κατάρτισης από τις εθνικές αρχές απασχόλησης, είναι απαραίτητο να ισχύουν οι ίδιες συνθήκες στην συνέχιση καταβολής του επιδόματος ανεργίας όπως και για τις εθνικές προσφορές κατάρτισης, τόσο όσον αφορά την ποιότητα όσο και για να αποφεύγονται οι καταχρήσεις. Μια τέτοια δυνατότητα κατάρτισης στο εξωτερικό πρέπει να εκλαμβάνεται ως ελπιδοφόρα ένταξη στην αγορά εργασίας και μπορεί στην πράξη να συμβάλει ώστε να διανοιχθούν για αυτές τις ομάδες ατόμων νέες προοπτικές, οι οποίες δεν υφίστανται στη χώρα προέλευσης. Ακόμη, παρέχεται η ευκαιρία εκμάθησης ξένης γλώσσας και η απόκτηση ενός πρόσθετου σημαντικού προσόντος.

3.2.3.4. Η ΟΚΕ τάσσεται σαφώς υπέρ του να παραχωρείται στα άτομα που μεταβαίνουν σε άλλο ευρωπαϊκό κράτος για επιμόρφωση το ίδιο καθεστώς που ισχύει για τους φοιτητές. Με τον τρόπο αυτό, η επαγγελματική κατάρτιση αναβαθμίζεται και αποκτά το σεβασμό που της αξίζει σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Εάν ο επιδιωκόμενος στόχος είναι η διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης με τους φοιτητές, θα πρέπει, κατ' αναλογία με όσα ισχύουν για τους φοιτητές που πρέπει να εγγραφούν σε ένα ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα, να υπάρξει μέριμνα ώστε να διασφαλισθεί για τα επιμορφωνόμενα άτομα η σύνδεση με ένα αντίστοιχο ίδρυμα. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι μια τέτοια διευκρίνιση επιβάλλεται επειγόντως, προκειμένου να αποφευχθεί οποιαδήποτε κατάχρηση των ρυθμίσεων.

3.2.4. Μέτρα για τους νέους εθελοντές

3.2.4.1. Η ΟΚΕ υποστηρίζει το πρόγραμμα της Επιτροπής για τους νέους εθελοντές και θεωρεί ότι μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην διαπολιτισμική κατανόηση. Οι νέοι που βρίσκονται ακόμη σε φάση προσανατολισμού θα έχουν την ευκαιρία στο πλαίσιο μια κοινωνικού δραστηριότητας σε άλλο ευρωπαϊκό κράτος να αποκτήσουν «ευρωπαϊκές γνώσεις», τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιήσουν στην περαιτέρω πορεία τους. Παράλληλα με την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας, μπορούν να αποκτήσουν σημαντικές ικανότητες όπως αντιμετώπιση μιας διαφορετικής πολιτισμικής πραγματικότητας, εντονότερη κοινωνικοποίηση και διεύρυνση του προσωπικού ορίζοντα. Οι μέχρι σήμερα διαπιστώσεις από αυτό το πρόγραμμα της Επιτροπής δείχνουν ότι σχεδόν όλοι οι συμμετέχοντες θεωρούν την εμπειρία αυτή πολύ επικερδή για την εξέλιξη της περαιτέρω κατάρτισης και σταδιοδρομίας.

3.2.4.2. Προκειμένου να επιτευχθεί στο πρόγραμμα αυτό ευρύτερη πρόσβαση από ό,τι προηγουμένως, παράλληλα με την καταβολή των κατάλληλων αποζημιώσεων που να καλύπτουν τουλάχιστον τις βιοτικές δαπάνες, πρέπει να διασφαλισθεί για τους νέους εθελοντές και η επαρκής κοινωνική πρόνοια και ασφάλεια ασθένειας, τόσο κατά τη διάρκεια της εθελοντικής υπηρεσίας όσο και μετά την επιστροφή τους στη χώρα προέλευσής τους.

3.2.5. Μέτρα που αφορούν ειδικότερα τους εκπαιδευτικούς και τους επιμορφωτές

3.2.5.1. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της διότι οι εκπαιδευτικοί και οι επιμορφωτές αναφέρονται ρητά στη σύσταση. Η πραγματοποίηση άσκησης συνεχούς κατάρτισης και η διδασκαλία

σε άλλο κράτος μέλος βελτιώνει όχι μόνο τα ατομικά προσόντα αλλά και την ποιότητα της ίδιας της διδασκαλίας. Η σύσταση προς τα κράτη μέλη σχετικά με τη διαμόρφωση των σπουδαστικών χρονοδιαγραμμάτων και η εισαγωγή ευρωπαϊκών περιόδων εκπαιδευτικών αδειών, αξίζει κατ' αρχήν να εξετασθεί.

3.2.5.2. Ακόμη, η ΟΚΕ επισημαίνει σαφώς ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί βεβαίως να προτείνει πεδία εξέτασης στον τομέα αυτό αλλά, τελικά, εναπόκειται στα εκπαιδευτικά ιδρύματα να αποφασίσουν τη συνέχεια που θα δώσουν στις προτάσεις αυτές και να οργανώσουν τα χρονοδιαγράμματά τους ανάλογα με τις ανάγκες τους. Η πρόταση για ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές άδειες πρέπει να εφαρμοστεί κατά ευέλικτο τρόπο, ο οποίος να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των ατόμων και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

3.2.5.3. Ακόμη, η υπόδειξη να αντισταθμίζεται η κινητικότητα των εκπαιδευτικών με την προώθηση της σταδιοδρομίας τους είναι απλουστευμένη και μονομερής. Είναι γεγονός ότι στην πράξη σε πολλές περιπτώσεις οι περίοδοι σε άλλο κράτος μέλος έχουν αρνητική επίπτωση στη σταδιοδρομία. Τούτο πρέπει να εξαιρεθεί. Ωστόσο, η κινητικότητα δεν αποτελεί αυτοσκοπό και δεν μπορεί να εξετασθεί ως μεμονωμένος παράγων. Μπορεί να αποτελέσει και κριτήριο για θετική εξέλιξη της σταδιοδρομίας. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ συνιστά να «λαμβάνεται κατάλληλα υπόψη η πρόθεση κινητικότητας».

3.2.6. Υποχρέωση υποβολής εκθέσεων

3.2.6.1. Στη διαδικασία αυτή απαιτείται ισχυρή δέσμευση των ευρωπαϊκών, εθνικών, περιφερειακών και τοπικών θεσμών. Μια συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων θα βελτιώσει τις δυνατότητες επίτευξης πραγματικής προόδου. Η ομάδα των εμπειρογνομόνων θα πρέπει να περιλαμβάνει και εκπροσώπους των κοινωνικών εταίρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η εξάλειψη των εμποδίων που τίθενται στην κινητικότητα αποτελεί μακροπρόθεσμη διαδικασία, της οποίας η επιτυχία δεν μπορεί απαραίτητα να μετρηθεί με την υποβολή μακροσκελών εκθέσεων από τα κράτη μέλη και την Επιτροπή. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ προτείνει να ισχύσει η υποχρέωση υποβολής έκθεσης κάθε τριετία. Η έκθεση της Επιτροπής πρέπει να βασίζεται στις συμβολές των κρατών μελών και να αξιολογεί τα επιτεύγματα στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας. Η αξιολόγηση αυτή πρέπει, όπου είναι κατάλληλο, να χρησιμεύει ως σημείο εκκίνησης για νέες προτάσεις από την Επιτροπή, προκειμένου να ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους προς την εξάλειψη όλων των εμποδίων που τίθενται στην κινητικότητα.

Βρυξέλλες, 27 Απριλίου 2000.

Η Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί ευρωπαϊκής συνεργασίας για την αξιολόγηση της ποιότητας στη σχολική εκπαίδευση»

(2000/C 168/09)

Στις 29 Φεβρουαρίου 2000, και σύμφωνα με τα άρθρα 149 και 150 της ΣΕΚ το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της ΟΚΕ για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και δικαιώματα του πολίτη» που επιφορτίσθηκε με την προετοιμασία των σχετικών εργασιών υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 11 Απριλίου 2000. Εισηγητής ήταν ο κ. Rupp.

Κατά την 372η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 27ης Απριλίου 2000), η ΟΚΕ υιοθέτησε με 108 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το ευρωπαϊκό πρότυπο σχέδιο για την αξιολόγηση της σχολικής εκπαίδευσης άρχισε να εφαρμόζεται το 1997 και ολοκληρώθηκε το Νοέμβριο του 1998 με την τελική διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε στη Βιέννη.

Στο σχέδιο αυτό συμμετείχαν 101 σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε 18 χώρες καθώς και, εκτός από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Νορβηγία, η Ισλανδία και το Λίχτενσταϊν.

Ο αριθμός των σχολείων που επελέγησαν ανά χώρα αντιστοιχούσε περίπου στο μέγεθος της χώρας: οι μεγάλες χώρες συμμετείχαν με 9 σχολεία, τα κράτη μέσου μεγέθους με 5 και οι μικρότερες χώρες με 2 σχολεία. Η επιλογή των σχολείων πραγματοποιήθηκε από εθνική επιτροπή.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή/Γενική Διεύθυνση «Επαγγελματική Κατάρτιση και Νέοι» εξέδωσε έκθεση που αποτελείτο από πολλά μέρη σχετικά με την εφαρμογή του σχεδίου με τίτλο:

Η αξιολόγηση της ποιότητας στη σχολική εκπαίδευση

- Οδηγίες για τα σχολεία που συμμετέχουν
- Πρακτικές οδηγίες για την αυτοαξιολόγηση
- Ενδιάμεση έκθεση
- Τελική έκθεση

1.1.1. Η τελική έκθεση

- παρουσιάζει το σχέδιο,
- αναλύει τη μέθοδο εργασίας των σχολείων,
- καταλήγει σε συμπεράσματα σχετικά με την αξιολόγηση της εργασίας των σχολείων,
- αναφέρει τα συνοδευτικά μέτρα εθνικού επιπέδου,
- αναλύει τις προϋποθέσεις για την επιτυχία του δοκιμαστικού σχεδίου,
- και υποδεικνύει τις προοπτικές για τα σχολεία που συμμετέχουν.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η σημασία της ποιότητας στην εκπαίδευση

Η ποιότητα της εκπαίδευσης αποτελεί αναμφίβολα σημαντικό δείκτη για την ωριμότητα και την αυτονομία κάθε μέλους μίας κοινωνίας αλλά επίσης και την κοινωνική και οικονομική αποδοτικότητα αυτής της κοινωνίας.

Από τη δημιουργία του σύγχρονου κράτους, η ποιότητα της εκπαίδευσης, οι γνώσεις και οι κοινωνικές ικανότητες ειδικότερα αλλά και γενικότερα αποτελούν ουσιαστική προϋπόθεση για την κοινωνικότητα, την ευμάρεια και τη δημοκρατία.

«Η γνώση είναι εξουσία» — Αυτό το σύνθημα της οργανωμένης και αποδοτικής κοινωνίας των πολιτών ισχύει σήμερα περισσότερο από ποτέ άλλοτε· διευκρινίζεται ότι εκπαίδευση δεν σημαίνει συσσώρευση γνώσεων αλλά την κατευθυνόμενη αξιοποίηση επεξεργασμένης γνώσης.

2.1.1. Εκπαίδευση και παγκοσμιοποίηση

Η περαιτέρω ανάπτυξη του κράτους της κοινωνίας και των ατομικών ελευθεριών καθιστά αναγκαία τη διασφάλιση της ποιότητας της εκπαίδευσης σε αναλογία με τις δυναμικές μεταβολές που σημειώνονται στην οικονομία και στην αγορά εργασίας, στην επιστήμη, στην έρευνα και στην τεχνολογία, στην πολιτική και στην δημόσια διοίκηση. Επιβάλλεται, συνεπώς, να ενισχυθεί η δυνατότητα απασχόλησης και να διασφαλισθεί και να καθιερωθεί η διεργασία της διά βίου μάθησης. Δεν πρόκειται για έργο μόνο του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος — η οικογένεια, εξωσχολικοί εκπαιδευτικοί οργανισμοί και η οικονομία πρέπει επίσης να συμπεριληφθούν — αλλά βάσει της κρατικής ευθύνης για την εκπαίδευση, ιδίως μίας αποστολής των σχολείων.

Λόγω της αυξανόμενης παγκοσμιοποίησης η προϋπόθεση αυτή δεν αφορά μόνο τα επιμέρους κράτη αλλά απαιτεί κοινές και κυρίως από κοινού συντονισμένες προσπάθειες με στόχο τη διασφάλιση της ποιότητας στην εκπαίδευση αλλά και τη πρόοδο της διασυννοριακής κινητικότητας των ατόμων και της ανταλλαγής πληροφοριών στον τομέα της εκπαίδευσης.

2.1.2. Ο ευρωπαϊκός κανόνας της εκπαίδευσης

Όποιος επιθυμεί να αξιολογήσει την εκπαίδευση και την ποιότητά της αναλύει την ίδια την εκπαίδευση, το περιεχόμενό της, τις διαστάσεις της, τους στόχους της, τον κανόνα της. Τελικώς, στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την εκπαίδευση — όσο σεβαστός και αν είναι οι εθνικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες καθώς και η εθνική κυριαρχία των κρατών, — πρέπει να είναι η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού κανόνα της εκπαίδευσης με τη μορφή ενός βασικού ευρωπαϊκού κύκλου σπουδών, η ποιότητα του οποίου να μπορεί να διασφαλίζεται και να ελέγχεται στον ίδιο βαθμό σε όλα τα κράτη.

Ο κοινός κύκλος σπουδών με βάση την όσο το δυνατό υψηλότερη ποιότητα στην εκπαίδευση δεν δημιουργεί μόνο τις προϋποθέσεις για την κινητικότητα και την ευμάρεια αλλά διασφαλίζει τη δυνατότητα σύγκρισης των επιδόσεων και συνεπώς την ισοτιμία ευκαιριών για τα άτομα. Αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της δημοκρατίας και του κοινωνικού κράτους στην Ευρώπη.

2.1.3. Ποιότητα μέσω της απόδοσης

Η ποιότητα της εκπαίδευσης συνδέεται άμεσα με την απόδοση και συνεπώς με τον έλεγχο της απόδοσης, διότι η ποιότητα ελέγχεται βάσει κριτηρίων και προτύπων που έχουν πολιτισμικές ρίζες και περιέχονται στους κύκλους σπουδών. Ο έλεγχος της ποιότητας για τα σχολεία δεν αποτελεί καινοτομία, διότι πάντοτε γίνονταν και γίνονται αξιολογήσεις της απόδοσης και των διαδικασιών μάθησης και συνεπώς της ποιότητας των αποτελεσμάτων της μάθησης.

Καινοτομία αποτελεί όμως, αφενός, το γεγονός ότι η αξιολόγηση της ποιότητας της εκπαίδευσης αφορά πλέον ολόκληρο το σχολικό σύστημα σε διασυννοιακή βάση με στόχο να καταστεί συγκρίσιμη η ποιότητα αυτή και, αφετέρου, ότι ο στόχος αυτός επιδιώκεται στα πλαίσια μεγαλύτερης αυτονομίας των επί μέρους σχολείων, δηλαδή με προϋπόθεση την αποκέντρωση της σχολικής πολιτικής.

2.1.4. Η αποκέντρωση της οργάνωσης των σχολείων

Για την επίτευξη του στόχου αυτού χρειάζονται μέτρα εξωτερικής και εσωτερικής αξιολόγησης. Επιπλέον επιδιώκεται η εξισορρόπηση της επιρροής που ασκεί η «κεντρική εξουσία» με την επιρροή των κατώτερων, αποκεντρωμένων βαθμίδων απόφασης, δηλαδή των ιδίων των σχολείων. Ο συνδετικός κρίκος αυτής της διάρθρωσης είναι τα κριτήρια αξιολόγησης μέσω των οποίων θα επιτευχθεί ένα ενιαίο επίπεδο όσον αφορά την ποιότητα της σχολικής εκπαίδευσης και θα δημιουργηθούν τα πρότυπα που παρέχει κάθε σχολείο ανάλογα με τη βαθμίδα της εκπαίδευσης.

Για το σκοπό αυτό τα σχολεία χρειάζονται αδιάλειπτη υποστήριξη. Είναι απαραίτητο να εφαρμοστούν πολύμορφα αντισταθμιστικά μέτρα προκειμένου τα σχολεία να είναι σε θέση να ενταχθούν σε ένα παρόμοιο πρόγραμμα διασφάλισης της ποιότητας. Η υποστήριξη αυτή θα πρέπει να προέλθει από την ίδια την εκπαιδευτική πολιτική, κυρίως όμως από τη δημοσιονομική πολιτική των κυβερνήσεων. Διότι απαραίτητη προϋπόθεση για την ποιότητα της εκπαίδευσης εξακολουθεί να είναι και σήμερα η διάθεση επαρκών πόρων. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θα πρέπει, συνεπώς, να υπενθυμίσουν με έμφαση την προϋπόθεση αυτή στα κράτη μέλη.

2.1.5. Η αποδοχή εκ μέρους των ενδιαφερομένων

Η επιτυχία όλων των μέτρων για την αξιολόγηση της ποιότητας της σχολικής εκπαίδευσης και κατάρτισης εξαρτάται απόλυτα από την αποδοχή των μέτρων αυτών από τους ενδιαφερόμενους. Ενδιαφερόμενοι σ' αυτήν την περίπτωση δεν είναι οι πολιτικοί ιθύνοντες για τα σχολεία (οι οποίοι συχνά υπενθυμίζουν την πολιτισμική αυτονομία των επί μέρους κρατών και κατά συνέπεια την αυτονομία τους σε θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής) αλλά οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές, οι εκπρόσωποι και οργανώσεις αλλά και οι οικογένειες αυτών, καθώς και οι τοπικοί δήμοι, συμπεριλαμβανομένων και των σχολείων. Προκειμένου να διασφαλιστεί και να αξιολογηθεί η ποιότητα της εκπαίδευσης, πρέπει να προσφερθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις και διευρυμένα περιθώρια δράσης σε όλους τους ενδιαφερόμενους.

Κάθε πρόγραμμα αξιολόγησης και διασφάλισης της ποιότητας της εκπαίδευσης το οποίο προσανατολίζεται μονόπλευρα προς την οικονομική λογική της απόδοσης και επιδιώκει μεγαλύτερη απόδοση με τα ίδια φορολογικά μέσα, επιβάλλοντας συγχρόνως στα επί μέρους σχολεία τη διαχείριση των ελλείψεων μέσω διαρθρωτικών μεταβολών της αποκέντρωσης, είναι καταδικασμένο να αποτύχει. Διότι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα όπως μεταξύ άλλων τα σχολεία δεν μπορούν να συγκριθούν με οικονομικές επιχειρήσεις και η μάθηση δεν συγκρίνεται με τη βιομηχανική παραγωγική διαδικασία.

Η ποιότητα της εκπαίδευσης στην Ευρώπη αποτελεί αναμφίβολα καθοριστικό παράγοντα για τη μελλοντική ανάπτυξη της Κοινότητας. Συνεπώς, δικαίως αποτελεί απόλυτη προτεραιότητα όπως τονίζεται στην αιτιολογική έκθεση της σύστασης.

Για το λόγο αυτό υποστηρίζεται η σύσταση τόσο όσον αφορά τις γενικές της αρχές όσο και στα επιμέρους σημεία της. Επειδή ισχύει η αρχή της εθελούσιας συνεργασίας και προσαρμογής, εξαρτάται από τη βούληση των κρατών μελών αν θα προσφέρουν στους νέους πολίτες τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο ίσες ευκαιρίες, και αν θα διαθέσουν τα απαραίτητα οικονομικά μέσα για το σκοπό αυτό. Αυτό θα αποτελούσε απαραίτητη προϋπόθεση για την κατοχύρωση της θέσης της Ευρώπης στον κόσμο.

2.2. Σχετικά με το περιεχόμενο της εξεταζόμενης πρότασης σύστασης

2.2.1. Εφόσον κρίνεται ότι η ποιότητα στη σχολική εκπαίδευση και η διασφάλισή της αποτελεί προτεραιότητα, μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η εκπαιδευτική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να καταλάβει υψηλότερη θέση. Με το συμπέρασμα αυτό μπορούμε μόνο να συμφωνήσουμε. Η εξεταζόμενη σύσταση μπορεί να συμβάλλει προς αυτήν την κατεύθυνση.

Ασφαλώς, κύρια προτεραιότητα κάθε εκπαιδευτικού είναι η ποιότητα της διδασκαλίας των μαθητών. Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αυτός χρειάζονται όμως τα απαραίτητα μέσα (βλέπε ανωτέρω).

Το ευρωπαϊκό δοκιμαστικό σχέδιο για την ποιοτική αξιολόγηση της σχολικής εκπαίδευσης μπορεί να θεωρηθεί επιτυχία της Επιτροπής. Μία σημαντική προϋπόθεση που συνέβαλλε στην επιτυχία αυτή είναι το γεγονός ότι η αξιολόγηση συνοδεύονταν και από πρακτικές συμβουλές. Από αυτήν την άποψη το δοκιμαστικό σχέδιο αποτελεί κατάλληλη βάση για ένα πιο εκτεταμένο σχέδιο διασφάλισης της ποιότητας.

2.2.2. Η συμβολή της Ένωσης στην ποιότητα της εκπαίδευσης στην Κοινότητα είναι συμπληρωματική. Αποσκοπεί στην ενίσχυση και συμπλήρωση των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων μέσω συγκεκριμένων μέτρων, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ευρωπαϊκό πρότυπο εκπαίδευσης. Δεν επιδιώκεται βέβαια η ενιαιοποίηση της εκπαίδευσης αλλά η ενίσχυση ισότιμων δυνατοτήτων μόρφωσης στην Κοινότητα.

Συνεπώς, η ποιότητα της εκπαίδευσης δεν ανταποκρίνεται, όπως αναφέρεται στο σχέδιο, σε ένα πρότυπο το οποίο επιβάλλεται από την κορυφή προς τη βάση, αλλά αποτελεί δυναμική μεταβλητή της κοινωνικής εξέλιξης η οποία επηρεάζεται και από άλλους πολιτικούς τομείς. Αυτό αφορά κυρίως την χρηματοδότηση.

Η ποιότητα της εκπαίδευσης δεν μπορεί να διασφαλιστεί χωρίς ικανοποιητικούς οικονομικούς πόρους. Η έλλειψη πόρων οδηγεί περισσότερο στην υπερβολική επιβάρυνση των ενδιαφερομένων αλλά και του ίδιου του συστήματος, με αποτέλεσμα να μειώνεται ο βαθμός αποδοχής ενός προγράμματος αξιολόγησης της ποιότητας, κυρίως ενόψει της αυξανόμενης αποκέντρωσης.

2.2.3. Πρέπει να τονισθεί ότι η αποκέντρωση και η διευρυμένη υπευθυνότητα στο σχολικό σύστημα συνδέεται με μία καθοριστική ευκαιρία για την εκπαιδευτική πολιτική για τη βελτίωση της ποιότητας στην εκπαίδευση και της αποδοτικότητας του σχολικού συστήματος.

Αυτό ισχύει κυρίως όταν εφαρμόζεται η αρχή σύμφωνα με την οποία, μέσω της αποκεντρωμένης αυτονομίας, οι αποφάσεις παιδαγωγικού και σχολικού χαρακτήρα πρέπει να λαμβάνονται στο επίπεδο στο οποίο εφαρμόζονται. Φυσικά, δεν παραβιάζεται η απόλυτη προτεραιότητα του κοινοβουλίου που ισχύει σε κάθε δημοκρατικό κράτος για τις ουσιαστικές αποφάσεις οι οποίες αφορούν το σύνολο του συστήματος. Ωστόσο, η αποκέντρωση έχει θετικές συνέπειες μόνο εφόσον δεν μεταβάλλεται σε υποχρεωτική διαχείριση των ελλείψεων και αδυναμιών, οι οποίες είναι αδύνατο να καλυφθούν στα χαμηλότερα επίπεδα της οργάνωσης της εκπαίδευσης. Αυτό ισχύει κυρίως για το υλικό διδασκαλίας, τον εξοπλισμό των σχολείων και την διαθεσιμότητα εκπαιδευτικών.

2.2.4. Τόσο η εξωτερική όσο και η εσωτερική αξιολόγηση αποτελούν δύο καθοριστικές μεθόδους προσδιορισμού της ποιότητας αλλά — τόσο υπό το πρίσμα της αποκέντρωσης όσο και των δημοκρατικών αρχών — είναι απαραίτητο να δίδεται προτεραιότητα στην εσωτερική αξιολόγηση. Αυτή η θέση προτεραιότητας δεν μειώνει την αξία της εξωτερικής αξιολόγησης. Πάντως το κέντρο βάρους ενός ανάλογου προγράμματος της ΕΕ επιβάλλεται να αφορά την εσωτερική αξιολόγηση.

Αυτό συνεπάγεται ότι κάθε επιμέρους σχολείο θα πρέπει να λαμβάνει πρακτικές οδηγίες, ώστε να είναι σε θέση να αυτοαξιολογείται και να βελτιώνει την ποιότητα της εκπαίδευσης. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει, σε συνεργασία με τα επιμέρους κράτη μέλη, να δημιουργηθούν διαφορετικά κίνητρα, ώστε να υπάρξει η απαραίτητη αποδοχή και να διασφαλιστεί η συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων παραγόντων.

2.2.5. Η συλλογή και η καταγραφή δεικτών ποιότητας και κριτηρίων σύγκρισης μπορεί να αποτελέσει σημαντική υποστήριξη για την επιμέρους αξιολόγηση της ποιότητας των σχολείων, δεδομένου ότι μέσω της σύγκρισης και της πρόσβασης σε μία γενικότερη εικόνα διευκολύνεται η εσωτερική αξιολόγηση. Συνεπώς, η δημιουργία κατάλληλης βάσης δεδομένων στην οποία

πρέπει τα σχολεία να έχουν πρόσβαση (εξυπηρετητής της εκπαίδευσης) πρέπει να αποτελεί βασικό στοιχείο του ευρωπαϊκού προγράμματος για τη διασφάλιση της ποιότητας στην εκπαίδευση.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Σχόλια για την αιτιολογία της σύστασης

3.1.1. Μολονότι τα κράτη διέθεσαν περισσότερους πόρους για την εκπαίδευση, ο απόλυτος αριθμός των πόρων αυτών αντικατοπτρίζει ανεπαρκώς τη σημασία που δίδεται στην εκπαίδευση. Οι δαπάνες της εκπαίδευσης πρέπει να συγκρίνονται σε σχέση με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν. Μόνο η βελτίωση της σχέσης αυτής δείχνει μία σαφή αύξηση των μέσων που διατίθενται για την εκπαίδευση.

Μεταξύ εκπαίδευσης και απασχόλησης υφίσταται μια άμεση σχέση. Μία καλύτερη εκπαίδευση βελτιώνει τις πιθανότητες απασχόλησης. Πάντως, η εκπαίδευση δεν οδηγεί αμέσως στην ανεύρεση απασχόλησης. Ασφαλώς, η εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζονται στην πολιτική απασχόλησης και στην κοινωνική πολιτική αλλά δεν μπορεί να προσφέρει τη λύση των προβλημάτων αυτών. Συνεπώς, δεν πρέπει να υπερτιμηθεί η αξία της εκπαίδευσης κατά την επίλυση γενικότερων κοινωνικών προβλημάτων.

Σχετικά θα πρέπει επίσης να διευκρινιστεί περισσότερο ο όρος της διά βίου κατάρτισης π.χ. με τη διευκρίνιση: μία εκπαιδευτική φάση δεν αρκεί πλέον για την διά βίου άσκηση ενός επαγγέλματος αλλά κάθε επάγγελμα χρειάζεται παράλληλη διαρκή κατάρτιση και επιμόρφωση. Για το σκοπό αυτό πρέπει να δημιουργηθούν κατάλληλες γενικές προϋποθέσεις.

3.1.2. Μειονεκτούντα ή απειλούμενα από μειονεξία και κοινωνικά βεβαρημένα παιδιά και νέοι καθώς και ο εκείνοι που εγκαταλείπουν πρόωρα το εκπαιδευτικό σύστημα έχουν ανάγκη από κατάλληλη και ιδιαίτερη υποστήριξη βάσει ποιοτικών δράσεων στην εκπαίδευση. Εδώ πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το ποσοστό των νέων που εγκαταλείπουν πρόωρα το εκπαιδευτικό σύστημα απεδείχθη κατά τα προηγούμενα έτη εξαιρετικά ανθεκτικό έναντι των πιο πολύμορφων παιδαγωγικών προγραμμάτων προώθησης. Σε αυτόν τον τομέα χρειάζονται διαφορετικά και κυρίως πρόσθετα, γενικότερα μέτρα κοινωνικής πολιτικής προκειμένου να αποκτήσει και αυτή η κατηγορία μαθητών μία κατάλληλη εκπαίδευση ή απολυτήριο.

Η σύνδεση των σχολείων με το διαδίκτυο και η (οικονομική) διευκόλυνση της πρόσβασης των μαθητών αποτελούν πράγματι ουσιαστική προϋπόθεση για την βελτίωση της ποιότητας και την ανταλλαγή πληροφοριών στον τομέα της εκπαίδευσης ενόψει της εξέλιξης των τεχνολογιών πληροφόρησης, οι οποίες αποτελούν σήμερα ήδη βασικά μέσα επικοινωνίας στην οικονομία.

3.1.3. Τονίζεται με έμφαση ότι η βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης δεν ταυτίζεται με τη μεγιστοποίηση της γνώσης αλλά με τη διεύρυνση κοινωνικών και προσωπικών ικανοτήτων.

3.1.4. Το πρότυπο σχέδιο για την αξιολόγηση της ποιότητας στο σχολείο και στην εκπαίδευση 1997/1998 μπορεί, εφόσον είναι επιτυχημένο, να αποτελέσει τη βάση για όλα τα μέτρα που θα λαμβάνονται στα πλαίσια της εξεταζόμενης σύστασης.

3.2. Σχόλια για τις συστάσεις κατ' ιδίαν

3.2.1. Η ποιότητα της σχολικής εκπαίδευσης διασφαλίζεται μέσω της δημιουργίας διάφανων ποιοτικών συστημάτων. Επιπλέον πρέπει να αποκτήσει ευρωπαϊκή διάσταση και να αναπτυχθεί σε ευρωπαϊκό κανόνα της εκπαίδευσης. Στόχος δεν είναι μόνο η απόκτηση προσόντων στην επιμόρφωση και στην επαγγελματική ζωή αλλά, ιδίως, μία καλύτερη διαμόρφωση του βίου κατά την έννοια της δημοκρατικής συμμετοχής στην οργανωμένη κοινωνία των πολιτών.

3.2.2. Ο αριθμός των σχολείων ικανών να βελτιωθούν μέσω της εσωτερικής αξιολόγησης πρέπει να αυξηθεί μέσω ενός εύστοχου συστήματος διαφοροποιημένων κινήτρων, προκειμένου να αποφευχθεί το φαινόμενο όπου τα «καλά» σχολεία γίνονται ολοένα καλύτερα και τα σχολεία «χαμηλού επιπέδου» ολοένα χειρότερα. Συνεπώς, πρέπει να προσφερθούν στους διδάσκοντες κίνητρα σε σχέση με τη δυνατότητα προαγωγής, αναβάθμισης και περαιτέρω εκπαίδευσης. Όμως, και οι ίδιοι οι διδάσκοντες οφείλουν να παράσχουν στους μαθητές κίνητρα για να αυξήσουν την απόδοσή τους.

3.2.3. Η εξωτερική αξιολόγηση πρέπει να πραγματοποιηθεί από ειδικούς φορείς με βάση χαρακτηριστικά για τα σχολεία κριτήρια. Συνεπώς, δεν προσφέρεται για τον έλεγχο της ποιότητας το οικονομικό σχήμα «εισοδή/εκροή». Οι εκπαιδευτικοί δείκτες στην ΕΕ προσφέρουν για την αξιολόγηση μία αξιολογική βάση ή το

πλαίσιο εκτίμησης. Τούτο ισχύει και για την παράγραφο 2β της πρότασης για μία σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

3.2.4. Απολύτως αναγκαία προϋπόθεση για την επιτυχία των προσπαθειών αυτών είναι η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων στην συναπόφαση και η συνεργασία κατά τη διάρκεια όλης της διαδικασίας αξιολόγησης, σε όλα τα επίπεδα.

3.2.5. Η προσφορά στα σχολεία μεθόδων και συστημάτων αυτοαξιολόγησης καθώς και οδηγιών για την εφαρμογή τους θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει και την ανταλλαγή εκπαιδευτικού προσωπικού και εκπαιδευτών που έχουν συμμετάσχει με επιτυχία στην αυτοαξιολόγηση σχολικών διαδικασιών διδασκαλίας. Δύνανται να χρησιμοποιηθούν τόσο στο πλαίσιο της επιμόρφωσης των διδασκόντων όσο και για την εξωτερική και εσωτερική επιμόρφωσή τους.

3.2.6. Η συνεργασία των αρμόδιων αρχών θα πρέπει πάντοτε να συνεπάγεται την αδιάλειπτη επαφή με την παιδαγωγική πράξη στα σχολεία καθώς και με το εκπαιδευτικό προσωπικό που ασχολείται με τη διασφάλιση της ποιότητας.

3.2.7. Οι αρμόδιες αρχές πρέπει να μεριμνήσουν ώστε όλα τα σχολεία να μπορούν το συντομότερο δυνατό να έχουν πρόσβαση στις διευρυμένες, εξειδικευμένες γνώσεις στην Ευρώπη π.χ. στα πλαίσια της προβλεπόμενης βάσης δεδομένων.

Βρυξέλλες 27 Απριλίου 2000.

Η πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τη «Συνέχεια της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής για την Κοινωνική Ανάπτυξη»

(2000/C 168/10)

Κατά τη σύνοδο ολομέλειας της 24ης Απριλίου 1999, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 23 του Εσωτερικού Κανονισμού, να καταρτίσει γνωμοδότηση για την «Συνέχεια της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής για την Κοινωνική Ανάπτυξη»

Το τμήμα εξωτερικών σχέσεων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότηση του στις 14 Απριλίου 2000 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Etty.

Κατά την 372η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 27ης Απριλίου 2000), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 107 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 6 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Στις 26-30 Ιουνίου 2000, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών θα αξιολογήσει, κατά τη διάρκεια ειδικής συνόδου που θα συγκληθεί στη Γενεύη, την εφαρμογή των αποτελεσμάτων της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής για την Κοινωνική Ανάπτυξη που πραγματοποιήθηκε στην Κοπεγχάγη (1995) και θα εξετάσει περαιτέρω δραστηριότητες.

1.2. Στο πλαίσιο της «Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής για την Κοινωνική Ανάπτυξη», που διεξήχθη το 1995 στην Κοπεγχάγη, εξετάστηκαν τα ακόλουθα τρία κύρια θέματα:

- η εξάλειψη της φτώχειας
- η προώθηση της κοινωνικής ένταξης και
- η προώθηση της πλήρους απασχόλησης.

1.3. Το αποτέλεσμα της διάσκεψης ήταν μία δήλωση για την κοινωνική ανάπτυξη και ένα σχέδιο δράσης για την εφαρμογή της. Το ουσιαστικό είναι ότι τα κράτη μέλη, η πλειοψηφία των οποίων εκπροσωπήθηκε από τους αρχηγούς κρατών ή/και κυβερνήσεων, ανέλαβαν δέκα δεσμεύσεις. Οι εν λόγω δεσμεύσεις είναι οι εξής:

1η δέσμευση: Δεσμευόμαστε να δημιουργήσουμε ένα οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό, πολιτισμικό και νομικό περιβάλλον που θα επιτρέπει στα άτομα να επιτύχουν την κοινωνική ανάπτυξη.

2η δέσμευση: Δεσμευόμαστε να επιδιώξουμε την εξάλειψη της φτώχειας στον κόσμο με την ανάληψη αποφασιστικών εθνικών δράσεων και τη διεθνή συνεργασία· τούτο αποτελεί ηθική, κοινωνική, πολιτική και οικονομική επιταγή για την ανθρωπότητα.

3η δέσμευση: Δεσμευόμαστε να προωθήσουμε την πλήρη απασχόληση ως βασική προτεραιότητα της οικονομικής και κοινωνικής μας πολιτικής, και να δώσουμε σε όλους, άνδρες και γυναίκες, τη δυνατότητα να διαθέτουν ασφαλείς και βιώσιμους πόρους συντήρησης με απασχόληση και παραγωγική εργασία που έχουν επιλέξει ελεύθερα.

4η δέσμευση: Δεσμευόμαστε να προωθήσουμε την κοινωνική ένταξη ενισχύοντας τις σταθερές, ασφαλείς και δίκαιες κοινωνίες, οι οποίες βασίζονται στην προώθηση και την προστασία όλων των

δικαιωμάτων του ανθρώπου καθώς και στην αρχή της μη εισαγωγής διακρίσεων, της ανοχής, του σεβασμού της διαφορετικότητας, της ισότητας των ευκαιριών, της αλληλεγγύης, της ασφάλειας και της συμμετοχής όλων των ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των μειονεκτικών και ευπαθών ομάδων και προσώπων.

5η δέσμευση: Δεσμευόμαστε να προωθήσουμε τον πλήρη σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και να εδραιώσουμε τη δικαιοσύνη και την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και να αναγνωρίσουμε και να τονώσουμε τη συμμετοχή και την ανάληψη ηγετικού ρόλου από τις γυναίκες στην πολιτική και οικονομική και πολιτιστική ζωή, στην κοινωνία των πολιτών, και στην ανάπτυξη.

6η δέσμευση: Δεσμευόμαστε να προωθήσουμε και να επιτύχουμε το στόχο της παγκόσμιας και ισότιμης πρόσβασης σε μια εκπαιδευση υψηλής ποιότητας και να διασφαλίσουμε το υψηλότερο δυνατό επίπεδο σωματικής και ψυχικής υγείας και την πρόσβαση όλων στην βασική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη καταβάλλοντας ιδιαίτερες προσπάθειες για την εξάλειψη των ανισοτήτων όσον αφορά τις κοινωνικές συνθήκες και χωρίς διακρίσεις ως προς τη φυλή, την εθνική καταγωγή, το φύλο, την ηλικία ή την αναπηρία· σεβόμενοι και προωθώντας τους κοινούς και ιδιαίτερους πολιτισμούς μας· ενισχύοντας το ρόλο της παιδείας στη διαδικασία ανάπτυξης· διαφυλάσσοντας τα βασικά θεμέλια της βιώσιμης ανάπτυξης που θα έχει επίκεντρο τον άνθρωπο· και συμβάλλοντας στην πλήρη ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων και στην κοινωνική ανάπτυξη. Οι εν λόγω δραστηριότητες στοχεύουν στην εξάλειψη της φτώχειας, στην προώθηση της πλήρους και παραγωγικής απασχόλησης και στην ενθάρρυνση της κοινωνικής ένταξης.

7η δέσμευση: Δεσμευόμαστε να επισπεύσουμε την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων της Αφρικής και των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών.

8η δέσμευση: Δεσμευόμαστε να διασφαλίσουμε ότι όταν εγκρίνονται τα προγράμματα διαρθρωτικών προσαρμογών θα περιλαμβάνουν στόχους σχετικά με την κοινωνική ανάπτυξη, ιδιαίτερα την εξάλειψη της φτώχειας, την προώθηση της πλήρους και παραγωγικής απασχόλησης, και την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης.

9η δέσμευση: Δεσμευόμαστε να αυξήσουμε σημαντικά ή/και να χρησιμοποιήσουμε πιο αποτελεσματικά τους πόρους που χορηγούνται για την κοινωνική ανάπτυξη προκειμένου να εκπληρώσουμε τους στόχους της διάσκεψης κορυφής μέσω της ανάληψης δράσης σε εθνικό επίπεδο και της περιφερειακής και διεθνούς συνεργασίας.

10η δέσμευση: Δεσμευόμαστε να βελτιώσουμε και να ενισχύσουμε, μέσω των ΗΕ και των άλλων πολυμερών οργανισμών, το πλαίσιο της διεθνούς, περιφερειακής και υποπεριφερειακής συνεργασίας με στόχο την κοινωνική ανάπτυξη σε ένα πνεύμα συνεργασίας.

1.4. Οι προετοιμασίες για την ειδική σύνοδο σχετικά με τη συνέχεια της Δήλωσης της Κοπεγχάγης και του σχεδίου δράσης άρχισαν τον Σεπτέμβριο του 1997 με τη σύσταση προπαρασκευαστικής επιτροπής.

Κατά τη διάρκεια του 1999, τα κράτη μέλη των ΗΕ απέστειλαν εκθέσεις σχετικά με τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τις δεσμεύσεις. Οι εν λόγω εκθέσεις συζητήθηκαν και αξιολογήθηκαν σε συνεδρίαση της Επιτροπής για την Κοινωνική Ανάπτυξη του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου των ΗΕ, η οποία διεξήχθη τον Φεβρουάριο.

1.5. Σε ό,τι αφορά τις περιφερειακές προετοιμασίες, για λόγους όχι απολύτως σαφείς, τα ΗΕ δεν έλαβαν υπόψη την ΕΕ. Το όργανο των Ηνωμένων Εθνών που είναι λογικά αρμόδιο είναι η Οικονομική Επιτροπή για την Ευρώπη (ΟΕΕ), η οποία είναι για παράδειγμα υπεύθυνη για την προετοιμασία σε περιφερειακό επίπεδο της συνέχειας της Διάσκεψης Κορυφής για τις γυναίκες, που πραγματοποιήθηκε το 1995 στο Πεκίνο. Το Συμβούλιο της Ευρώπης παρενέβη και διοργάνωσε μια προπαρασκευαστική «ευρωπαϊκή διάσκεψη για την κοινωνική ανάπτυξη» στο Δουβλίνο, στις 18-19 Ιανουαρίου, στην οποία θα συζητήθηκαν εκθέσεις των κρατών μελών του Συμβουλίου και πραγματοποιήθηκαν πιο εμπεριστατωμένες εργασίες σχετικά με τις δεσμεύσεις 1, 2 και 4, στο πλαίσιο των ομάδων εργασίας.

2. Η ΕΕ και η Κοινωνική Διάσκεψη

2.1. Ασφαλώς, η εφαρμογή των δέκα δεσμεύσεων της Κοπεγχάγης αποτελεί κατά πρώτο λόγο θέμα του κάθε κράτους μέλους της ΕΕ. Είναι σημαντικό να τονισθεί τούτο στην παρούσα γνωμοδότηση. Ωστόσο, η ΕΕ έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη διάσκεψη κορυφής της Κοπεγχάγης το 1994 και 1995. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα εξέδωσε ανακοίνωση για τη διάσκεψη κορυφής και είχε εκτεταμένες διαβουλεύσεις με την κοινωνία των πολιτών (συμπεριλαμβανομένης της ΟΚΕ και των οικονομικών και κοινωνικών ομάδων συμφερόντων που εκπροσωπούνται σε αυτήν). Στην «Κοινωνική Διάσκεψη» συμμετείχε ευρεία αντιπροσωπεία της ΕΚ στην οποία συμπεριλαμβανόταν και η ΟΚΕ.

2.2. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν έχει υποβάλει έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των εν λόγω δεσμεύσεων στη Γραμματεία των Ηνωμένων Εθνών. Η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη συνέχεια, από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, της Παγκόσμιας Διάσκεψης για την Κοινωνική Ανάπτυξη του 1996 δεν αποτελεί, προφανώς, κατάλληλη βάση για αξιολόγηση κατά την παρούσα στιγμή. Η ΟΚΕ κατανοεί ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να υποβάλει έκθεση. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη το έγγραφο αριθ. 10, η ΟΚΕ κρίνει ότι η Επιτροπή έχασε την ευκαιρία να δείξει

στην διεθνή κοινότητα ότι η συνεργασία των κρατών μελών προσέφερε προστιθέμενη αξία στις κατ'ιδίαν εθνικές πολιτικές όσον αφορά την φτώχεια, την κοινωνική ένταξη, και την απασχόληση. Τούτο αληθεύει ιδιαίτερα σε σχέση με το τελευταίο σημείο.

2.3. Η Προεδρία της ΕΕ διατύπωσε επανειλημμένα, κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, απόψεις της σχετικά με την εφαρμογή των συμπερασμάτων της «Κοινωνικής Διάσκεψης» και, πιο πρόσφατα, κατά την 54η σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Στη γνωμοδότηση του Φεβρουαρίου του 1995 σχετικά τη σύνοδο κορυφής της Κοπεγχάγης, η ΟΚΕ διατύπωσε διάφορες παρατηρήσεις και συστάσεις οι οποίες εξακολουθούν να φαίνονται σημαντικές. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται:

- να αναλάβει η ΕΕ την πρωτοβουλία να ηγηθεί εκστρατείας με σκοπό την ευρύτερη κύρωση και την πλήρη εφαρμογή της σύμβασης αριθ. 144 της ΔΟΕ για την τριμερή διαβούλευση (τώρα, το 2000, η ΕΕ θα μπορούσε να εστιάσει την εν λόγω εκστρατεία στα υποψήφια κράτη μέλη, τους εταίρους της στην ευρωμεσογειακή διαδικασία, στις χώρες της Κοινής Αγοράς του Νότου, και τις χώρες ΑΚΕ)·
- να ληφθούν μέτρα για την προώθηση της κοινωνικής ανάπτυξης μέσω του διεθνούς εμπορίου (η ΟΚΕ ανέπτυξε λεπτομερικά τις προτάσεις αυτές στη γνωμοδότησή της του 1999, σχετικά με τον ΠΟΕ, και στην πρόσφατη γνωμοδότησή της για την εμπορική πολιτική της ΕΕ)·
- να ληφθούν μέτρα για την καταπολέμηση της παιδικής εργασίας (το 1999 η ΔΟΕ υιοθέτησε νέα σύμβαση σχετικά με τις χειρότερες μορφές παιδικής εργασίας. Η ΕΕ θα μπορούσε να προσφέρει σημαντική βοήθεια στη διεθνή κοινότητα εάν και τα 15 κράτη μέλη κύρωναν χωρίς καθυστέρηση τη νέα αυτή σύμβαση. Επίσης, τα δύο κράτη μέλη που δεν έχουν κυρώσει ακόμη τη σύμβαση αριθ. 138 της ΔΟΕ σχετικά με το κατώτατο όριο ηλικίας — Αυστρία και Ηνωμένο Βασίλειο — θα πρέπει να καταβάλουν προσπάθεια να το πράξουν στο άμεσο μέλλον. Εξάλλου, σήμερα, η ΟΚΕ καλεί την ΕΕ και τα κράτη μέλη να στηρίξουν χρηματοδοτικά τα προγράμματα της ΔΟΕ για την εξάλειψη της παιδικής εργασίας)·
- να ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη να ασκήσουν την επιρροή τους στο ΔΝΤ, την Διεθνή Τράπεζα, τον ΟΟΣΑ και τις τράπεζες περιφερειακής ανάπτυξης προκειμένου να πείσουν τους εν λόγω οργανισμούς για την επείγουσα ανάγκη να συνεργαστούν πιο στενά με τη ΔΟΕ (κατά την παρούσα φάση, θα προσέδουμε και τον ΠΟΕ στον εν λόγω κατάλογο και καλούμε, επίσης, την ΕΕ να καταβάλει κοινή προσπάθεια προκειμένου να εκδημοκρατιστούν οι εν λόγω οργανισμοί και να αυξηθεί η διαφάνειά τους)·
- να τονωθεί η συνοχή της πολιτικής της ΕΕ στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων, της ασφάλειας, του εμπορίου, της γεωργίας και της ανάπτυξης (στο σημείο αυτό, η ΟΚΕ θα προσέθετε, πέντε έτη μετά την Κοπεγχάγη, ότι η μεγαλύτερη αυτή συνοχή πρέπει να χρησιμοποιηθεί ιδιαίτερα για την καταπολέμηση της φτώχειας στον κόσμο και την πρόληψη των ένοπλων συγκρούσεων).

— να συμβάλει η ΕΕ με τρόπο σαφώς εστιασμένο στο μηχανισμό παρακολούθησης της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής για την Κοινωνική Ανάπτυξη επιλέγοντας, για συντονισμένες δράσεις σε κοινοτικό επίπεδο, ένα περιορισμένο αριθμό πρωτοβουλιών στους τομείς της δημιουργίας απασχόλησης και της καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

3.2. Μολονότι η εφαρμογή των δεσμεύσεων αποτελεί την κύρια προτεραιότητα των κρατών μελών, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η ανάληψη συντονισμένης δράσης από την ΕΕ μπορεί να έχει σημαντική προστιθέμενη αξία. Η ΟΚΕ έχει ήδη διατυπώσει την άποψη αυτή το 1995 στην τελική σύσταση της γνωμοδότησής της (σημείο 13.2). Στη γνωμοδότηση του 1995, εξετάζοντας την περιφερειακή συνεργασία, η ΟΚΕ εστίασε την προσοχή της στο θέμα της συνεργασίας στο εσωτερικό της ΕΕ. Από τη διαδικασία της διεύρυνσης, την ανάπτυξη της ευρωμεσογειακής συνεργασίας και την ανάπτυξη των σχέσεων με τις χώρες ΑΚΕ, προκύπτει σαφώς ότι ενδείκνυται η πραγματιστική αξιολόγηση και άλλων γεωγραφικών περιοχών στις οποίες η συμβολή της ΕΕ θα μπορούσε να διαδραματίσει αποφασιστικό ρόλο όσον αφορά τις δυνατότητες επιτυχίας της «Διαδικασίας της Κοπεγχάγης».

3.3. Εάν εξετασθούν οι σχετικοί τομείς κοινωνικής πολιτικής στους οποίους η ΕΕ σημείωσε σημαντική πρόοδο και εάν ληφθούν υπόψη οι περιορισμένοι διαθέσιμοι πόροι και το πρόγραμμα εργασίας των Ηνωμένων Εθνών (όπου ένα από τα προεξέχοντα θέματα κατά το τρέχον έτος θα είναι η καταπολέμηση της φτώχειας), τότε το θέμα που τίθεται είναι η πολιτική στον τομέα της απασχόλησης και ο τρόπος με τον οποίον έχει εξελιχθεί. Αυτό δεν σημαίνει, φυσικά, ότι η ΕΕ και τα κράτη μέλη δεν οφείλουν να αυξήσουν τις προσπάθειες αναπτυξιακής συνεργασίας τους και να ελαφρύνουν το δανειακό βάρος των φτωχότερων αναπτυσσόμενων χωρών. Σημαίνει ότι, ειδικότερα, στον τομέα της πολιτικής για την απασχόληση η ΕΕ μπορεί, χάρη στην περιφερειακή συνεργασία, να συμβάλει σημαντικά στην προσπάθεια ορισμένων εταίρων.

3.4. Η ΔΟΕ, στην οποία τα ΗΕ έχουν αναθέσει, σε πρώτη φάση, την ευθύνη για την προώθηση της πλήρους απασχόλησης (τρίτη δέσμευση) στο πλαίσιο της διαδικασίας της Κοπεγχάγης, έχει επιτελέσει σημαντικό έργο τα πέντε τελευταία χρόνια. Η ΔΟΕ κατέληξε στο συμπέρασμα πως, μολονότι σε ορισμένες βιομηχανικές χώρες και χώρες με πρόσφατη βιομηχανική ανάπτυξη έχει σημειωθεί πρόοδος σε ό,τι αφορά τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας και της υποαπασχόλησης, η κατάσταση της απασχόλησης και η πρόοδος που έχει σημειωθεί ως προς τον περιορισμό της φτώχειας σε πολλές περιοχές του κόσμου — κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες και στις χώρες που βρίσκονται στο μεταβατικό στάδιο — δεν είναι ικανοποιητικές, ενώ σε ορισμένες χώρες υπήρξε ακόμη και επιδείνωση. Η ΔΟΕ ζήτησε να καταβληθούν νέες προσπάθειες για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, τη βελτίωση της ποιότητας των θέσεων απασχόλησης, την κατάρτιση και την ισοτιμία των δύο φύλων στο χώρο εργασίας. Υποστηρίζει ότι στον εν λόγω τομέα ένα σημαντικό στοιχείο είναι η κύρωση και η εφαρμογή των θεμελιωδών συμβάσεων της ΔΟΕ και η συνέχεια της Διακήρυξης της ΔΟΕ του 1998 σχετικά με τις θεμελιώδεις αρχές και το δικαίωμα στην εργασία. Ζήτησε τη χάραξη νέας στρατηγικής στον τομέα της απασχόλησης με παγκόσμια και εθνική διάσταση.

Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό, η ΔΟΕ θεωρεί ζωτικής σημασίας να αναληφθούν συντονισμένες δράσεις από τη ΔΟΕ και τα άλλα όργανα του ΟΗΕ και, ιδιαίτερα, από τα ιδρύματα του Bretton Woods, τον ΟΟΣΑ, και τις περιφερειακές οργανώσεις. Σχετικά με το σημείο αυτό, η ΟΚΕ τονίζει, επίσης, ότι πρόσφατα γεγονότα κατέδειξαν την επείγουσα ανάγκη για μεταρρύθμιση των οργανισμών των ΗΕ, ιδιαίτερα όσον αφορά την διαφάνεια των μηχανισμών χάραξης πολιτικής και εφαρμογής. Ειδικότερα, οι επικρίσεις κατά, και η αντίσταση έναντι, του ΔΝΤ, της Διεθνούς Τράπεζας και του ΠΟΕ, οφείλονταν σαφώς στο γεγονός ότι οι εν λόγω οργανισμοί δεν δίδουν επαρκή προσοχή στις αρνητικές συνέπειες της παγκοσμιοποίησης της διεθνούς οικονομίας.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Ήδη από το 1995 η ΟΚΕ ζητούσε να διαδραματίσει η ΔΟΕ σημαντικό ρόλο όσον αφορά την εφαρμογή των αποτελεσμάτων της Διάσκεψης Κορυφής για την Κοινωνική Ανάπτυξη. Φρονεί, πράγματι, ότι η ενεργός προώθηση της Διακήρυξης της ΔΟΕ του 1998 μπορεί να συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην αποτελεσματική στρατηγική για την προώθηση της απασχόλησης σε παγκόσμιο επίπεδο. Συνιστά ολόψυχα να δεσμευθεί η ίδια η ΕΕ ως προς το στόχο αυτό τόσο πολιτικά όσο και οικονομικά. Η ΕΕ θα πρέπει να καταβάλει, επίσης, προσπάθεια προκειμένου να διασφαλίσει την κύρωση των συμβάσεων των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου της ΔΟΕ από όλα τα κράτη μέλη. Εκτός από τα κενά που υπάρχουν ως προς την κύρωση της σύμβασης για το κατώτατο όριο ηλικίας (αριθ. 138) που αναφέρεται στο σημείο 3.1 από τα κράτη μέλη της ΕΕ, η ΟΚΕ υπενθυμίζει για μια ακόμη φορά ότι η σύμβαση της ΔΟΕ κατά των διακρίσεων (στην απασχόληση και το επάγγελμα) (αριθ. 111) δεν έχει κυρωθεί ακόμη από το Λουξεμβούργο.

4.2. Η ΟΚΕ ανησυχεί για το γεγονός ότι, ολόένα και περισσότερο, η οικονομική πολιτική τείνει να διαφεύγει του πολιτικού ελέγχου. Συνεπώς, ΕΕ και τα κράτη μέλη οφείλουν να ασκήσουν πίεση για τη χάραξη σαφών κατευθυντήριων γραμμών κοινωνικής πολιτικής του ΔΝΤ και της Διεθνούς Τράπεζας οι οποίες θα στηρίζονται στις δεσμεύσεις της Κοπεγχάγης και θα λαμβάνουν υπόψη τη σημασία που αποδίδουν αυτές στα βασικά εργασιακά πρότυπα της ΔΟΕ. Πρέπει να συνεχίσουν, επίσης, τις προσπάθειές τους για την δημιουργία μιας μόνιμης ομάδας εργασίας για τα θεμελιώδη εργασιακά πρότυπα στις πολυμερείς εμπορικές συμφωνίες μεταξύ της ΔΟΕ και του ΠΟΕ. Η Επιτροπή επικροτεί — ιδιαίτερα ενόψει των εξελίξεων της υπουργικής διάσκεψης του Σηάτλ — όλα τα βήματα που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη κατανόηση (και, κατά συνέπεια, σε συγκεκριμένα, επίσης, μέτρα) η οποία μπορεί να προωθήσει θεμελιώδη εργασιακά πρότυπα.

Οι πολυεθνικές εταιρίες, στις δραστηριότητές τους στις αναπτυσσόμενες χώρες και στις χώρες μεταβατικής οικονομίας, οφείλουν να τηρούν τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές εταιρίες και την Τριμερή Διακήρυξη της ΔΟΕ για τις πολυεθνικές εταιρίες και την κοινωνική πολιτική. Η ΟΚΕ ελπίζει ότι η τρέχουσα αναθεώρηση των κατευθυντήριων γραμμών του ΟΟΣΑ θα έχει ως αποτέλεσμα να συμπεριληφθεί αναφορά σε όλα τα «βασικά εργασιακά πρότυπα» της ΔΟΕ (δηλαδή οι συνδικαλιστικές ελευθερίες, οι συλλογικές διαπραγματεύσεις, η απαγόρευση της καταναγκαστικής εργασίας, των διακρίσεων στην απασχόληση και το επάγγελμα, και η απαγόρευση της παιδικής εργασίας).

4.3. Σε ό,τι αφορά τα υποψήφια κράτη μέλη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, η ΟΚΕ συνιστά να υποστηρίξει η ΕΕ την ανάπτυξη, από τα εν λόγω κράτη, μιας στρατηγικής για την απασχόληση με βάση τις κατευθύνσεις της διαδικασίας του Λουξεμβούργου. Αυτό θα βοηθήσει, επίσης, τις κυβερνήσεις των χωρών αυτών να εξεύρουν κατάλληλες λύσεις για τα προβλήματα απασχόλησης που αντιμετωπίζουν και θα συμβάλει ώστε να εφαρμοσθεί στην περιοχή αυτή ένα σημαντικό στοιχείο του ευρωπαϊκού προτύπου.

4.4. Στις σχέσεις της με τις γειτονικές χώρες της Μεσογείου, η ΕΕ πρέπει να ενθαρρύνει τις κυβερνήσεις-εταίρους να συμπεριλάβουν περισσότερο από ό,τι μέχρι τώρα στην χάραξη πολιτικής στον τομέα της απασχόλησης τις οργανώσεις εργοδοτών, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και άλλες ενδιαφερόμενες κοινωνικές και οικονομικές ομάδες συμφερόντων, όποτε τούτο είναι δυνατό σε περιφερειακό επίπεδο. Στο πλαίσιο της κοινωνικής διάστασης της ευρωμεσογειακής συνεργασίας (επαγγελματική κατάρτιση, κοινωνικός διάλογος), πρέπει να συμπεριληφθούν αναπτυξιακά στοιχεία.

4.5. Σε ό,τι αφορά τις χώρες ΑΚΕ, και ειδικότερα τις χώρες νοτίως της Σαχάρας, η ΟΚΕ πιστεύει ότι η ΕΕ οφείλει να συνεχίσει τις προσπάθειες που κατέβαλε τα τελευταία χρόνια για να συμβάλει στη δημιουργία Οικονομικών και Κοινωνικών Συμβουλίων τα οποία μπορεί να αποτελέσουν σημαντικά όργανα που θα βοηθήσουν τις κοινωνικές και οικονομικές ομάδες συμφερόντων να επηρεάσουν τις πολιτικές απασχόλησης των κυβερνήσεών τους και να βοηθήσουν στην εφαρμογή τους.

4.6. Κατά την ανάπτυξη των πρωτοβουλιών που αναφέρονται στην τελευταία περίπτωση του σημείου 3.1, παραπάνω, η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να στοχεύει ειδικότερα τις φτωχότερες και τις πλέον αποκλεισμένες ομάδες στην ΕΕ.

4.7. Ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών απηύθυνε έκκληση για συνοχή στη συνέχεια των διαφόρων «Λαϊκών Διασκέψεων Κορυφής» της δεκαετίας του 90. Λαμβάνοντας τούτο υπόψη

και αναφερόμενη, επίσης, στη γνωμοδότηση για τη συνέχεια της Διάσκεψης του Πεκίνου για τις γυναίκες, την οποία καταρτίζει ταυτόχρονα με την παρούσα, η ΟΚΕ υπενθυμίζει πως το γεγονός ότι η φτώχεια πλήττει κυρίως τις γυναίκες αποτέλεσε κύρια ανησυχία της Διάσκεψης του Πεκίνου του 1995. Η ΟΚΕ παραπέμπει στα σημεία 3.3 και 3.4 παραπάνω και επιθυμεί να τονίσει, στο πλαίσιο αυτό, τη σημασία της διάστασης των δυο φύλων στους τομείς δράσης που έχει εντοπίσει η ΔΟΕ. Το αυτό ισχύει για τις προτάσεις της ΟΚΕ για την κοινοτική υποστήριξη προς τις υποψήφιες για ένταξη χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, τις χώρες της Μεσογείου, και τις χώρες νοτίως της Σαχάρας για τις οποίες γίνεται λόγος στα σημεία 4.3, 4.4, και 4.5.

4.8. Οι κοινωνικές και οικονομικές ομάδες συμφερόντων που εκπροσωπούνται στην ΟΚΕ μπορούν να διαδραματίσουν ειδικό ρόλο στην κοινωνική ανάπτυξη. Προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι τα ΗΕ ανέθεσαν στους ΜΚΟ να διαδραματίσουν έναν ειδικό ρόλο κατά την προετοιμασία της συνέχειας της «Κοινωνικής Διάσκεψης» του 1995. Προφανώς, όμως, δεν θεωρεί ότι είναι σημαντικό να αναθέσει και στις ομοσπονδίες των εργοδοτών, στις συνδικαλιστικές οργανώσεις, στους καταναλωτές, στις οργανώσεις των γεωργών, στις οργανώσεις κοινωνικής πρόνοιας και σε άλλες, ένα ειδικό ρόλο. Ιδιαίτερα, ο ρόλος των οργανώσεων των εργοδοτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων ήταν ένα θέμα διαμάχης μεταξύ ενός μεγάλου αριθμού αναπτυσσόμενων χωρών και των βιομηχανικών χωρών. Η ΟΚΕ ανησυχεί έντονα για το ζήτημα αυτό. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να εξετάσει το θέμα αυτό και να διασαφηνίσει κατά την ειδική σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης στη Γενεύη ότι οι οργανώσεις αυτές, λόγω του έντονα εκπροσωποποιητικού χαρακτήρα τους, αποτελούν είδος μη κυβερνητικών οργανώσεων στον χώρο της κοινωνικής ανάπτυξης και όχι μόνο εκφράζουν τις απόψεις των μελών τους αλλά συμμετέχουν, επίσης, συχνά στο σχεδιασμό την εφαρμογή της πολιτικής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλει, επίσης, να διασφαλίσει την εκπροσώπηση των κοινωνικών και οικονομικών ομάδων συμφερόντων στις εθνικές αντιπροσωπείες των κρατών μελών στην ειδική σύνοδο της Γενεύης. Εξάλλου, η ΟΚΕ παροτρύνει την Επιτροπή να την προσκαλέσει, όπως και το 1995, να συμμετάσχει μέσω εκπροσώπων της στην αντιπροσωπεία της.

Βρυξέλλες, 27 Απριλίου 2000.

Η Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

στην γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Προκαταρκτική αξιολόγηση της εφαρμογής

Η Γραμματεία των Ηνωμένων Εθνών έχει λάβει εκθέσεις από τα περισσότερα κράτη μέλη (όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ απέστειλαν έκθεση), τις Περιφερειακές Επιτροπές των Ηνωμένων Εθνών (με εξαίρεση την Οικονομική Επιτροπή για την Ευρώπη), τα Ταμεία και τα προγράμματα των Ηνωμένων Εθνών, τις ειδικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των ιδρυμάτων του Bretton Woods, άλλα διακυβερνητικά ιδρύματα, όπως οι τράπεζες περιφερειακής ανάπτυξης και ο ΟΟΣΑ.

Μολονότι οι εκθέσεις περιλαμβάνουν πολλά θετικά στοιχεία, εντούτοις είναι σαφές ότι έχει σημειωθεί μόνο περιορισμένη μόνο πρόοδος σχετικά με τα τρία κυριότερα θέματα της διαδικασίας της Κοπεγχάγης. Σύμφωνα με τη Γραμματεία του ΟΗΕ, ορισμένοι από τους στόχους του προγράμματος δράσης δεν θα επιτευχθούν εντός της προθεσμίας που έχει συμφωνηθεί και, σε ορισμένες περιπτώσεις, σημειώθηκαν σοβαρές καθυστερήσεις. Αυτό οφείλεται κυρίως στις σοβαρές οικονομικές δυσκολίες που αντιμετώπισαν ορισμένες χώρες τα τελευταία χρόνια λόγω της οικονομικής κρίσης και των επιπτώσεών της. Πλανάται, επίσης, η ανησυχία ότι η έμφαση που δίνεται τελευταία στη χρηματοδοτική και οικονομική πολιτική δεν είχε αναπτυξιακό προσανατολισμό και ότι η δεσπόζουσα θέση ορισμένων μακροοικονομικών στόχων και παραμέτρων υπήρξε επίζημία για τις κοινωνικές, πολιτικές, πολιτισμικές και περιβαλλοντικές πτυχές.

Σύμφωνα με τη Γραμματεία του ΟΗΕ, μεταξύ των θετικών στοιχείων περιλαμβάνονται:

- η μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και δέσμευση για κοινωνική ανάπτυξη ως προεξέχων στόχος της κυβερνητικής πολιτικής και ως βάση κινητοποίησης της κοινωνίας των πολιτών,
- η πρόοδος σε ό,τι αφορά την εξάλειψη της φτώχειας, ακόμη και εάν είναι ασύμμετρη, αργή, και ασταθής,
- η ανανεωμένη ελπίδα ότι η πλήρης απασχόληση αποτελεί υλοποιήσιμο στόχο, μολονότι η πρόοδος σημειώθηκε με δειλά βήματα και απειλήθηκε από τη συχνά συγκεκαλυμμένη υποαπασχόληση, την αύξηση της άτυπης απασχόλησης, και την έλλειψη κοινωνικής προστασίας,
- η συνεχής πρόοδος στους τομείς της στοιχειώδους εκπαίδευσης, της μείωσης της παιδικής θνησιμότητας και της αύξησης του προσδόκιμου ζωής, της σχολικής φοίτησης και της πρόσβασης στις βασικές κοινωνικές υπηρεσίες, παρά το γεγονός ότι παρατηρούνται προβλήματα σε τοπικό επίπεδο τα οποία ορισμένες φορές είναι σοβαρά,
- η ισότιμη και δίκαιη μεταχείριση ανδρών και γυναικών έχει πλησιάσει περισσότερο την πραγμάτωση στις μείζονες περιφέρειες στον κόσμο, παρά την επίμονη τάση οι γυναίκες να είναι τα πρώτα θύματα σε καιρούς κρίσης και αναδιάρθρωσης,
- οι περισσότερες κυβερνήσεις έχουν εκπληρώσει τις υποσχέσεις τους με έργα και αύξησαν τους διατιθέμενους εθνικούς πόρους για την κοινωνική ανάπτυξη, τόσο σε σχετικά όσο και σε απόλυτα μεγέθη.

Στους «τομείς υστέρησης», έτσι όπως τους επισημαίνουν οι ίδιες πηγές, περιλαμβάνονται οι εξής:

- οι τοπικές και περιφερειακές συγκρούσεις έχουν προκαλέσει καθυστερήσεις στην κοινωνική ολοκλήρωση σε όλο και περισσότερες περιοχές του κόσμου,
- συνολικά, ο κόσμος έχει εξελιχθεί σε χώρο μεγαλύτερης ανισότητας, με μεγαλύτερες ανισότητες όσον αφορά το εισόδημα, την απασχόληση, την πρόσβαση στις κοινωνικές υπηρεσίες και τις ευκαιρίες συμμετοχής στα δημόσια όργανα και στα όργανα της κοινωνίας των πολιτών,
- αντίθετα με τη δέσμευση που ελήφθη στην Κοπεγχάγη για την ενίσχυση της συνεργασίας για την κοινωνική ανάπτυξη μέσω των ΗΕ, οι πόροι που διατέθηκαν για την κοινωνική ανάπτυξη στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας έχουν περιοριστεί, μολονότι έχει ανανεωθεί η δέσμευση από την πλευρά της διεθνούς κοινότητας για μείωση του χρέους των φτωχότερων χωρών,
- το βάρος εξυπηρέτησης του χρέους αυξήθηκε σημαντικά μετά τη διάσκεψη της Κοπεγχάγης, με αποτέλεσμα περαιτέρω μείωση των πόρων που διατίθενται για την κοινωνική ανάπτυξη,
- με την ελευθέρωση των ροών κεφαλαίων, ο κόσμος έγινε πιο ευάλωτος σε αιφνίδιες χρηματοοικονομικές κρίσεις που έχουν σοβαρές κοινωνικές συνέπειες, ενώ τα πραγματικά θύματα των κρίσεων αυτών είναι όλο και περισσότερο ανίσχυρα να αποκαταστήσουν την κοινωνική τους κατάσταση.

Στις διάφορες εκδόσεις που έλαβε τον Νοέμβριο του 1999, η Γραμματεία εντόπισε τα ακόλουθα ένδεκα εγκάρσια προβλήματα τα οποία επιθυμεί να αναλύσει περαιτέρω με σκοπό την αξιολόγηση της προόδου/υστέρησης και την ανάπτυξη ιδεών για την ανάληψη περαιτέρω πρωτοβουλιών:

1. **Ανισότητα:** Δεδομένης της αυξανόμενης ανισότητας εντός και μεταξύ εθνών, πώς είναι δυνατή η πιο ισοδίκαιη κατανομή των καρπών της ανάπτυξης εντός και μεταξύ εθνών; Αποτελεί η ανισότητα το τίμημα για την οικονομική ανάπτυξη ή η ανισότητα αποτελεί τροχοπέδη στην ανάπτυξη;
2. **Η χρηματοδότηση των κοινωνικών υπηρεσιών:** Όλο και περισσότερο, οι κοινωνικές υπηρεσίες έχουν ως στόχο τις πλέον ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Ωστόσο, η στόχευση και η καταβολή των οφελών ανάλογα με το εισόδημα μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να οδηγήσει σε διάρρηξη της κοινωνικής αλληλεγγύης η οποία, με τη σειρά της, έχει ως αποτέλεσμα υποβάθμιση της ποιότητας των εν λόγω υπηρεσιών και μείωση των πόρων που διατίθενται στις εν λόγω υπηρεσίες. Πώς είναι δυνατό ο συμβιβασμός της αλληλεγγύης και της βιωσιμότητας με την ανάγκη για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και επιλεκτικότητα κατά την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών;
3. **Αστικοποίηση:** Ενώ η πλειοψηφία των φτωχών ζει ακόμη σε αγροτικές περιοχές, ο κόσμος και ιδίως οι αναπτυσσόμενες χώρες μετατρέπονται γρήγορα σε έναν αστικό πλανήτη. Εν όψει της μεταμόρφωσης αυτής, με ποιον τρόπο είναι δυνατή η βέλτιστη κατανομή των περιορισμένων πόρων ανάμεσα στις γεωργικές και τις αστικές περιοχές; Πώς μπορεί η κοινωνική ανάπτυξη να λάβει υπόψη τις συγκεκριμένες ανάγκες κάθε τομέα της κοινωνίας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο;
4. **Οι φτωχοί εργαζόμενοι:** Μολονότι σε πολλές περιοχές του κόσμου έχει μειωθεί η ανεργία, οι νέες θέσεις απασχόλησης είναι συχνά χαμηλής ποιότητας και χαρακτηρίζονται από χαμηλούς μισθούς και ανεπαρκή κοινωνική προστασία. Όλο και περισσότερο η απασχόληση δεν αρκεί για να βγάλει τον πληθυσμό από τις συνθήκες φτώχειας. Με ποιον τρόπο αντιμετωπίζουν οι χώρες το αυξανόμενο φαινόμενο οι «φτωχοί εργαζόμενοι» και τι μπορεί να γίνει προκειμένου να βελτιωθούν οι απολαβές στη χαμηλότερη κλίμακα της αγοράς εργασίας;
5. **Άτυπες μορφές απασχόλησης:** Σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, ο επίσημος τομέας της απασχόλησης αντιπροσωπεύει ένα μικρό και μειούμενο μέρος της αγοράς εργασίας το οποίο περιορίζεται όλο και περισσότερο. Επιπλέον, ο άτυπος τομέας δεν αποτελεί πλέον μονοπώλιο των αναπτυσσόμενων χωρών και, σε ολόκληρο τον κόσμο, ο άτυπος τομέας αυξάνεται και συμβιώνει με τον επίσημο τομέα απασχόλησης. Τι μπορεί να γίνει προκειμένου να βελτιωθούν τα εισοδήματα και η κοινωνική προστασία στον άτυπο τομέα απασχόλησης, χωρίς να πληγεί η ικανότητα του επίσημου τομέα να δημιουργεί θέσεις απασχόλησης;
6. **Αποκατάσταση του δημόσιου τομέα:** Η διαδικασία των οικονομικών μεταρρυθμίσεων σε πολλές περιπτώσεις έχει εξασθενήσει την ικανότητα του κράτους να προωθήσει την κοινωνική ανάπτυξη. Ένα από τα διδάγματα των πρόσφατων χρηματοοικονομικών κρίσεων είναι ότι η απελευθέρωση και η ιδιωτικοποίηση δεν θα πρέπει να πραγματοποιούνται εις βάρος ενός κατάλληλου κανονιστικού πλαισίου. Χρειάζεται ένας ισχυρός και διαφανής δημόσιος τομέας για τον έλεγχο της διαδικασίας οικονομικής μεταρρύθμισης και τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ευνοεί την κοινωνική ανάπτυξη.
7. **Αποκέντρωση:** Παρατηρείται σαφής τάση αποκέντρωσης και εκχώρησης αρμοδιοτήτων στις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης. Η αποκέντρωση συχνά συμβάλλει στη μεγαλύτερη συμμετοχή και υπευθυνότητα αλλά δεν οδηγεί απαραίτητα στην ισοδίκαιη κατανομή των πόρων μεταξύ των περιφερειών και των ομάδων του πληθυσμού. Πως μπορεί να επιτευχθεί ο καλύτερος δυνατός συμβιβασμός των εν λόγω αντικρουόμενων στόχων;
8. **Μείωση της δημόσιας αναπτυξιακής βοήθειας:** Ενώ ορισμένες χώρες έχουν αυξήσει τα ποσά της δημόσιας αναπτυξιακής βοήθειας, αυτό πραγματοποιείται στο πλαίσιο της γενικότερης πτωτικής τάσης, παρά τις δεσμεύσεις που ελήφθησαν στην Κοπεγχάγη. Τι είδους στρατηγικές μπορούν να υιοθετηθούν για την αντιστροφή της εν λόγω τάσης;
9. **Επέμβαση σε κατάσταση κρίσης:** Επιπλέον, οι περιορισμένοι πόροι για την ανάπτυξη διατίθενται για έναν αυξανόμενο αριθμό επεμβάσεων σε καταστάσεις κρίσης, οι οποίες είναι πολύ πιο δαπανηρές — τόσο από ανθρώπινη όσο και από χρηματοοικονομική σκοπιά — από την πρόληψη των κρίσεων και την πιο μακροπρόθεσμη προώθηση της ανθρώπινης ανάπτυξης. Ο αυξανόμενος αριθμός πολέμων, οι τοπικές συγκρούσεις, και οι φυσικές καταστροφές επιδρούν αρνητικά στην κοινωνική ανάπτυξη.
10. **Η ανάγκη για αποτελεσματικές στρατηγικές για την υλοποίηση των δεσμεύσεων της Διάσκεψης Κορυφής για την Κοινωνική Ανάπτυξη.** Το χάσμα που υπάρχει ανάμεσα στη δέσμευση και την υλοποίηση παραμένει μείζον πρόβλημα. Χρειάζεται να καταβληθούν ακόμη μεγαλύτερες προσπάθειες για την ανάπτυξη των στρατηγικών, των εργαλείων και των ικανοτήτων που απαιτούνται για την επιτυχή εφαρμογή των δεσμεύσεων της Κοπεγχάγης.
11. **Η εξυπηρέτηση του χρέους** αποτελεί σωρευτικό βάρος το οποίο επιβαρύνει σε μεγάλο βαθμό την κοινωνική ανάπτυξη. Με ποιον τρόπο μπορεί να εφαρμοσθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο η ελάφρυνση του χρέους, ούτως ώστε να επηρεάσει θετικά τις αυξανόμενες κοινωνικές δαπάνες;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Ειδικές παρατηρήσεις της γνωμοδότησης που υιοθέτησε η ΟΚΕ το 1995 σχετικά με την Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Κοινωνική Ανάπτυξη (CES 4/95 — ΕΕ αριθ. 110 της 2.5.1995)**1. Αρχές**

1.1. Οι αρχές που παραθέτει η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της και τις οποίες επιθυμεί να ληφθούν υπόψη στα αποτελέσματα της «Διάσκεψης Κορυφής για την Κοινωνική Ανάπτυξη», επικροτούνται. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της ιδιαίτερα όσον αφορά την πρώτη αρχή, σύμφωνα με την οποία ο σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου και της δημοκρατίας — συμπεριλαμβανομένων του διαλόγου μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων και της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών — συνιστά αναπόσπαστο τμήμα της κοινωνικής ανάπτυξης. Είναι πεπεισμένη ότι αυτά είναι πράγματι καθολικά και θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα. Η ΟΚΕ ελπίζει ότι η Διάσκεψη Κορυφής θα υιοθετήσει την προαναφερθείσα αρχή με την ακριβή διατύπωση της Επιτροπής και καλεί τα κράτη μέλη που δεν το έχουν πράξει ακόμη να την συμπεριλάβουν τόσο στη νομοθεσία τους όσο και στις εθνικές και διεθνείς πρακτικές τους, προκειμένου να συμβάλουν ενεργά στην προώθηση της κοινωνικής ανάπτυξης σε παγκόσμια κλίμακα.

1.2. Σημαντικό πρακτικό μέσο για την ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων, καθώς και για την ενθάρρυνση της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στην κοινωνική ανάπτυξη ανά τον κόσμο συνιστά η σύμβαση αριθ. 144 του 1976 της ΔΟΕ για την προώθηση της Εφαρμογής των Διεθνών Προτύπων Εργασίας. Δυστυχώς η Επιτροπή δεν κάνει αναφορά στο εν λόγω μέσο. Η εφαρμογή της Σύμβασης 144 προάγει τη δημοκρατία και την κοινωνική ειρήνη. Η ΟΚΕ φρονεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, βάσει της δικής της πρώτης αρχής, θα πρέπει να πρωτοστατήσει σε εκστρατεία για την ευρύτερη κύρωση και την πλήρη εφαρμογή της σύμβασης αυτής από τα κράτη μέλη της ΔΟΕ. Η εκστρατεία αυτή πρέπει να αρχίσει σε διαβουλεύσεις με στόχο την επικύρωσή της από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

2. Στόχοι

2.1. Η ΟΚΕ επισημαίνει και υποστηρίζει δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίες αποσκοπούν, μέσω πολυμερών δράσεων, στην ενίσχυση της κοινωνικής ανάπτυξης μέσω του διεθνούς εμπορίου. Συμφωνεί ότι οι σχετικές διαπραγματεύσεις θα πρέπει να συνεχισθούν στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) και εκφράζει την ικανοποίησή της όσον αφορά τη γενική προσέγγιση του θέματος από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να καταβάλει σημαντικές προσπάθειες προκειμένου τούτο να καταστεί ζήτημα προτεραιότητας για τον ΠΟΕ. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην προτροπή των διαφόρων χωρών να κυρώσουν τις βασικές συμβάσεις της ΔΟΕ που αφορούν την ελευθερία του συνέρχεσθαι και την προστασία του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι (1948) (για τους εργαζομένους και τους εργοδότες), το δικαίωμα οργάνωσης των συλλογικών διαπραγματεύσεων (1949), και την κατάργηση της αναγκαστικής εργασίας (1957). Όλα τα κράτη μέλη έχουν ήδη κυρώσει τις συμβάσεις για την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και διεξαγωγής συλλογικών διαπραγματεύσεων και τις υπόλοιπες συμβάσεις για τα δικαιώματα του ανθρώπου που έχουν επίσης κυρωθεί από τη συντριπτική πλειονότητα των κρατών μελών της ΔΟΕ, συμπεριλαμβανομένου και σημαντικού αριθμού αναπτυσσόμενων χωρών.

2.2. Η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι, σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή δεν κάνει μνεία στη σύμβαση της ΔΟΕ κατά των διακρίσεων στην απασχόληση και το επάγγελμα (1958), η οποία διέπεται ακριβώς από το ίδιο πνεύμα, έχει την ίδια κεφαλαίωδη σημασία με τις προαναφερθείσες συμβάσεις, και έχει κυρωθεί από εξίσου μεγάλο αριθμό κρατών. Μάλλον πρόκειται για ακούσια παράλειψη. Κατά τη συνεδρίαση της Τρίτης Προπαρασκευαστικής Επιτροπής της Διάσκεψης για την Κοινωνική Ανάπτυξη που πραγματοποιήθηκε τον περασμένο μήνα στην Νέα Υόρκη, η ΕΕ έδειξε τη σημασία που αποδίδει στις αρχές της σύμβασης αυτής. Συνεπώς, Η ΟΚΕ συνιστά θερμά στην Ευρωπαϊκή Ένωση να διορθώσει την παράλειψη αυτή και να συμπεριλάβει την προαναφερθείσα σύμβαση κατά των διακρίσεων στην προτεινόμενη εκστρατεία. Λογικά, αυτή θα αποτελούσε φορέα ορισμένων απόψεων και προθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορούν την εξάλειψη της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και παρατίθενται, π.χ., στη 2η παράγραφο των συμπερασμάτων του εγγράφου της Επιτροπής (ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών).

2.3. Η ΟΚΕ αποδίδει μεγάλη σημασία στην βελτίωση της θέσης της γυναίκας με την πρόσβασή της σε εισόδημα και εκπαίδευση. Η εκπαίδευση, ιδίως γυναικών και κοριτσιών, αποτελεί βασικό παράγοντα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του υπερπληθυσμού. Όταν οι γυναίκες έχουν εκπαίδευση, η θνησιμότητα των βρεφών και η γεννητικότητα μειώνονται.

2.4. Το κύριο περιεχόμενο των συμβάσεων που προαναφέρονται στα σημεία 1.1 και 1.2 αποτελούν τη βάση της «κοινωνικής ρήτηρας» που έχει ήδη προτείνει η ΟΚΕ σε διάφορες γνωμοδοτήσεις, μια προσέγγιση που δεν έχει προφανώς καμία σχέση με τον προστατευτισμό. Αντίθετα, μία γενική εφαρμογή των αρχών αυτών θα προκαλούσε αύξηση των συναλλαγών και θα κατοχύρωνε στους μεν εργαζομένους τα θεμελιώδη δικαιώματα που είναι ίσα για όλους, στους δε καταναλωτές το ότι τα προϊόντα που αγοράζουν δεν είναι προϊόν εργασίας υπό απάνθρωπες συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτό, η ΟΚΕ εφιστά, επίσης, την προσοχή στις τρέχουσες αναλυτικές εργασίες του ΟΟΣΑ για το θέμα αυτό, το αποτέλεσμα των οποίων ενδέχεται να παράσχει πολύτιμα επιχειρήματα για περαιτέρω διαπραγματεύσεις.

2.5. Ένας αποτελεσματικός τρόπος παρακίνησης των κυβερνήσεων, να συμμορφωθούν και να κυρώσουν τις σημαντικές συμβάσεις της ΔΟΕ, είναι να δοθεί προτεραιότητα, κατά τη χορήγηση βοήθειας και εμπορικών προτιμήσεων, σε χώρες οι οποίες εφαρμόζουν συγκεκριμένες και αποτελεσματικές στρατηγικές κοινωνικής ανάπτυξης. Τούτο θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικότερη συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην αύξηση των πόρων που διατίθενται για την κοινωνική ανάπτυξη η οποία είναι απαραίτητη ακόμη και σε περίπτωση που η Διάσκεψη Κορυφής επιτύχει την αποτελεσματικότερη χρήση των υφιστάμενων πόρων. Στο πλαίσιο αυτό, η ΟΚΕ επιδοκιμάζει τον κανονισμό του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 3281/94 της 19ης Δεκεμβρίου 1994 περί εφαρμογής ενός τετραετούς προγράμματος Γενικευμένων Δασμολογικών Προτιμήσεων (1995-1998) όσον αφορά ορισμένα βιομηχανικά προϊόντα από αναπτυσσόμενες χώρες.

2.6. Οι προτάσεις της Επιτροπής μπορεί να συμβάλουν στη δημιουργία πιο ανθρώπινων συνθηκών διαβίωσης και εργασίας για τα παιδιά των εργαζομένων, ενώ η παιδική εργασία μπορεί σταδιακά να καταργηθεί με τη θέσπιση γενικών μέτρων βελτίωσης της «ευημερίας» (συνθήκες εργασίας, δυνατότητες εκπαίδευσης κ.λπ.).

2.7. Η κύρωση και η συμμόρφωση προς τις συμβάσεις της ΔΟΕ, ακριβώς όπως και η αποτελεσματική ανάπτυξη κοινωνικών πολιτικών, αποτελούν συνάρτηση σωστής διακυβέρνησης. Η εμπορική πολιτική και η πολιτική ενισχύσεων που προτείνονται στο προηγούμενο σημείο θα διασφαλίσουν την αποτελεσματικότερη χρήση των υφιστάμενων πόρων. Τόσο οι αναπτυσσόμενες όσο και οι αναπτυσσόμενες χώρες θα πρέπει να θεσπίσουν, εκ παραλλήλου, μέτρα για τη μείωση της διαφθοράς κατά τις επιχειρηματικές συναλλαγές Βορρά/Νότου. Οι πρακτικές αυτές τροχοπεδούν σοβαρότατα την οικονομική και κοινωνική πρόοδο.

2.8. Εάν η Ευρωπαϊκή Ένωση επιθυμεί πραγματικά να συμπεριλάβει την κοινωνική ανάπτυξη στις πολιτικές του ΔΝΤ, της Διεθνούς Τράπεζας και τραπεζών περιφερειακής ανάπτυξης, θα πρέπει να χρησιμοποιήσει ενεργά την επιρροή της σε αυτούς τους οργανισμούς, προκειμένου να τους πείσει να συνεργαστούν με τη ΔΟΕ στενότερα από ό,τι στο παρελθόν, ιδιαίτερα όσον αφορά ενέργειες διαρθρωτικής προσαρμογής. Η ΕΕ πρέπει να λάβει δεόντως υπόψη την επίδραση των προγραμμάτων διαρθρωτικών προσαρμογών για τους φτωχούς, π.χ., στις αλλαγές στους τομείς της υγιεινής, της εκπαίδευσης, και της γεωργικής πολιτικής.

2.9. Η ΟΚΕ επαναλαμβάνει την άποψη — την οποία έχει ήδη εκφράσει σε προγενέστερες γνωμοδοτήσεις της — ότι είναι πλέον καιρός να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις και τα μέσα για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης και του εμπορίου, σε παγκόσμια κλίμακα, καθώς και για την κατανομή του πλούτου και των ευκαιριών, στο πλαίσιο μιας αναπτυξιακής προσπάθειας η οποία θα συμβαδίζει με την κοινωνική πρόοδο και την προστασία του περιβάλλοντος. Για το σκοπό αυτό, απαιτείται να δεσμευθεί η ΕΕ για την ενίσχυση της συνοχής των πολιτικών της που αφορούν τις εξωτερικές σχέσεις, την ασφάλεια, το εμπόριο, τη γεωργία και την ανάπτυξη. Η ΟΚΕ καλεί την ΕΕ να αναλάβει την εν λόγω δέσμευση κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη της Κοπεγχάγης για την κοινωνική ανάπτυξη, δεδομένου ότι η διεξαγωγή της εν λόγω Διάσκεψης Κορυφής συμπίπτει με την ίδρυση του ΠΟΕ.

3. Τα μέσα: πόροι και μηχανισμοί παρακολούθησης

Η ΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει τη σημασία της πρόθεσης της Επιτροπής να βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες (και ιδιαίτερα τις ενδεστώστες απ' αυτές) λαμβάνοντας μέτρα για την προώθηση της βαθμιαίας ενσωμάτωσης του άτυπου στον επίσημο τομέα της οικονομίας. Η ΟΚΕ υπογραμμίζει σχετικά το σημαντικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι ΜΚΟ καθώς και οι γεωργικές οργανώσεις, οι συνεταιρισμοί και οι οργανώσεις γυναικών, εκ παραλλήλου με τις ενώσεις των εργοδοτών και τα σωματεία των εργαζομένων.

4. Συμπεράσματα

4.1. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την αποφασιστικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αυτή εκφράζεται στα Συμπεράσματά της, να διευρύνει τη συμβολή της στις πολυμερείς διαπραγματεύσεις για τα πρότυπα και τις συμβάσεις. Αυτό πρέπει να γίνει με σαφή καταμερισμό ρόλων και αρμοδιοτήτων. Η ΟΚΕ παραπέμπει σχετικά στη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας για τις «Σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ)» που υιοθετήθηκε τον περασμένο μήνα.

4.2. Εν κατακλείδι, η ΟΚΕ συνιστά θερμά στην Ευρωπαϊκή Ένωση με τη συμμετοχή εργαζομένων, εργοδοτών και άλλων σχετικών κοινωνικοοικονομικών ομάδων συμφερόντων να συμβάλει κατά τρόπο σαφώς καθορισμένο στο μηχανισμό παρακολούθησης της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής για την Κοινωνική Ανάπτυξη επιλέγοντας, για συντονισμένες δράσεις σε επίπεδο ΕΕ, περιορισμένο αριθμό πρωτοβουλιών στους τομείς της δημιουργίας απασχόλησης και της καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η εφαρμογή των αποφάσεων της Διάσκεψης Κορυφής θα είναι υπόθεση των εθνικών Κυβερνήσεων. Εντούτοις, η Διάσκεψη Κορυφής θα έπρεπε να υπογραμμίσει — και είναι όντως πολύ πιθανό να το κάνει — τη σημασία της συνεργασίας σε επίπεδο περιφερειών, κατά τη διαδικασία εφαρμογής των εν λόγω αποφάσεων. Ιδιαίτερη σημασία για την επιτυχία της Κοινωνικής Διάσκεψης Κορυφής έχει η προσπάθεια εκ μίας μείζονος ομάδας χωρών, όπως τα κράτη μέλη της Ενωμένης Ευρώπης, να δώσουν το παράδειγμα για τη συνεργασία στην επικράτειά τους. Η Επιτροπή καλείται να καταρτίσει πρόταση που να στηρίζεται στις υφιστάμενες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την απασχόληση, τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Συνέχεια της Τέταρτης παγκόσμιας Διάσκεψης για τις γυναίκες»

(2000/C 168/11)

Στις 27 Ιανουαρίου 2000, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23(3) του Εσωτερικού Κανονισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση για την «Συνέχεια της Τέταρτης παγκόσμιας Διάσκεψης για τις γυναίκες».

Το τμήμα εξωτερικών σχέσεων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, κατήρτισε τη γνωμοδότησή του με βάση την εισαγωγική έκθεση της εισηγήτριας κας Florio στις 14 Απριλίου 2000.

Κατά την 372η σύνοδο ολομελείας της, (συνεδρίαση της 27ης Απριλίου 2000) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 116 ψήφους υπέρ και 2 αποχές.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Τέταρτη Παγκόσμια Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τις γυναίκες, που πραγματοποιήθηκε στο Πεκίνο (4-15 Σεπτεμβρίου 1995) ενέκρινε μία Διακήρυξη και ένα Πρόγραμμα Δράσεως που προσδιορίζουν στόχους και στρατηγικές προκειμένου να καταστεί αποτελεσματική η ανάπτυξη, η πρόοδος και η ισομερής συμμετοχή των γυναικών.

1.2. Πέντε χρόνια μετά την Τέταρτη Διάσκεψη, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ με τα ψηφίσματα αριθ. 52/100 και 52/231 αποφάσισε να συγκαλέσει μία ειδική σύνοδο με τον τίτλο «Οι γυναίκες το 2000: ισότητα, ανάπτυξη και ειρήνη στον 21ο αιώνα» που θα λάβει χώρα στη Νέα Υόρκη από 5 έως 9 Ιουνίου 2000.

1.3. Σκοπός της εν λόγω ειδικής συνόδου είναι να αξιολογηθούν οι πρόοδοι που επετεύχθησαν όσον αφορά την εφαρμογή του Προγράμματος Δράσεως που υιοθετήθηκε στο Πεκίνο, να εντοπιστούν τα σημαντικότερα εμπόδια και να προταθούν μελλοντικές ενέργειες για την καταπολέμηση της διάκρισης των φύλων.

1.4. Για να αξιολογηθεί σε τι στάδιο βρίσκεται η εφαρμογή της Διακήρυξης και του Προγράμματος Δράσεως του Πεκίνου θα είναι απαραίτητο να εξεταστούν επίσης και οι εκθέσεις για την Παγκόσμια Διάσκεψη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, που

πραγματοποιήθηκε στη Βιέννη το 1993, που εγκρίθηκαν στα πλαίσια της Διεθνούς Διάσκεψης για τον Πληθυσμό και την Ανάπτυξη, η οποία πραγματοποιήθηκε το 1994 στο Κάιρο, καθώς και οι αποφάσεις της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής για την Κοινωνική Ανάπτυξη που έλαβε χώρα στην Κοπεγχάγη το 1995.

1.5. Η Διάσκεψη της Βιέννης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα της 14-25 Ιουνίου 1993 επιβεβαίωσε σαφώς ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών δια βίου αποτελούν αναφαίρετο, αναπόσπαστο και αδιαίρετο τμήμα των παγκόσμιων ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

1.6. Κατά τη Διάσκεψη του Καΐρου (3-13 Σεπτεμβρίου 1994) επιβεβαιώθηκε ο πρωταγωνιστικός ρόλος της γυναίκας όσον αφορά τα προβλήματα ανάπτυξης και δημογραφικής αύξησης. Για πρώτη φορά, τονίστηκε το γεγονός ότι είναι απαραίτητη η βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής θέσης των γυναικών μέσω προγραμμάτων κατάρτισης και εκπαίδευσης ούτως ώστε να συνειδητοποιήσουν τα δικαιώματά τους. Θα πρέπει να βελτιωθούν επίσης οι δυνατότητες πρόσβασης στις εκπαιδευτικές, ενημερωτικές και υγειονομικές υπηρεσίες ως απαραίτητη συνθήκη μιας καλύτερης δημογραφικής πολιτικής.

1.7. Στην Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής της Κοπεγχάγης (6-12 Μαρτίου 1995), για πρώτη φορά τονίστηκε το φαινόμενο της «γυναίκοποίησης» της φτώχειας και επιβεβαιώθηκε η αρχή σύμφωνα με την οποία δεν είναι δυνατή η έναρξη μιας διαδικασίας βιώσιμης ανάπτυξης παρά μόνο μέσω οικονομικών πολιτικών οι οποίες παρέχουν καίρια προτεραιότητα στους κοινωνικούς παράγοντες και προπάντων στη διαφορά των φύλων.

1.8. Το Πρόγραμμα Δράσης του Πεκίνου, εκτός του ότι επαναλαμβάνει ότι τα δικαιώματα των γυναικών αποτελούν σκέλος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δεν μπορούν να εξετάζονται μεμονωμένα, εδραιώνει τρεις κομβικές έννοιες:

Είναι απαραίτητη η αξιοποίηση της διαφοράς των φύλων: μόνο μία πραγματική ισότητα των δικαιωμάτων και των όρων διαβίωσης των ανδρών και των γυναικών μπορεί να εξασφαλίσει την οικονομική αύξηση και την ίση και βιώσιμη ανάπτυξη. Ένα άλλο κομβικό σημείο είναι η εξουσιοδότηση, όχι μόνο από κοινωνικής απόψεως, ως δηλαδή παραχώρηση εξουσίας και ευθύνης στις γυναίκες εντός των κέντρων λήψεως αποφάσεων, αλλά επίσης και από προσωπικής απόψεως, ως αξιοποίηση του εαυτού και ενδυνάμωση της αυτοεκτίμησής και των αρμοδιοτήτων. Η βασική κατεύθυνση είναι η υιοθέτηση μιας οπτικής στην οποία τα φύλα θα αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα κάθε δράσης και κάθε πολιτικής οικονομικής και κοινωνικής επιλογής. Η οπτική των φύλων δεν αποτελεί πλέον το τέλος αλλά την αρχή αναφοράς της δράσεως των κυβερνήσεων. Αυτό θα ήταν σκόπιμο να επιτευχθεί με τη συνεχή συνεισφορά και παρακολούθηση των κοινωνικών εταίρων, των μη κυβερνητικών οργανώσεων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στο σύνολό της.

1.9. Στη Διακήρυξη και στο Πρόγραμμα Δράσεως του Πεκίνου εντοπίζονται 12 κρίσιμοι τομείς: φτώχεια, εκπαίδευση και κατάρτιση, υγεία και κοινωνικές υπηρεσίες, βία, ένοπλες συγκρούσεις, οικονομία, εξουσία και διαδικασίες λήψεως αποφάσεων, θεσμικοί μηχανισμοί, θεμελιώδη δικαιώματα, μαζικά μέσα ενημέρωσης, περιβάλλον, παιδιά.

1.10. Η εφαρμογή των μέτρων που προβλέπονται στο Πρόγραμμα Δράσης εμπίπτει στην ευθύνη των κυβερνήσεων και όλων των θεσμικών και μη κυβερνητικών δομών που ενεργούν σε εθνικό, υποπεριφερειακό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο.

2. Κατάσταση εφαρμογής του Προγράμματος Δράσης: Εμπόδια και πρόοδος

2.1. Γυναίκες και φτώχεια: Η αναγνώριση της «γυναικοποίησης» της φτώχειας ώθησε πολλές κυβερνήσεις να προβούν στην ανάληψη πρωτοβουλιών στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών, της εκπαίδευσης και της υγείας υπέρ των κοινωνικώς πιο μειονεκτικών γυναικών.

Η ανισότητα όσον αφορά την πρόσβαση στο κεφάλαιο, στους πόρους και την αγορά εργασίας παραμένει εντούτοις ένας από τους καθοριστικούς παράγοντες του φαινομένου αυτού, που συχνά επιδεινώνεται ένεκα των πολιτικών οικονομικής μεταρρύθμισης που συνεπάγονται μεγάλες περικοπές των κοινωνικών δαπανών. Αυτό γίνεται ακόμη πιο εμφανές στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο, στις οποίες οι βαθιές οικονομικές αναδιαρθρώσεις προκάλεσαν εκ των πραγμάτων επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσης των γυναικών.

2.2. Εκπαίδευση και κατάρτιση των γυναικών: Σημαντικές πρόοδοι έχουν επιτευχθεί στον τομέα αυτό, παραμένει όμως χαμηλή η χορήγηση πόρων για τη βελτίωση των εκπαιδευτικών δομών και σε πολλές χώρες είναι εμφανής η ανάγκη μεταρρύθμισης των βάσεων των εκπαιδευτικών συστημάτων.

2.3. Γυναίκες και υγεία: Σημειώθηκε μείωση της θνησιμότητας κατά τον τοκετό. Αυξήθηκε η χρήση αντισυλληπτικών, επιδεικνύεται μεγάλη προσοχή στα ειδικά προβλήματα των γυναικών, και ειδικότερα των πιο ηλικιωμένων, ενώ εφαρμόζονται διάφορα προγράμματα για τον περιορισμό της μετάδοσης του AIDS και άλλων ασθενειών που μεταδίδονται με σεξουαλική επαφή. Όμως, στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας δεν υπάρχει ακόμη προσέγγιση ανά φύλο. Οι δημόσιες υποδομές συχνά αποκαλύφθηκαν ανεπαρκείς λόγω ελλείψεως χρηματοπιστωτικών και ανθρωπίνων πόρων. Η γενική κατάσταση επιδεινώθηκε σε πολλά κράτη μέλη και λόγω των ιδιωτικοποιήσεων του τομέα, ιδιαίτερα μάλιστα εκεί όπου δεν έχει εξασφαλισθεί η πρόσβαση στα ασθενέστερα στρώματα του πληθυσμού. Τα μέσα για την πρόληψη και τη βελτίωση των συνθηκών για την υγεία και την ασφάλεια των γυναικών στις θέσεις εργασίας είναι ακόμη ανεπαρκή. Μάλιστα, αν γίνει αναφορά στη Σύμβαση αριθ. 103 του 1952 της ΔΟΕ για την Προστασία της μητρότητας, η οποία τελεί υπό αναθεώρηση, παρατηρείται ότι ορισμένες κυβερνήσεις επιθυμούν τη μείωση των επιπέδων προστασίας.

2.4. Βία κατά των γυναικών: Πολλές κυβερνήσεις έχουν καθιερώσει αυστηρότερες νομοθεσίες για την προστασία της γυναίκας από τις διάφορες μορφές βίας. Έχουν δημιουργήσει ειδικές υπηρεσίες για τις γυναίκες που είναι θύματα βίας, με το κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό και εκστρατείες πρόληψης. Παρατηρείται αύξηση των γυναικείων δικτύων καταγγελίας και αλληλεγγύης. Ο αγκτηριασμός των γεννητικών οργάνων είναι ακόμη διαδεδομένος στις χώρες του νοτίου ημισφαιρίου και στις κοινότητες των μεταναστών. Υπάρχει ακόμη έλλειψη δεδομένων όσον αφορά τις διάφορες μορφές βίας και δεν υφίστανται ακόμη επαρκή προγράμματα ενημέρωσης και πρόληψης. Οι κυβερνήσεις σπανίως λαμβάνουν υπόψη τις εκστρατείες ευαισθητοποίησης που αποβλέπουν στο να αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση πολιτικού αούλου η άσκηση διαφόρων μορφών βίας κατά των γυναικών, περιλαμβανομένων των ακρωτηριασμών των γεννητικών οργάνων, των «εθνικιστικών βιασμών» και της εμπορίας. Παρατηρείται μάλιστα αύξηση του φαινομένου της εμπορίας, στο οποίο είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένες οι γυναίκες και τα παιδιά.

2.5. Γυναίκες και ένοπλες συρράξεις: Τα διεθνή δικαστήρια για τη Γιουγκοσλαβία και τη Ρουάντα και το Διεθνές Κακούργιοδικείο έχουν υιοθετήσει κανόνες ad hoc έτσι ώστε όλο το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο τείνει πλέον να αναγνωρίζει τη διαφορά επίδρασης που προκαλούν οι ένοπλες συρράξεις στις γυναίκες και στους άνδρες και να υιοθετούν μία αντίληψη περί των φύλων κυρίως σε ό,τι αφορά το καθεστώς των προσφύγων. Δεν έχει ακόμη αξιοποιηθεί επαρκώς ο ρόλος των γυναικών για την αντιμετώπιση των συγκρούσεων και τη διατήρηση της ειρήνης. Οι «εθνικιστικοί βιασμοί» ενώ θεωρούνται έγκλημα κατά της ανθρωπότητας παραμένουν εκ των πραγμάτων ατιμώρητοι.

2.6. Γυναίκες και οικονομία: Πολλές νομοθεσίες έχουν ενστερνισθεί τους διεθνείς κανόνες για τα οικονομικά δικαιώματα των γυναικών. Σε πολλές χώρες της ΕΕ θεσπίζονται διατάξεις για τη ρύθμιση των γονικών αδειών και επιτείνεται η παρουσία των γυναικών στην αγορά εργασίας, κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών. Εντούτοις όμως, οι πρόοδοι αυτές δεν έχουν ενιαία διάδοση και εξακολουθούν να υπάρχουν ανισότητες εις βάρος του αγροτικού τομέα και των μη επίσημων οικονομιών. Αλλά και σε ό,τι αφορά την άνιση οικονομική μεταχείριση υφίσταται ακόμη βαθύτατη διάσταση μεταξύ ανδρών και γυναικών.

2.7. Γυναίκες, εξουσία και διαδικασίες λήψεως αποφάσεων: Πολλές κυβερνήσεις έχουν εφαρμόσει πολιτικές και αναλάβει δράσεις υπέρ των γυναικών στον τομέα αυτόν και έχουν καθιερώσει προγράμματα, και εκπαιδευτικά, για να διευκολυνθεί η είσοδος των γυναικών στα κέντρα λήψεως αποφάσεων με την καθιέρωση μέτρων για την εξισορρόπηση των οικογενειακών και επαγγελματικών ευθυνών μεταξύ ανδρών και γυναικών. Εντούτοις όμως απομένει ακόμη να διανυθεί πολύς δρόμος για την επίτευξη της πραγματικής ισότητας.

2.8. Θεσμικοί μηχανισμοί έχουν δημιουργηθεί ή ενισχυθεί σε πολλές χώρες για να ευνοηθούν οι ίσες ευκαιρίες με σκοπό την προώθηση, την ανάλυση και την αξιολόγηση. Ωστόσο, συχνά οι δράσεις τους δεν είναι αποτελεσματικές λόγω της περιορισμένης ορατότητας, της ελλείψεως σαφούς εντολής και επαρκών πόρων. Συχνά τα θεσμικά αυτά όργανα κατέχουν θέσεις που τείνουν να τα περιθωριοποιούν και δεν χαιρούν πραγματικής πολιτικής αυτονομίας.

2.9. Θεμελιώδη δικαιώματα των γυναικών: Τα δικαιώματα των γυναικών είναι ανθρώπινα δικαιώματα: Παρόλο ότι πολλοί κανόνες έχουν υιοθετηθεί από τις διάφορες διατάξεις υπέρ των θεμελιωδών δικαιωμάτων των γυναικών κυρίως όσον αφορά το γάμο, την εργασία και το δικαίωμα ιδιοκτησίας, υφίστανται ακόμη πολλές διακρίσεις όχι μόνο σε νομικό επίπεδο αλλά και *de facto* λόγω των πολιτισμικών αξιών, των παραδοσιακών νοοτροπιών και των στερεοτύπων που είναι ριζωμένα στην κοινωνία.

Αυξάνονται οι επικυρώσεις της Σύμβασης για την κατάργηση όλων των μορφών διάκρισης κατά των γυναικών, αλλά είναι πολλές οι σχετικές επιφυλάξεις και πολλές κυβερνήσεις με δυσκολία αποδέχονται τους κανόνες που προβλέπονται στις ίδιες τις κανονιστικές διατάξεις τους.

2.10. Γυναίκες και μαζικά μέσα ενημέρωσης: Κατά τα τελευταία χρόνια σημειώθηκε η ανάπτυξη των δικτύων ενημέρωσης για τις γυναίκες, κυρίως με την πρόοδο της τεχνολογίας που διευκόλυνε την είσοδο των γυναικών στον κόσμο της ενημέρωσης και έχει αυξήσει τις δυνατότητες διάδοσης της φεμινιστικής κοσμοαντίληψης και της ανταλλαγής σχετικών απόψεων. Στον τομέα των μαζικών μέσων ενημέρωσης παραμένει ανεπαρκής ακόμη η παρουσία των γυναικών στα κέντρα λήψεως αποφάσεων. Ο τομέας της ενημέρωσης παραμένει ακόμη υπό την εξουσία των ανδρών και μεταδίδει μία αρνητική και στερεοτυπη εικόνα των γυναικών. Σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές σημειώνεται αύξηση της πορνογραφίας. Η διάδοση του φαινομένου αυτού στο διαδίκτυο και η έλλειψη μέσων πληροφορικής για τον έλεγχο του που να δρουν ως φίλτρο και προληπτικώς έναντι των παιδιών είναι ιδιαίτερα ανησυχητική.

Πρέπει συνεπώς να ανοιχθεί προς τις γυναίκες ο τομέας της ενημέρωσης τόσο σ' ό,τι αφορά το ρόλο τους στα πλαίσια των διαδικασιών λήψεως αποφάσεων όσο και για τη διάδοση μη διακριτικών πολιτισμικών προτύπων. Η ανάγκη για ένα σύστημα ελέγχου και διήθησης των εικόνων που θίγουν την αξιοπρέπεια της γυναίκας γίνεται όλο και πιο έκδηλη.

2.11. Γυναίκες και περιβάλλον: Ο ρόλος της γυναίκας στα πλαίσια των εθνικών πολιτικών για το περιβάλλον αξιοποιείται αφενός μέσω της σχετικής κατάρτισης και αφετέρου με την αναζήτηση δημιουργίας δραστηριοτήτων που θα αποφέρουν έσοδα στις γυναίκες. Είναι ακόμη υπερβολικά χαμηλή η γυναικεία

παρουσία σε επίπεδο χάραξης των πολιτικών και λήψεως αποφάσεων. Πρέπει να τονισθεί το βασικό έργο που επιτελούν οι αγρότισσες στην αγροτοπεριβαλλοντική πολιτική, στα πλαίσια της πολυλειτουργικής γεωργίας που προβλέπει το Πρόγραμμα Δράσης 2000, δεδομένης της αναγνώρισης της γυναίκας όχι μόνο στις κυρίως γεωργικές εργασίες αλλά και στις δραστηριότητες διαφοροποίησης του αγροτικού περιβάλλοντος, με τη χρησιμοποίηση, σε κάθε περίπτωση, μεθόδων που σέβονται το περιβάλλον και με την προώθηση της ποιότητας και ιδιαιτερότητας των προϊόντων που παράγουν και των υπηρεσιών που παρέχουν.

2.12. Τα κορίτσια: Η ειδική μέριμνα για τα προβλήματα των κοριτσιών είναι αρκετά πρόσφατο φαινόμενο. Σήμερα χαράζονται στοχοθετημένες πολιτικές, λείπουν όμως ακόμη κατάλληλα στατιστικά στοιχεία που θα λαμβάνουν υπόψη τις διαφορές των φύλων και ηλικιών και θα επιτρέπουν την επικέντρωση της προσοχής στους όρους του προβλήματος ούτως ώστε να προβλέπονται αποτελεσματικότερες δράσεις. Τα προγράμματα κατάρτισης και ενημέρωσης ως μέσα προστασίας και πρόληψης κατά της διάδοσης των ναρκωτικών και κατά κάθε μορφής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής κακοποίησης των εφήβων είναι σχεδόν ανύπαρκτα. Σε πολλές χώρες παραμένουν ακόμη ανεφάρμοστοι οι διεθνείς κανόνες που προβλέπονται από τη σύμβαση για τα Δικαιώματα των Παιδιών (άρθρο 32) και από τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας για την εξάλειψη της οικονομικής εκμετάλλευσης της εργασίας των ανηλίκων.

3. Η Ευρώπη και τα Θεσμικά της Όργανα

3.1. Τα συμπεράσματα που υιοθετήθηκαν στη Γενεύη (19-21 Ιανουαρίου 2000) στα πλαίσια της Προπαρασκευαστικής Περιφερειακής Διάσκεψης της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη (ΟΕΕ) για τη Μεταρρύθμιση της εφαρμογής του Πλαισίου Δράσης του Πεκίνου επιβεβαιώνει την πολιτική βούληση των κυβερνήσεων να δεσμευθούν σχετικά με τους 12 κρίσιμους τομείς που εντοπίστηκαν το 1995. Όμως, τα κεφάλαια τα οποία εξετάζει το έγγραφο της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης Περιφερειών είναι πέντε:

1. Οι γυναίκες και η οικονομία
2. Η βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών
3. Οι γυναίκες και τα κορίτσια κατά τις ένοπλες συρράξεις
4. Οι γυναίκες στην εξουσία και στις διαδικασίες λήψεως αποφάσεων
5. Οι θεσμικοί μηχανισμοί για την προώθηση των γυναικών.

3.2. Ξεκινώντας από την προϋπόθεση ότι τα δικαιώματα των γυναικών αποτελούν πάντοτε και οπωσδήποτε ανθρώπινα δικαιώματα, τα συμπεράσματα της Γενεύης κάνουν άμεση μνεία στις Συμβάσεις για την κατάργηση κάθε μορφής διακρίσεως κατά των γυναικών, στη Διακήρυξη για την κατάργηση της βίας κατά των γυναικών, στη Σύμβαση για τα δικαιώματα των παιδιών και στη Διάσκεψη της Βιέννης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

3.2.1. Το έγγραφο παραπέμπει στις διάφορες πρωτοβουλίες που επιβεβαιώνουν ότι είναι απαραίτητη η χάραξη μιας πολιτικής ίσων ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών που απορρέει από τη δέσμευση του ΟΗΕ (από το Πλαίσιο του Πεκίνου του 1995 έως την Παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τη

Διακήρυξη της Κοπεγχάγης και το Πρόγραμμα Δράσης του 1995· στην Επιτροπή για τη Θέση των Γυναικών στην Οικονομία του 1997 και στο σχετικό ψήφισμά της για τις γυναίκες και τη φτώχεια του 1997· στη Διακήρυξη για τις Βασικές Αρχές και τα Δικαιώματα όσον αφορά την εργασία της ΔΟΕ του 1998 έως το Υπουργικό Ανακοινωθέν του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου με τον τίτλο «Ο ρόλος της απασχόλησης και της εργασίας για την εξάλειψη της φτώχειας των γυναικών» του 1999).

3.2.2. Τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβεβαίωσαν με τη σειρά τους τη δέσμευσή τους όσον αφορά την τήρηση της οδηγίας για την άδεια μητρότητας του 1992, της οδηγίας για τις γονικές άδειες του 1996· των συστάσεων για την συμφιλίωση της οικογενειακής ζωής με τον εργασιακό βίο· επιβεβαίωσαν την ισχύ της δηλώσεως για την ισότητα γυναικών και ανδρών ως βασικού κριτηρίου της δημοκρατίας (Κωνσταντινούπολη 1997) και του Κοινωνικού Χάρτη που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης και τέλος, των ψηφισμάτων που εγκρίθηκαν από τα Συμβούλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 1997 και 1998 και της κατευθυντήριας γραμμής για την απασχόληση του 1999.

Πρόκειται για σημαντικά βήματα και προόδους που επιτεύχθηκαν στα διάφορα επίπεδα των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων.

3.3. Υπό τη Φινλανδική Προεδρία (δεύτερο εξάμηνο του 1999) εκπονήθηκε έκθεση για τους δείκτες και τα σχετικά συστήματα αξιολόγησης όσον αφορά το πρόγραμμα «Γυναίκες στην εξουσία και στις διαδικασίες λήψεως αποφάσεων».

3.4. Η Πορτογαλική Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπέβαλε γραπτή δήλωση στην Περιφερειακή Διάσκεψη της ΟΕΕ. Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέλαβαν τη δέσμευση να θέσουν πλήρως σε πρακτική εφαρμογή το πλαίσιο δράσης του Πεκίνου. Το γεγονός ότι επιλέγησαν πέντε τομείς προτεραιότητας που θα εξεταστούν στη Διάσκεψη δεν αποκλείει ωστόσο την ανάγκη μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης με τα δώδεκα σημεία που αποτελούν συνολικώς το πλαίσιο δράσης.

3.4.1. Από την εποχή της Διάσκεψης του Πεκίνου, το 1995, πραγματοποιήθηκαν σημαντικά βήματα που έχουν εγκριθεί κατά τον ετήσιο έλεγχο της εφαρμογής του πλαισίου δράσης τόσο από τα κράτη μέλη όσο και από τα ευρωπαϊκά όργανα, χάρη στη χάραξη στρατηγικών και την υιοθέτηση μεθόδων που διευκολύνουν την ενσωμάτωση των ίσων ευκαιριών για τα δύο φύλα, ειδικότερα στις πολιτικές σχετικά με την απασχόληση, τα Διαρθρωτικά Ταμεία, την πρόσβαση των γυναικών στην επαγγελματική σταδιοδρομία και στις διαδικασίες λήψεως αποφάσεων, καθώς και στις πολιτικές για την καταπολέμηση της βίας.

3.4.2. Υπογραμμίζεται επίσης ότι είναι ανάγκη να αναπτυχθούν δείκτες και συστήματα αξιολόγησης που να επισημαίνουν τις θετικές εξελίξεις και τα ασηνή σημεία των πολιτικών για τις ίσες ευκαιρίες σε πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό πεδίο.

3.5. Ενόψει της προετοιμασίας της Διάσκεψης της ΟΕΕ, η Επιτροπή επεξεργάστηκε μια ενημερωτική έκθεση όπου εκτίθεται η πρόοδος που σημειώθηκε στους πέντε τομείς με τους οποίους ασχολήθηκε η Ευρωπαϊκή Περιφερειακή Διάσκεψη.

3.6. Με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ οι πολιτικές για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών κατέστησαν ένας από τους βασικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το σημαντικότερο μέσο που υιοθετήθηκε για τη χρηματοδότηση των προγραμμάτων και των σχεδίων για την προώθηση των ίσων ευκαιριών είναι το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το οποίο και έχει προωθήσει ειδικές κατευθυντήριες γραμμές, όπως π.χ. «Απασχόληση τώρα».

3.7. Μετά το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, όλα τα Διαρθρωτικά Ταμεία συμμετέχουν στην προώθηση των ίσων ευκαιριών (ψήφισμα του Συμβουλίου του 1996 «Ενσωμάτωση των ίσων ευκαιριών για τις γυναίκες και τους άνδρες στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων»).

3.8. Στο εσωτερικό των κατευθύνσεων για την απασχόληση, το ψήφισμα που υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο το Φεβρουάριο του 1999 επαναλαμβάνει ότι είναι απαραίτητη η ενίσχυση των πολιτικών για τις ίσες ευκαιρίες και στο εσωτερικό επίσης των εθνικών κατευθυντήριων γραμμών.

3.9. Επιπλέον, μεταξύ των ειδικών μέσων που έχουν υιοθετηθεί σε κοινοτικό επίπεδο, ας μνημονευθεί το τέταρτο μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα κοινοτικής δράσης για τις ίσες ευκαιρίες (1996-2000). Οι έξι στόχοι του είναι οι εξής:

- να συνεχισθεί η ολοκλήρωση των φύλων,
- να κινητοποιηθούν όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς για την υλοποίηση των ίσων ευκαιριών,
- να προωθηθούν ίσες ευκαιρίες στο πεδίο της εξελισσόμενης οικονομίας,
- να συμφιλιωθεί η εργασία και η οικογένεια,
- να προωθηθεί η εκπροσώπηση των φύλων στις διαδικασίες λήψεως αποφάσεων,
- να δημιουργηθούν οι καλύτερες δυνατές συνθήκες για την άσκηση των δικαιωμάτων όσον αφορά την ισότητα.

3.9.1. Σήμερα, ένα πέμπτο κοινοτικό πρόγραμμα-πλαίσιο για την ισότητα των φύλων, βρίσκεται στη φάση επεξεργασίας από την Επιτροπή το οποίο θα λαμβάνει υπόψη τη διαδικασία αναθεώρησης του Πεκίνου +5 και θα βασίζεται στην στρατηγική ενσωμάτωσης της διάστασης της ισότητας των ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών που αναπτύχθηκε σε κοινοτικό επίπεδο από το 1995.

3.10. Υπάρχουν και άλλα προγράμματα, τα οποία είχαν θετικό αντίκτυπο, βάσει των οποίων η Κοινότητα επιδεικνύει ιδιαίτερη προσοχή στις ίσες ευκαιρίες (τα προγράμματα Daphne και STOP), στόχος των οποίων είναι η καταπολέμηση της βίας που ασκείται κατά των γυναικών και των παιδιών καθώς και η εμπορία γυναικών και παιδιών. Ενημερωτικές εκστρατείες για τις γυναίκες έχουν αναληφθεί στη Βουλγαρία και την Ουγγαρία, σε συνεργασία με τη διεθνή οργάνωση για τις μεταναστεύσεις (πρόκειται για το πρώτο πρόγραμμα της Επιτροπής επί του προβλήματος αυτού).

3.11. Οι ανάγκες των γυναικών πρέπει επίσης να περιληφθούν και σε άλλους τομείς όπως οι εξωτερικές σχέσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται η συνεργασία για την ανάπτυξη, την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Το πρόγραμμα Leonardo da Vinci, που αφορά την επαγγελματική κατάρτιση, αποδίδει ιδιαίτερη προσοχή στην προώθηση των ίσων ευκαιριών μεταξύ γυναικών και ανδρών για την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεως και στο πέμπτο πρόγραμμα πλαίσιο «Έρευνα και ανάπτυξη» καθιερώθηκε μια γραμμή χρηματοδότησης ειδικά για τις γυναίκες («Γυναίκες και Επιστήμη»). Τα θέματα της ισότητας των φύλων περιελήφθησαν στις πολιτικές εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ και ιδιαίτερα στη συνεργασία για την ανάπτυξη (Κανονισμός του Συμβουλίου 1998 για την ενσωμάτωση των ίσων ευκαιριών για τα δύο φύλα στην συνεργασία για την ανάπτυξη) και πολιτικές για τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

3.12. Από το 1998 και μετά εξαπολύθηκε μια εκστρατεία για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Η εκστρατεία αυτή επικεντρώνεται κυρίως στην πρόληψη της οικιακής βίας και επιδιώκει να αυξήσει την ευαισθητοποίηση του κοινού και ιδιαίτερα των ανδρών για την καταπολέμησή της. Η εκστρατεία αυτή σκοπεύει να επιτύχει μηδενική ανοχή έναντι της βίας κατά των γυναικών και να συνενώσει στις τάξεις της πολυάριθμους φορείς της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ, για την εφαρμογή κυρίως προληπτικής δραστηριότητας. Η καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών είναι μεταξύ άλλων και στόχος περιφερειακών προγραμμάτων συνεργασίας στα οποία περιλαμβάνονται πρωτοβουλίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα (Λατινική Αμερική και Μεσόγειος, Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη).

3.13. Μια από τις πτυχές της βίας κατά των γυναικών αφορά τη θέση τους κατά τις ένοπλες συγκρούσεις, κατά τις οποίες είναι ταυτοχρόνως θύματα και όμηροι. Αντιθέτως, το γεγονός ότι είναι απαραίτητο να υποστηριχθεί ο ρόλος των γυναικών στις ειρηνευτικές διαδικασίες αποδεικνύεται με σημαντικές πρωτοβουλίες και σχέδια (Meda-democracy) στην Κύπρο, στην Ιερουσαλήμ, στο Λίβανο κ.λπ. Τέλος, το 1998 εξαπολύθηκε η διεθνής εκστρατεία ECHO με τίτλο «Ένα άνθος για τις γυναίκες της Καμπούλ».

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1. Πέντε χρόνια μετά το πλαίσιο του Πεκίνου του 1995, η ΟΚΕ θεωρεί σημαντικά τα μεγάλα βήματα προς τα εμπρός τα οποία επετεύχθησαν. Ο δρόμος που θα οδηγήσει στην ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών είναι ακόμη μακρύς και γεμάτος εμπόδια. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ εύχεται να ενισχυθούν οι μηχανισμοί που θεσπίστηκαν στα διάφορα επίπεδα (εθνικό, ευρωπαϊκό, παγκόσμιο) κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών και να εφαρμοστεί το ισχύον νομικό πλαίσιο κατά τρόπο ομοιογενή σε όλα τα κράτη.

4.2. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα μπορέσει να συμβάλει με τη δική της συνεπή πολιτική στη μεταρρύθμιση των μεγάλων διεθνών θεσμικών οργάνων, όπως η Παγκόσμια Τράπεζα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, ώστε να μπορέσουν να υλοποιηθούν και χάρη σε αυτά τα σημαντικά οικονομικονομισματικά όργανα στοχευτημένες πολιτικές και ειδικά προγράμματα για την καταπολέμηση της φτώχειας και της περιθωριοποίησης των γυναικών.

4.3. Για το λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να αναλάβει δέσμευση τόσο απευθείας όσο και μέσω των κρατών μελών, ώστε να προωθηθεί και σε αυτούς τους διεθνείς οργανισμούς μία ισχυρή και διακεκριμένη παρουσία των γυναικών, ιδιαίτερα στους χώρους που λαμβάνονται οι αποφάσεις.

4.4. Η ανισότητα και η άσκηση διακρίσεων δεν αποτελούν μόνο κοινωνικό πρόβλημα, αλλά και διαρθρωτικό. Θα πρέπει λοιπόν να υλοποιηθεί μία μεταρρύθμιση των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων που να λαμβάνει υπόψη το πρόβλημα αυτό.

5. Προτάσεις και συμπεράσματα

5.1. Η ΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη την ενίσχυση της συνεργασίας, της ενημέρωσης και των δραστηριοτήτων που θα πρέπει να αναπτυχθούν με τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και πρωτίτως με το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή.

5.2. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να εφοδιαστεί με στοχοθετημένα μέσα ανάλυσης (τράπεζες δεδομένων, στατιστικά στοιχεία, έρευνες) που να λαμβάνουν υπόψη τη διαφορά του φύλου και της ηλικίας και να εξασφαλίσει την όσο το δυνατόν ευρύτερή τους διάδοση. Θα είναι επίσης απαραίτητο να προσδιορισθούν νέες δράσεις και πρωτοβουλίες, που να λαμβάνουν υπόψη και την εξέλιξη της διαδικασίας της παγκοσμιοποίησης, η οποία αφενός προσφέρει νέες ευκαιρίες σε τμήματα του γυναικείου πληθυσμού, αλλά αποκλείει άλλα.

5.3. Από παράδειγμα αποτελεί η διάδοση των νέων τεχνολογιών που είναι ουσιαστική συνιστώσα της ανάπτυξης, αλλά ταυτόχρονα εν δυνάμει μέσον για μία νέα μορφή αποκλεισμού όσον αφορά τα πιο φτωχά στρώματα του πληθυσμού. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι η πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες θα πρέπει να εξασφαλιστεί και για αυτά τα στρώματα έτσι ώστε να αποτελέσουν πραγματικό συντελεστή ανάπτυξης και δημιουργίας νέας απασχόλησης.

5.4. Κατ' αυτόν τον τρόπο τα μεταναστευτικά ρεύματα, ενώ, αφενός, αντιπροσωπεύουν νέες ευκαιρίες εργασίας για τις γυναίκες, αφετέρου, επειδή συχνά διαφεύγουν κάθε μορφή ελέγχου, υποκρύπτουν και τροφοδοτούν το φαινόμενο της εμπορίας και των σχετικών κακοποιήσεων. Η ΟΚΕ, θεωρεί απαραίτητη την παρακολούθηση των μεταναστευτικών ρευμάτων και πιστεύει ότι οι διαστάσεις που έχει λάβει το φαινόμενο αυτό είναι ιδιαίτερα ανησυχητικές και, για το λόγο αυτό, πρέπει να επιταθούν οι προσπάθειες για την καταπολέμησή του (προγράμματα όπως το STOP και το Daphne).

5.5. Η ΟΚΕ θεωρεί ουσιαστικό να δοθεί η δέουσα προσοχή στην ένταξη των γυναικών στον κόσμο της εργασίας, υπερβαίνοντας τις μεγάλες μισθολογικές διαφορές που παραμένουν ακόμη και παρέχοντας τη δυνατότητα στις γυναίκες και στους άντρες να συμφιλιώσουν την εργασιακή με την οικογενειακή τους ζωή. Στο θέμα αυτό, θα είναι ουσιαστικός ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων και των συλλογικών διαπραγματεύσεων.

5.6. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να καταργηθεί κάθε μορφή διπλής διακρίσεως στις γυναίκες που ανήκουν στα πιο αδύναμα στρώματα που περιλαμβάνουν μειονοτικά έθνη, μετανάστες, νέες, άτομα με ειδικές ανάγκες, ή γυναίκες που υφίστανται διακρίσεις λόγω του γενετήσιου προσανατολισμού τους.

5.7. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να αναλάβει δέσμευση ώστε όλα τα κράτη μέλη να υπογράψουν τη σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων και το προαιρετικό πρωτόκολλο. Θα ήταν σκόπιμο να θεσπιστεί ένα ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση κάθε μορφής βίας και κακοποίησης των γυναικών.

5.8. Και οι δημογραφικές εξελίξεις θα απαιτήσουν τα κατάλληλα μέτρα όσον αφορά τη γήρανση του πληθυσμού λαμβάνοντας υπόψη την ποσοστιαία διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών.

5.9. Η ΟΚΕ έχοντας υπόψη τα υψηλά ποσοστά του γυναικείου αναλφαριθτισμού κυρίως στις περιοχές της ΕΕ που παρουσιάζουν αναπτυξιακή καθυστέρηση και διαπιστώνοντας ότι η εξέλιξη αποτελεί ουσιώδη μεταβλητή για την ανάπτυξη και την ευημερία μίας κοινωνίας, εύχεται να ενισχυθούν τα προγράμματα για την υποστήριξη της σχολικής εκπαίδευσης των γυναικών και κατά της

σχολικής εγκατάλειψης, τα οποία αποδίδουν ιδιαίτερη προσοχή στα κορίτσια.

5.10. Η επιβεβαίωση των δικαιωμάτων και της ισότητας δεν μπορεί να καθορισθεί μόνο εκ των άνω, αλλά απαιτεί την πλήρη και δημοκρατική συμμετοχή όλης της κοινωνίας. Θα έχει συνεπώς ουσιαστική σημασία η συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και με τους ΜΚΟ, τις ενώσεις και τις οργανώσεις των πολιτών στα διάφορα επίπεδα.

5.11. Η ΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να αρχίσει ήδη από την προσεχή σύνοδο της γενικής συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών το προπαρασκευαστικό στάδιο για μια πέμπτη Παγκόσμια Διάσκεψη των Η.Ε. για τις Γυναίκες το 2005.

5.12. Για τον συγκεκριμένο ρόλο της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής είναι απαραίτητο να περιληφθούν εκπρόσωποι της ίδιας της ΟΚΕ στην αντιπροσωπεία της Επιτροπής κατά την προσεχή ειδική σύνοδο της γενικής συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών.

Βρυξέλλες, 27 Απριλίου 2000.

Η Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI
